

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha 2016

Kateřina Kocinová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kateřina Kocinová

Vývoj komunikačního systému v Koreji do vzniku první moderní pošty

The history of communication means in Korea
until the establishment of the first modern post office

Praha 2016

Doc. PhDr. *Miriam Löwensteinová*, Ph.D

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne .....

podpis .....

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat paní Doc. PhDr. *Miriam Löwensteinové*, Ph.D za odborné vedení, cenné rady, vstřícnost a podporu, kterou mi v průběhu zpracování této práce věnovala.

Abstrakt

Cílem této práce je poskytnout přehled o vývoji komunikačních prostředků v Koreji napříč historií až do období konce 19. století, které lze označit za počátek vzniku moderních komunikačních systémů. Historickými komunikačními prostředky se v této práci rozumí systém poštovních cest a stanic tvořící základ celé komunikační sítě, dále pak signální ohně, spěšní poslové na koních, distribuce veřejné a soukromé korespondence a v rámci možností také šíření informací za imdžinských válek. Práce je v základu rozdělena na popis jednotlivých systémů v období před a po založení dynastie I, přičemž zaměřena je především na jejich podobu a organizaci za království Čosön (朝鮮, 1392–1897).

Abstract

This thesis intends to provide a general outline of the development of communication means in Korea throughout its history until the last decades of the 19th century, when new modern communication systems were introduced. In this thesis, the term historical communication includes the establishment of relay stations and postal roads which form the base of the communication network, mounted express messengers, dissemination of public and personal letters and also the intelligence gathering during the Imjin war period. This work is broadly divided into two parts. The first part is dedicated to individually describing communication systems before the establishment of I dynasty, the second part, which I put emphasis on, deals mainly with their form and organization during the Kingdom of Joseon (朝鮮, 1392–1897).

Klíčová slova

Historie komunikačních systémů v Koreji, poštovní stanice a cesty, signální ohně, vojenská komunikace, soukromá a veřejná korespondence, počátky moderní komunikace v Koreji, pošta, telegraf, dynastie I

Keywords

History of communication means in Korea, postal stations and roads, signal beacons, military communication, private and public correspondence, beginnings of modern communication systems in Korea, postal system, telegraph, Yi dynasty

Úvod	9
1 KOMUNIKACE OD NEJSTARŠÍCH DOB PO VZNIK DYNASTIE I	11
1.1 Totemové sloupy <i>sottä</i>	11
1.2 Hudební nástroje	12
1.3 Systém signálních ohňů <i>pongsu</i>	13
1.4 Systém poštovních cest a stanic před obdobím Čosön	17
1.4.1 Čína	17
1.4.2 Korea	18
1.4.2.1 Období Tři království a Sjednocené Silly.....	18
1.4.2.2 Období Korjō.....	21
2 KOMUNIKACE V OBDOBÍ ČOSÖN	26
2.1 Reorganizace a podoba poštovních stanic za dynastie I.....	26
2.1.1 Správa a skutečný stav stanic v druhé polovině období Čosön.....	28
2.1.2 Personál a struktura poštovních stanic	29
2.1.3 Systém <i>mapchä</i>	31
2.1.3.1 Tajní inspektoři <i>amhängösa</i>	33
2.2 Vojenská komunikace.....	35
2.2.1 Systém signálních ohňů období Čosön	35
2.2.1.1 Druhy a struktura <i>pongsu</i>	36
2.2.1.2 Způsoby signalizace	40
2.2.1.3 Kontrola, hlášení, personál a správa signálních stanic	42
2.2.2 Systém <i>pchabal</i>	47
2.2.3 Komunikace za imdžinských válek.....	51
2.2.3.1 Signální létající draci.....	54
2.3 Veřejná a soukromá úroveň komunikace	57

2.3.1	Komunikace mezi panovníkem a jeho poddanými	57
2.3.2	Oficiální úřední věstník <i>Čobo</i> a jeho distribuce.....	61
2.3.3	Dopisy válečných zajatců v Japonsku.....	66
2.3.4	Úroveň soukromé komunikace.....	68
3	DOBA MODERNIZAČNÍCH ZMĚN 2. POLOVINY 19 STOLETÍ	70
3.1	Poštovní úřad	70
3.2	Telegraf.....	76
	Závěr.....	80
	Použitá literatura.....	82
	Seznam příloh	88
	Dodatečná obrazová příloha	89

Úvod

Tato bakalářská práce si klade za cíl představit hlavní typy komunikačních prostředků a způsob jejich využití v historii Koreje se zaměřením na období království Čosŏn (朝鮮, 1392-1897) do doby zavedení prvního moderního poštovního úřadu a telegrafního spojení, tedy konce 19. století. Komunikačních prostředků existovalo v korejské historii relativně velké množství, z nichž většinu alespoň okrajově zmíním, nicméně detailněji se tato práce bude věnovat jen některým z nich. Klíčové části textu předchází kratší kapitola, ve které popisují vývoj některých ze základních komunikačních prostředků používaných již v raných dobách až po vznik dynastie I, jmenovitě totemů *sottä*, zmiňují historické záznamy o použití bubnů, signálních ohňů a kouřů, domněnku o používání papírových draků a vznik poštovních ubytovacích stanic, přičemž u dvou z nich pro přibližné porovnání uvedu i jejich podobu a stručnou historii v Číně.

Typy komunikace období Čosŏn, tedy druhou a zároveň hlavní část práce, jsem tematicky rozdělila na dva základní oddíly, a to komunikaci vojenskou a písemnou. Ve vojenské se budu soustředit zejména na reorganizaci a způsob spravování poštovních cest a přepražních stanic, které fungovaly zároveň i jako ubytovací zařízení, včetně pozdějšího systému spěšných vojenských posílů přejatého od dynastie Míng (*Míng cháo*, 明朝, 1368-1644), a dále pak poskytnu detailnější popis struktury systému signálních ohňů.

Z důvodu jen velmi malého a hodnotově nevyrovnaného množství zdrojů zabývajících se využitím komunikačních systémů za imdžinských válek (壬辰倭亂, 1592-1598) nebylo možné část o tomto období rozvést detailně, nicméně i přesto se pokusím se alespoň částečně popsat, jakými způsoby probíhala výměna informací během japonské invaze do Koreje.

Písemnou komunikaci jsem do práce zařadila pro představu tehdejší distribuce dokumentů a rozdělila ji tematicky na veřejnou a soukromou korespondenci. Vzhledem k tomu, že pojem komunikace chci v této práci pojmut spíše v historickém kontextu nežli v tom literárním, v kapitole o veřejné komunikaci se bude práce soustřeďovat na výčet žánrů dokumentů a korespondence tvořících komunikační most jak vertikální mezi panovníkem a jeho poddanými, tak horizontální v jednotlivých oficiálních kruzích a jejich možným způsobům distribuce. Pro tuto kapitolu se stala přínosným zdrojem informací publikace *Epistolary Korea: Letters from the Communicative Space of the Chosŏn* editované JaHyun Kim Haboush.

S ohledem na širší tématu historie korejské komunikace jsem z této práce vyloučila například vojenskou komunikaci prostřednictvím poštovních holubů, praporů a zvukových signálů. Tyto způsoby komunikace zůstanou potencionálním předmětem mého budoucího akademického zájmu a výzkumu. Dále, vzhledem k tomu, že práce nemá být zaměřena nábožensky, bylo až na jednu výjimku zcela vyloučeno téma komunikace s nadpřirozenými entitami.

Vzhledem k nedostatku či obtížné dostupnosti studií a relevantní literatury na toto téma v jiném jazyce než korejštině jsem při psaní této práce vycházela téměř výhradně z korejských zdrojů. Výjimku tvoří kapitola o veřejné a soukromé komunikaci a části o podobě systémů v Číně, které v obou případech vychází i ze zdrojů anglických. Jednotlivé kapitoly budou v textu či v poslední části práce doplněny o obrazové přílohy, které by měly usnadnit představu o podobě jednotlivých systémů či jejich součástí. Pro kontrolu pravdivosti některých informací bylo v rámci možností využito digitalizovaných verzí korejských historických pramenů obsahujících i jejich korejský překlad, například Análů dynastie I (*Čosŏn wangdžo sillok*, 朝鮮王朝實錄) či Deníků královského sekretariátu (*Sŭngdžŏngwŏn ilgi*, 承政院日記).

K přepisu korejských jmen a názvů používám v této práci standardní české vědecké transkripce, pro názvy čínské oficiálního přepisu čínštiny latinkou, pīnyīn. Pro sporadické názvy v japonštině je použita opět česká transkripce. Za každým korejským, čínským či japonským termínem uvádím v závorkách jeho případný přepis a čínské znaky. Pro zatím oficiálně do češtiny nepřeložené termíny jsem se pokusila vytvořit přibližný překlad či alespoň poskytnout vysvětlení, nicméně kvůli obtížnostem s překladem a pro větší přehlednost uvádím často jen přepsanou verzi termínu (například ohňové a kouřové signály většinou zmiňuji jen jako *pongsu*). Všechna cizí slova či termíny nezačleněné do české slovní zásoby a jména knih vyznačuji kurzivou. Jména jsou uvedena podle zavedeného korejského pořadí příjmení-jméno, v případě dynastií a králů uvádím při první zmínce za znaky i období vlády.

1 KOMUNIKACE OD NEJSTARŠÍCH DOB PO VZNIK DYNASTIE I

V souvislosti s komunikací v nejstarší době neexistují ucelené a věrohodné studie; jde o výběr jednotlivých fenoménů, které s tématem více či méně souvisejí. Níže uvádíme ty, které se v korejských studiích opakují, a jakkoliv ne vždy odpovídají našim představám o náplni pojmu komunikace, považujeme za přínosné je zde vyjmenovat.

1.1 Totemové sloupy *sottä*¹

Obrázek 1 – Sloupy *sottä*²

V Koreji již od nestarších dob existovalo několik forem komunikace. Jedním z prostředků byly údajně takzvané *sottä* (立木)³, vysoké dřevěné sloupy, na jejichž konci byla figurka vyřezaná do podoby ptáka. *Sottä* nebyly jen záležitostí Koreje, ale i celé oblasti severní Asie a jejich historie je zaznamenána hned v několika pramenech⁴. Zpravidla byly vztyčovány na posvátných, vyvýšených místech zvaných *sodo*, kde se konaly obětní rituály a v blízkosti totemových sloupů *čangsŭng* (長柱) nebo posvátných stromů *sinmok* (神木). Lidé věřili, že pták na vrchu *sottä* je poslem, který je spojuje s božstvy na nebesích. Tyto řezby měly obvykle podobu kachen, o kterých se věřilo, že jsou poslem božstev, protože se mohly volně pohybovat po zemi, po vodě nebo vzlétnout do vzduchu. Věřilo se také, že kachna má v sobě energii vody a že tak *sottä* s vyřezanou kachnou na vrchu ochrání vesnici před požáry. Během prvního úplňku lunárního nového roku předával vesnický šaman jakožto médium skrze *sottä* nebesům modlitby vesničanů, kterým pak zpětně vůli nebes vykládal. Dále *sottä*

---

¹ Sloup u východu korejských vesnic, většinou se interpretuje jako doklad šamanismu.

² *Sottänara - pchočchön atchübil*. In: *Čchulsa kchoria* [online]. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://chulsa.kr/24054435>

³ Názvy se liší podle provincií, *sottä* se jim říkalo v provincii Hwanghã a Pchjõngan, v provincii Čõlla *sodžudã*, v oblasti Hamhũngu a v provincii Kangwõn *soldã* a u pobřežní části provincie Kjõngsan *pjõlsindã*. *Kküte andža innũn sottãijagi*. In: *Sinhangukmunhwasinmun* [online]. Soul, 2013 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.koyaculture.com/news/articleView.html?idxno=1319>.

⁴ Například čínské Zápisky o Třech říších (*Sãnguó Zhì*, 三國志), Kniha Pozdní Han (*Hòuhànshū*, 後漢書), zmínky i v korejských *Tongguk sesigi* (東國歲時記) z poloviny 19. století.

fungovalo jako orientační bod naznačující hranice vesnice. Jejich komunikační funkce je tedy spíše než na praktické úrovni spojená s šamanismem a s ním spojenými náboženskými představami.⁵

1.2 Hudební nástroje

Hudební nástroje jako buben, gong či různé typy dechových nástrojů neměly pouze funkci rituální, od pradávna hrály také důležitou roli v oblasti signální zvukové komunikace. V případě válečného konfliktu signalizovaly úderem na dračí buben (*jonggo*, 龍鼓) rozkaz k postupu vojsk vpřed, naopak řízenému ústupu obvykle předcházely úderem do gongu.⁶ Zatroubení na roh bylo svolávacím znamením pro po bojišti rozptýlené vojáky, aby se sjednotili.⁷ Tento typ komunikace se aktivně používal i během období Čosön jako součást vojenské hudby, jako signalizace začátku výměny stráží a podobně.⁸

Z korejských pramenů je tento prostředek komunikace zmíněn v populárním příběhu uvedeném v historické kronice *Samguk sagi* (三國史記) o Hodongovi a zničení Nangnangu, ve kterém nangnangská princezna z lásky zničila na přání kogurjöského prince Hodonga legendární buben *čamjönggo* (自鳴鼓) a roh *čamjönggak* (自鳴角)⁹.

„[...] Když se Hodong vrátil (do Kogurja), tajně odeslal ženě posla s dopisem: ‚Když pronikneš do tajného skladu své země a zničíš tam buben a roh, přijmu tě s poctami. Pokud ne, už se nikdy nevidíme.‘ Předtím měl Nangnang buben a roh, které se samy od sebe rozezněly, jestliže se blížila nepřátelská vojska. To byl důvod, proč žádal Hodong jejich zničení. A tak dcera domu Čchö s ostrým nožem pronikla do skladu, zničila buben a roh a dala o tom vědět Hodongovi. [...]“¹⁰

---

⁵ Sotdae, the Vanishing Deities In: *Youtube* [online]. 09. 012. 2012 [cit. 2016-02-13]. Kanál uživatele kcultureportal. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2NAnehowGys>

⁶ *Tchaakki* (Čing). In: *Kugahakkwan* [online]. Inčchön, 2003 [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: http://www.kukakhall.co.kr/menu_b3.html

⁷ URINURI. *Sodžunghan uri kôt čäminan uri jägi 40: Saramdurüi kjotchonggwa tchongsin*. Söul: Random House JoongAng, 2005.str. 88-89.

⁸ Společně se signálními prapory se tento systém nazýval *hjöngmjöng* (形名). *Hjöngmjöng*. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0072870

⁹ SONG, Jöngda. Nangnangkongdžunün Hodonwangdžaege ijonghässülkka?: piunüi jöin nangnangkongdžu, künjööi kominkwa kjölsimüi wöninün? In: *OhmyNews* [online]. 2009 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.ohmynews.com/NWS_Web/Mobile/at_pg.aspx?CNTN_CD=A0001104649

¹⁰ V úryvku jsou uvedeny hned dva způsoby komunikace – válečná v podobě varovného bubnu a rohu (ačkoliv spíše než o skutečnou komunikační funkci jde o tu symbolicky ochrannou) a soukromá (Hodong posílá dopis princezně prostřednictvím posla) LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Jaroslav MALINA. *Panoráma biologické a sociokulturní*

1.3 Systém signálních ohňů *pongsu*

Systém dálkové komunikace v Koreji má základ v raném období Tří království¹¹. Nejstarším z komunikačních prostředků optické dálkové komunikace byl systém signálních ohňů zvaný *pongsu* (烽燧), který byl stejně jako mnoho dalšího pravděpodobně přejat z Číny. Tam se první použití systému signálních ohňů datuje již do konce období dynastie Shāng (商, 1600-1046 př. n. l.), více se ale rozvinul až za dynastie Západní Zhōu (西周, 1046–771 př. n. l.), kde ho začali používat jako při válečných konfliktech a k vojenské obraně. Prostřednictvím těchto signálních věží se vysílal signál k vojenské pohotovosti v případě napadení země nepřátelskou armádou.¹²

Obrázek 2 – Signální věže Velké čínské zdi¹³

Jelikož podle dochovaných zdrojů nebyla signalizace ohněm za dne dostatečně viditelná, používalo se jako součástí podpalového materiálu kromě chrástí, borovicového jehličí, trávy a síry i vlčího či liščího trusu. Tato směs zajišťovala, že kouř ze signálních komínů byl hustý a stoupal přímo vertikálně i za větrných podmínek a byl tak jasně rozpoznatelný i na větší vzdálenost. Občas se tak o tomto způsobu signalizace mluví jako o vlčích kouřích (狼煙,

---

antropologie: modulové učební texty pro studenty antropologie a "příbuzných" oborů. Brno: Nadace Universitas, 2007. Scientia. str. 90.

¹¹ Období Tří království se datuje v letech 1. stol. př. n. l. – 668 n. l., jmenovitě se mluví o královstvích Kogurjō (高句麗, 37 př. n. l. – 668 n. l.), Päkče (百濟, 18 př. n. l. – 660 n. l.) a Silla (新羅, 57 př. n. l. – 935 n. l., od roku 668 království Sjednocená Silla)

¹² Reconstructing the Postal Relay System of the Han Period. LIEN, Y. Edmund. *A History of Chinese Letters and Epistolary Culture* [online]. BRILL, 2015, s. 15-52 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=VTq2CAAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

¹³ *DEFENDING THE GREAT WALL* [online]. In: . [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.china-mike.com/china-tourist-attractions/great-wall-china/defending-the-wall/>

čínsky *lángyān*, korejsky *nangjŏn*)¹⁴. V noci bylo spalováno dřevo s příměsí síry. Od dynastie Zhōu (1045-221 př. n. l.) se systém postupně rozvíjel, až byl plně systematizován za dynastie Táng (唐, 618-907). Po celé délce Velké čínské zdi byla postavena signální věž každých 15 kilometrů, umístění ostatních majáků, jejich použití, provoz a počet přidělených vojáků bylo určováno podle potřeb. V případě špatného počasí, které ztěžovalo viditelnosti, se pak namísto vizuální signalizace využívalo bubnů, kdy informace byly podávány počtem úderů.¹⁵

Systém dálkové komunikace v Koreji fungoval primárně pro vojenské účely o čemž svědčí záznamy od poloviny období Korjŏ (高麗, 918-1392). Nicméně doklady o existenci signálních ohňů pocházejí již z mnohem ranějšího období Tří království. Tyto signální věže, které v případě katastrofy, mimořádné události, nepokojů či války vysílaly v noci ohňovými či ve dne kouřovými signály informace z odlehlejších míst země do hlavního města, jsou nazývány *pongsu* (烽燧). *Pongsu* byly prostředkem určeným výhradně pro politicko-vojenskou komunikaci sloužící k rychlému přenosu jednoduchých zpráv z provinčních a hraničních oblastí do hlavního města a pro obranu země. *Pongsudä* (烽燧臺), jak se nazývají místa, kdy byly tyto věže stavěny, byly situované pokud možno na nejvyšších bodech horských hřebenů a kopců. Vzhledem k velmi hornatému terénu Koreje bylo takové předávání informací bezesporu mnohem rychlejší než předávání zpráv koňmo nebo běžmo. Velkou nevýhodou však byla nepoužitelnost signálních věží v případě snížené viditelnosti a fakt, že se tímto způsobem nemohlo předávat přesné znění vojenských instrukcí a rozkazů.

První zmínky o používání signálních ohňů v Koreji se objevují v kronice *Samguk jusa* (三國遺事) v mýtu o králi Kim Surovi¹⁶, taktéž v záznamech historické kroniky *Samguk sagi* (三國史記) z desátého roku panování krále Ondžoa (溫祚, 28-18 př. n. l.) objevují zmínky o *pongsan* (烽山) a *ponghjŏn* (烽峴), což jsou termíny, které se signálními ohni

---

¹⁴ Wolf Smoke Signals War. In: *China Heritage Quarterly* [online]. 2015 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: http://www.chinaheritagequarterly.org/articles.php?searchterm=006_wolf.inc&issue=006

¹⁵ Zneužívání tohoto systému nakonec podle jedné legendy, zaznamenané v Zápiscích historika (*Shiji*, 史記), vedlo k pádu čínské dynastie Východní Zhōu. Král Yōu (*Zhōu Yōu Wáng*, 周幽王, vl. 781–771 př. n. l.) chtěl pobavit svou milovanou konkubínu Bāo Sì (褒姒), a tak nechal několikrát zapálit signální majáky a vyvolal falešný poplach o napadení země. Když ale byla země napadena doopravdy, nikdy už varování nebral vážně a tak království padlo. A Legend about Beacon Tower. In: *ETeacherChinese* [online]. 2016 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://blog.eteacherchinese.com/chinese-tradition/a-legend-about-beacon-tower/>

¹⁶ Na králův rozkaz se 27. dne druhého měsíce roku 48 n. l. vydala skupinka poddaných přivítat budoucí královskou choť, paní Hō k břehům ostrova Mangsan (望山). Jejich úkolem bylo předat prostřednictvím signálních ohňů zprávu ve chvíli, kdy se na obzoru objeví loď s červenými plachtami. *Suwangŭi ajutchagugŭi kongdžurŭl wanghuro madžihada*. In: *Hanguksa deitchōbeisŭ* [online]. Kjŏnggido Kwačchŏn-si [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: http://db.history.go.kr/id/sy_002r_0010_0230_0030

přímo souvisejí. Historickým pramenem, který nám zanechal jasné záznamy o existenci systému signálních ohňů na území Koreje je až *Korjŏsa* (高麗史)¹⁷. Společně s dopravními cestami *pongsu* tvořili základ varovného komunikačního systému, posilujícího vojenskou obranu země a vzájemnou komunikaci mezi hlavním městem a odlehlými provinčními oblastmi.¹⁸

Pokud bychom chtěli datovat přesněji počátek propracovaného systému signálních ohňů, podle historických pramenů by to bylo až v polovině období Korjŏ, kdy byl již tento systém mnohem strukturovanější než za období Tří království. Z období Korjŏ z prvního roku panování krále Indžonga (仁宗, 1122-1146) pochází historický zdroj, ze kterého je jasné, že v té době byly *pongsu* komunikačním prostředkem spojujícím královské město s hranicemi. Tím zdrojem je *Korjŏdogjŏng* (高麗圖經), písemná zpráva vyslance čínské dynastie Sòng (宋, 960-1279) Sŏgŭnga (*Xú Jīng*, 徐兢) z návštěvy Korja roku 1123. Ve své zprávě uvádí informaci, že vždy, když se loď čínské delegace blížila k ostrovu Hŭksan (黑山), daly strážce zažehnout ohně v signálních věžích, které zprávu o jejich příjezdu postupně předávaly až do hlavního města, což dokazuje, že v té doby byl systém majáků řízen již poměrně efektivně.¹⁹

Během třetího roku panování krále Ůidžonga (毅宗, 1146-1170) byla na návrh velitele severozápadních vojsk Čo Činjaka (曹晉若) určena pravidla signalizace a to tak, že míra ohrožení a stav situace bude ohlašován zapálením předem smluveného počtu jednoho až čtyř vedle sebe stojících majáků²⁰. Dále bylo ke každému *pongsudä* přiřazeno dvě až tři desítky zemědělců z řad prostého obyvatelstva *päkčŏng* (白丁) jako vojenská hlídka a dva nižší úředníci *pangdžŏng* (防丁), kteří hlídku řídili a dohlíželi na jejich práci. Každému z nich bylo v blízkosti *pongsudä* předěleno k obdělávání po 1 *kjŏlu*²¹ zemědělské půdy, ze které mohli žít a byli tak zavázáni plnit své povinnosti spojené s provozem *pongsu*. Strážce *pongsu* byla

---

¹⁷ „Dějiny Korja“ (高麗史), sepsáno na příkaz králů dynastie I v letech 1392-1451.

¹⁸ *Sinsalli tokčamang* (*pongsudä*). In: *Ko Jŏng Čchŏrŭi joksakjosil* [online]. 2012 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://jejuhistory.co.kr/bbs/view.php?id=local&no=295>

¹⁹ I, Čongbong. *Pongsu*. In: *Pusanjŏksamunhwadädzŏn* [online]. 2014 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://busan.grandculture.net/Contents?local=busan&dataType=01&contents_id=GC04202468

²⁰ 1 signál – klidový stav, 2 signály – nebezpečně se vyvíjející situace u hranic, 3 signály – invaze nepřátelského vojska, 4 signály – přímý střet. *Kjŏngnam čijŏkŭi pongsu* (慶南地域의烽燧), *Kungnip gaja munhwadžä jŏnguso jŏngučarjo*, vol.53, 2012. str. 21 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z <http://www.cch.go.kr/app/view/document/downloadFile.do?fileNo=20321&index=1>

²¹ 1 *kjŏl* (結) velikostně odpovídá zhruba dnešnímu 1 hektaru. Jeho rozměry se liší podle bonity půdy, resp. obilniny, která se na dané rozloze pěstuje.

funkce spíše podřadného charakteru a tak nebyly žádnou výjimkou případy, kdy ji vykonávali provinilci za trest. Počet zapálených ohňů byl jedním z největších rozdílů odlišujících systém *pongsu* za Korjō a za Čosōnu. V období Korjō bylo po vzoru dynastie Táng používáno čtyř různých signálů, v druhé polovině 14. století klesl jejich počet na pouhé dva. Uvádí se, že během nadvlády mongolské v Koreji ve 13. a 14. století byl korejský systém signálních majáků dočasně zparalyzován a přepracován podle mongolského vzoru, nicméně ke konci dynastie Korjō, kdy mongolská nadvláda ochabovala a útoky japonských nájezdníků čím dál častější se systém znovu upevnil a posílil a od raného období Čosōn již opět aktivně plnil svou funkci ochrany hranic a obyvatelstva.²²

Obrázek 3 – *Namsan pongsudä* v Pusanu (z období Korjō)²³

---

²² *Pongsudžewa pchabalče*. In: *K-Stamp* [online]. Sōul, 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.kstamp.go.kr/board/board.jsp?site=&id=spsw0101&mode=view&idx=6094>

²³ *Sane kamjōn hūnhi pol su innūn pongsudä, čōnguke mjōt kāna tōgo mwō hāsūlkka?* In: *Mauntchin* [online]. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://blogs.chosun.com/pichy91/2015/03/20/산에-가면-흔히-볼-수-있는-봉수대-전국에-몇-개나-되고>

1.4 Systém poštovních cest a stanic před obdobím Čosŏn

1.4.1 Čína

V Číně systém poštovních cest a stanic existoval již za dynastie Zhōu a Qín (秦, 221-206 př. n. l.)²⁴. Během Zhōu byla zřízena komplexní státní poštovní síť sestávající z poštovních stanic vybavených koňmi a obsluhou. V nejstarší době měly dokumenty zpravidla formu bambusových či dřevěných destiček a byly zabalené tak, aby na nich byl jasně vidět adresát a instrukce o způsobu doručení, aby bylo předání co jednodušší.²⁵ Systém poštovních stanic se nazýval *yì zhàn* (驛站), a například v době dynastie Táng existovalo více než 1 600 stanic, z nichž se většina nacházela na pozemních cestách, menší část z nich pak u tras vodní přepravy. Odhaduje se, že celkem na těchto stanicích pracovalo kolem 20 000 lidí.²⁶

V hraničních oblastech byl poštovní systém začleněn do vojenského obranného systému, kde vojáci kromě běžných armádních povinností plnili i funkci posílů. Ačkoliv podle předpisů neměli oficiální kurýři povoleno doručovat osobní korespondenci, nedovolené zneužívání státního poštovního systému bylo běžné. Nicméně je jisté, že pro doručování osobní korespondence v raně středověké Číně se využívalo soukromých posílů, a to buď služebných odesílatele či náhodných pocestných. První pokusy o zřízení soukromých poštovních úřadů zaznamenáváme sice již za dynastie Táng, trvalo ale až do dynastie Míng (明, 1368-1644), než dosáhly určitého stupně stability.²⁷

Za dynastie Sòng byl nově vytvořen expresní systém pro předávání naléhavých zpráv mezi úředníky. Kurýři na koních si zprávy předávali jako štafetu a zpráva tak byla bez přerušení doručena až k adresátovi. Koně kurýřů měli kolem krku uvázaný zvonek, a všichni chodci, jakmile zvonek uslyšeli, museli cestu uvolnit. Pošta byla vyhodnocována

---

²⁴ Například městečko Gāoyóu (高郵, doslova „vysoká pošta“) v čínské provincii Jiāngsū (江苏) je jedním z prvních míst, kde byla zřízena poštovní stanice v Číně.

²⁵ Reconstructing the Postal Relay System of the Han Period. LIEN, Y. Edmund. *A History of Chinese Letters and Epistolary Culture* [online]. BRILL, 2015, s. 17 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=VTq2CAAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁶ HUO, Jianying. The colorful history of Chinese stamps. In: *China Insight* [online]. 2009 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.chinainsight.info/culture/chinese-3/248-the-colorful-history-of-chinese-stamps.html>

²⁷ RICHTER, Antje. *Letters and Epistolary Culture in Early Medieval China* [online]. s. 32 [cit. 2016-05-12]. ISBN 0295804661. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=rPkUCgAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

do tří kategorií a podle naléhavosti jí byla přiřazována buď zlatá, stříbrná nebo měděná pečeť²⁸.

Během vlády mongolské dynastie Yuán se systém nazýval *zhàn chì* (站赤), ze kterého byl později odvozen termín pro korejské stanice, *jōkčham* (驛站). Jezdci používali systém destiček známých jako *fú* (符), které je opravňovaly k použití poštovních koní či dalších přepravních prostředků potřebných a dávaly jim na cestách jistá privilegia spojená s výkonem jejich povinností. Mezi jednotlivými stanicemi byla postavena řada signálních věží, tzv. *fēng* (烽) nebo *sui* (燧), a ještě důležitější systém expresních stanic, na kterých byli obvykle čtyři poslové, vybaveni mimo jiné kopím se štrápcem, zvonky, kusem naolejovaného hedvábí, pokrývkou hlavy a svrchníkem do deště.²⁹

Z centrální stanice v dnešním Pekingu se rozprostírala síť dopravních cest *yìdào* (驛道). U expresních posílů na koních se předpokládalo, že za den urazí vzdálenost 300 ri³⁰, u pěších to bylo asi 100 ri za 12 hodin. Očekávaná doba doručení založená na daných poštovních předpisech byla připsána na vnější stranu obalu zásilky a při předání se porovnávalo, jestli termín souhlasí s aktuálním datem. Pokud došlo ke zpoždění, prošetřoval se důvod zpoždění a trestem mohly být pokuty ve výši až ročního platu.³¹

1.4.2 Korea

1.4.2.1 Období Tří království a Sjednocené Sily

Přeprava dokumentů a informací byla důležitou formou komunikace pro správu centralizovaného státu, a tak byla již od doby Tří království na území Kogurja, Päkče a Sily zbudována síť dopravních cest, které se z center jednotlivých hlavních měst rozprostíraly do všech směrů. Tyto cesty nejenom že usnadňovaly cestování, ale přisuzovala se jim především klíčová funkce v oblasti vojenství, diplomacie či významná role v udržování správy centralizovaného státu. Pozemní trasy sloužily především jako komunikační spoje, pro přepravu nákladu a zboží bylo využívána spíše vodní síť, ohledně které je ale více

²⁸ Zlatá pečeť předpokládala vzdálenost 250 km/den, stříbrná 200 km/den a měděná 150 km/den.

²⁹ BISHOP, Kevin and Roberts Annabel. China's Imperial Way: Retracing an Historical Trade and Communications Route from Beijing to Hong Kong. [online] An Odyssey Book / the Guidebook Company Ltd, Hong Kong, 1997, str. 76 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=1c0UyPNF_I0C&vq=300+ri&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

³⁰ Ri (里) čínská délková jednotka. Vzdálenost 1 ri odpovídá zhruba 392,7m.

³¹ Ibid, str. 78

záznamů až z období Korjŏ. Na pozemních cestách zvaných *jŏngno* (驛路) byl postupně zřizován systém stanic zvaných *jŏk* (驛)³², *wŏn* (院)³³ a *čcham* (站)³⁴, kolem nichž postupně vznikaly i malé vesničky.

První zmínka o těchto stanicích v Koreji pochází z devátého roku panování silského krále Sodžiho (炤智麻立干, 479-500)³⁵. Z téhož období lze krátké zmínky o stanicích nalézt i v kronice *Samguk jusa*, jmenovitě v epizodě s Pak Česangem (朴堤上), v části, kde král pošle své vazaly, aby na místě zvaném *Kulhŏljŏk* (屈歇驛) čekali na návrat na prince Misahŭna (未斯欣), který byl v Japonsku držen jako rukojmí.³⁶ Druhý záznam pochází z desátého měsíce roku 668, kdy král Munmu (文武, 661-681) u příležitosti přivítání posílů navštívil místo *Jokdoljŏk* (褥突驛), kde uspořádal banket, na kterém se hrálo a hodovalo. Další záznam v *Samguk sagi*, kde se objevuje čínský znak *jŏk* (驛), dokazující existenci stanic již v těchto raných dobách, popisuje v části týkající se geografie království Kogurjŏ, že „na sever od řeky *Amnokkang* leží 11 pevností, které již kapitulovaly. Jedna z těchto pevností se nachází ve městě *Kungnäsŏng* a cestou z *Pchjŏngjangu* do této pevností se musí projet 17 stanicemi.“³⁷

S postupným rozšiřováním území rostla i potřeba zakládání nových stanic, jejichž správa vyžadovala stále lepší organizaci. Několik let po založení vojenského úřadu *pjŏngbu* (兵部) králem Pŏphŭngem (法興, 514-540) roku 516 byl pro efektivnější dopravní politiku roku 584 zřízen králem Činpchjŏngem (眞平, 579-632) úřad *sŭngbu* (乘府), který měl všechny záležitosti spojené s přepravou na starosti.³⁸

³² *Jŏk* (驛): stanice, která sloužila k přepravě úředních dokumentů, zajišťovala koně pro přepravu (*jŏngma*, 驛馬) a také se starala o zahraniční mise. Na hlavních cestách byly umístěny zpravidla každých 30 ri.

³³ *Wŏn* (院): nestátní zařízení (majetkem buddhistických klášterů) poskytující ubytování a stravu pro prosté obyvatelstvo, obchodníky, státní úředníky na cestách, postaveno každých 50ri.

³⁴ *Čcham* (站): dopravně-komunikační zařízení státní správy, které mělo na starosti přepravu státních nařízení či oficiálních dokumentů mezi hraničními oblastmi a centrem, či velmi rychlou přepravu (předávání mezi kurýry) naléhavých vojenských zpráv. Zřízeno každých 25 ri. Další možné názvy: *jŏkčcham* (驛站), *čchamjŏk* (站驛), *jŏkčŏng* (驛亭), *jŏkčche* (驛遞), *jŏkčŏn* (驛傳), a *ujŏk* (郵驛).

³⁵ „Ve třetím měsíci začali na všech světových stranách stavět poštovní stanice a úředníkům přikázali opravit cesty.“ (Samguk sagi sang, str. 77.) Jedná se o 9. rok panování krále Sodžiho, tj. 487. (cituji podle *Samguk sagi*, sang, I Pjŏngdo jŏkčŏ, Sŏul Ulju munhwasa 2003

³⁶ Jŏkčcham. In: Allimiüi jŏksa kjosil. [online]. 2011. Dostupné z: http://arim.pe.kr/liguard_bbs/view.php?code=li_history2&page=1&number=703&keyfield=&key=

³⁷ KO, Tonghwan. *Hangukčŏn kŭndä kjotchongsa* [online]. Dulnyouk Publishing, 2015, s. 361 [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=HVOUCwAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

³⁸ Jŏkčcham In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžŏn* [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?dataType=0201&contents_id=E0036639

V době Tří království byly na strategicky důležitých bodech vystavěny pevnosti a zdá se pravděpodobné, že cesty sloužily hlavně vojenským účelům. Během rozvoje a před sjednocením byly na vojensky strategických místech založeny tzv. *ču* (州), které se uvádějí tři: Sangdžu (上州), Hadžu (下州)³⁹, Sindžu (新州)⁴⁰, a dále zřízeno několik ležení sloužících jako centra, jejichž pomocí byla dokončena konstrukce dopravní sítě po celé zemi.

V království Kogurjō bylo podle již zmíněného záznamu v *Samguk sagi* mezi městy Kungnäsöng (國內城)⁴¹ a Pchjōngjang (平壤) zřízeno 17 stanic, a z sillského okresu Čchōndžōnggu (泉井) do Čchäksōngbu (柵城府) jich bylo postaveno 39. Z toho se dá usoudit, že v této době nebyla úroveň provozu těchto stanic až tak nízká. Území Kogurja bylo vskutku rozlehlé a dopravní trasy se tak větvaly mnoha směry. Když král Čangsu (長壽, 413-491) roku 427 přemístil hlavní město do Pchjōngjangu, hlavní trasa dopravní sítě byla transformována tak, aby měla centrum v novém hlavním městě.

Taktéž v případě Päkče se centrum dopravních cest měnilo podle umístění hlavních měst Úrjesōng, Kongdžu a Pujō. Historické dokumenty, které existenci těchto cest dokládají, jsou například pozůstatky stély vztyčené na paměť cest krále Činhūnga (Činhūngwang *sunsubi*, 眞興王巡狩碑) z poloviny 6.století, sillská stéla Čöksōng v Tanjangu (*Tanjang silla čöksōngbi*, 丹陽新羅赤城碑) pocházející ze přibližně stejné doby či ještě dřívější kogurjōská stéla Čungwon (Čungwon *kogurjōbi*, 中原高句麗碑) v dnešním Čchungdžu (忠州).

Po sjednocení království pod vládu Sjednocené Sily (*Tchongil Silla*, 統一新羅, 668-892) přešla správa cest, stanic a kurýrů plně pod úřad zvaný *kjōngdojōk*⁴² (京都驛), který tento systém spravoval již během království Silla. Stejně jako před sjednocením zůstalo centrem dopravní sítě hlavní město Kjōngdžu (慶州) a tak se základní kostra dopravní sítě příliš nezměnila, jen hlavní dopravní tepny bývalého Kogurja a Päkče přeměřovali tak, aby mířily do Kjōngdžu. Stát se tak snažil mít pod kontrolou i části nově rozšířeného území, avšak z hledem k tomu, že hlavní město bylo situováno na jihovýchodě, to nejspíš vůbec nebylo jednoduché.

---

³⁹ dnešní Čchangnjōng (昌寧)

⁴⁰ dnešní Kwangdžu (光州)

⁴¹ druhé hlavní město Kogurja (3 př.n.l. - 427n.l.), dnešní čínské město *Jilin* (吉林)

⁴² Není známo, jak přesně to vypadalo.

1.4.2.2 Období Korjŏ

V období Korjŏ se systém *jŏkčchamŭ* zpřesnil a celostátně zreorganizoval. Hlavním městem dynastie Wang se stalo město Kägjŏng, které se tak stalo novým centrem sítě dopravních cest. Od počátku nové dynastie bylo pro začlenění území Silly a pozdního Päkče postaveno mnoho vojenských cest. Samozřejmě to byla zejména přestavba již dříve existujících cest, které si Korjŏ uspořádalo podle svého s ohledem na svou vojenskou a ekonomickou potřebu. Prostřednictvím těchto cest se přemísťovala vojska a byla přepravována válečná kořist.

Král Tchädžo Wang Gŏn (太祖王建, 918-943), sjednocením pozdních Tří království rozšířil území státu na celou oblast Korejského poloostrova. Toto území bylo později přerozděleno na 5 správních provincií Janggwangdo (楊廣道), Kjŏngsangdo (慶尙道), Čöllado (全羅道), Söhädo (西海道) a Kjodžudo (交州道)⁴³ a byla zřízena nová tři hlavní města Namgjŏng (南京), Sŏgjŏng (西京) a Tonggjŏng (東京)⁴⁴. Následně byly každé provincii postaveny státní cesty, které spojovaly střediska provinčních správ.⁴⁵

V 10. století nejspíše stoupl pocit potřeby zavedení ještě efektivnějšího a rychlejšího způsobu spravování země, a tak bylo roku 983 za krále Sŏngdžonga (成宗, 981-997) bylo území Korja rozděleno do dvanácti správních celků zvaných *mok* (牧) a podle velikosti vesnice se území dále administrativně dělilo na okresy *ču* (州), *kun* (郡) nebo *hjŏn* (縣). Tato restrukturalizace byla nevyhnutelná pro zesílení kontroly nad mocnými rodinami v jednotlivých oblastech.⁴⁶

Kromě tohoto, byla pro silnější ochranu země vybráno 5 strategických míst Anbuk (安北), Anbjon (安邊), Andong (安東), Ansŏ (安西) a Annam (安南), které byly určeny jako ochranné oblasti *tohobu* (都護府) a roku 995 bylo dosavadních 5 provincií přeorganizováno

---

⁴³ Ke kterým ještě patřila oblast zvaná Jangje (兩界), což je hromadné označení pro hraniční provincie Sŏgje (西界) a Tonggje (東界). Odo In: *Hanguk mindžok munhwa tábäkkwa sadžŏn* [online]. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0038163

⁴⁴ Namgjŏng (dnešní Sŏul), Sŏgjŏng (dnešní Pchjongjang) a Tonggjŏng (dnešní Kjŏngdžu) společně s hlavním městem Kägjŏng (také Čunggjŏng, 中京, dnešní Käsŏng) tvořily 4 oblasti *sagjŏng* (四京). *Korjŏsamgjŏng*. In: *Kjogwasŏ hanča sadžŏn* [online]. 1993 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: http://hkpark.netholdings.co.kr/web/vocabulary/default/vocabulary_list.asp?menu_id=95058&id=5432&page_no=6&keyword=&from=&toto=

⁴⁵ *Korjŏju juksang kjotchong 22käu jŏngnomang wansŏnghago čangsŏngŭl idžŏngpchjoro*. In: *Čadongdžasŏnghwal* [online]. 2003 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.carlife.net/bbs/board.php?bo_table=cl_4_1&wr_id=2478

⁴⁶ Ibid

na provinciích 10⁴⁷. Tato korjöská administrativní organizace 3 hlavních měst, 10 provincií, 12 moků a 5 ochranných oblastí byla protkána sítí 22 cest, které vznikly v rámci reorganizace systému králem Hjöndžongem (顯宗, 1009-1031). Ten tyto cesty podle šířky rozdělil na velké, střední a malé a po jejichž celé délce se zřizovaly stanice *jök*, jejichž celkový počet čítal 525. S ohledem na topografické podmínky nemohly být ovšem všechny cesty vzájemně propojené a na stavbu mostů přes řeky či prokopávání tunelů v horách nebyly v té době možnosti ani finanční, tak ani technické.⁴⁸

Všechny záležitosti spojené s provozem stanic, cest, chovem koní pro potřeby kurýrů a vykonáváním s tím spojených povinností vykonával úřad *kongjöksö* (供驛署), součást ministerstva války *pjönghu* (兵部), který spadal pod oddělení státních záležitostí *sangsösöng* (尙書省). *Kongjöksö* dohlížel na správu všech 22 cest i na stanice postavené na nich, včetně tamních zaměstnanců. Jako přímý dohled nad zaměstnanci sloužil *jöksüng* (驛丞)⁴⁹, který budil mezi úředníky stanic stejný respekt, jako například tajný královský inspektor.

Každá stanice měla svého náčelníka *jökčanga* (驛長), pod ním pracoval *jökni* (驛吏), administrativní zaměstnanec starající se o evidenci dokumentů, zásobování koní a pracovní síly a *jökčöng* (驛丁), který buď pěšky nebo na koni doručoval vládní dokumenty do další stanice. Samozřejmě byli i staniční otroci. Stanice se dělily do šesti tříd podle velikosti, která určovala i počet pracovníků.

Stanice evidovaly pohyb úředníků na pracovních cestách, půjčovali koně zahraničním vyslancům nebo jim poskytovaly stravu a ubytování. Důležitou úlohou byla samozřejmě i co nejrychlejší přeprava královského rozkazu či vládního dokumentu na další stanici. Podle záznamů o předepsaných opatřeních z roku 1274 mohli například úředníci prvního a druhého stupně vystřídat po dobu své pracovní cesty koní deset, úředníci třetího stupně koní sedm a nižší úředníci se museli spokojit jen s jedním koněm. Nicméně v pozdější době se tyto pravidla zřídka kdy dodržovala, a ať už zaměstnanci stanic či rodinní příslušníci úředníků si

---

⁴⁷ Kwannädo (關內道), Čungwöndo (中原道), Hanamdo (河南道), Jöngnamdo (嶺南道), Jöngdongdo (嶺東道), Kangnamdo (江南道), Sannamdo (山南道), Häjangdo (海陽道), Sangbangdo (朔方道) a Pchäsödo (淇西道).

⁴⁸ *Korjöüi juksang kjotchong 22käüi jöngnomang wansönghago čangsüngül idžöngpchjoro*. In: *Čadongdžasänghwal* [online]. 2003 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.carlife.net/bbs/board.php?bo_table=cl_4_1&wr_id=2478

⁴⁹ Tento název je nejznámější vzhledem k jeho přetrvání až do dynastie I, během období Korjö existovaly další názvy pro tuto „funkci“, například *kwanjöksa* (館驛使), *čöngjökpojgam* (程驛別監) či *čedogwanjöksa* (諸道館驛使) za mongolské nadvlády.

koně vypůjčovali bez dovolení, jak chtěli. Aby zastavil toho zneužívání, zavedl roku 1276 král Čchungnjöl (忠烈, 1274-1308) jakési povolení zvané *pchomačchadža* (鋪馬箭字), které vydával úřad *čchadžasäk* (箭字色). O dva roky později dokonce toto povolení vydával i sám král, aby se co nejvíce zamezilo jeho možnému zneužití.⁵⁰

Svá pravidla měl i způsob předávání královských rozkazů a oficiálních dokumentů centrálního vládního úřadu. Tyto dokumenty byly co nejrychleji přepravovány na koních v kožené brašně z jedné stanice na druhou jako štafeta. Pokud *jökcčong* zodpovědný za přepravu dokument nedoručil nebo bylo jeho nadřízeným *jöksüngem* či správcem stanice *jökcčangem* shledáno, že svou práci neodvedl dostatečně poctivě, byl přísně potrestán. Stejně jako v Číně byly i v Koreji doručované dokumenty označovány dle důležitosti a nutnosti doručení. V kronice *Korjōsa* se uvádějí 2 druhy přepravy, a to *hjölljōngčōnsong* (懸鈴傳送) a *pchigakčōnsong* (皮角傳送). *Pchigakčōnsong* byl převoz obyčejných dokumentů zabalených do koženého obalu běžnou rychlostí, oproti tomu *hjölljōngčōnsong* byla něco jako expresní doručovací služba pro speciální dokumenty. *Hjölljōngčōnsong* se podle naléhavosti dělil na 3 typy: na koženou brašnu obsahující prioritní zásilku se přivazovaly 3 zvonky, na důležité 2 zvonky a na relativně důležité zvonek jeden. K poštovnímu koni byla pak připevněna vlajka s nápisem *hjölljōng* (懸鈴). Podle stupně důležitosti se lišila i vzdálenost, kterou posel musel na koni za den urazit. Od února do července, kdy byl den dlouhý, musel posel s nejdůležitější zásilkou na koni projet až šesti stanicemi, což při vzdálenosti 30 ri mezi jednotlivými stanicemi dělalo celkovou vzdálenost 180 ri za jeden den. Od srpna do ledna se vzdálenost krátila o délku jedné stanice.⁵¹

Pro údržbu stanic bylo samozřejmě potřeba nemálo finančních prostředků. Pro pokrytí těchto nákladů a v rámci větší efektivity v jejich správě byly od poloviny roku 983 ke každé stanici podle její velikosti a počtu pracovníků přidělovány plochy půdy *konghädžōn* (公廨田), které sloužily k rozličným účelům. Například půda z jejíhož výdělku se pokrývaly výdaje spojené s provozem stanic se nazývala *kongsudžōn* (公須田), *čidžōn* (紙田), byl pozemek, který fungoval jako nouzový finanční zdroj pro hrazení případných vedlejších výdajů a psacích potřeb, půda určená pro výdaje vedoucího stanice byla *čangdžōn* (長田) či *kwandžōn*

---

⁵⁰ *Korjōši juksang kjotchong 22käu jōngnomang wansōnghago čangsüngül idžōngpchjoro*. In: *Čadongdžasānghwal* [online]. 2003 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.carlife.net/bbs/board.php?bo_table=cl_4_1&wr_id=2478

⁵¹ *Ibid.*

(館田), kterou si jako služné mohli obdělávat ti, co na stanicích odváděli všechnu fyzicky náročnou práci. Od roku 993 se rozdělili i pozemky v podobě lesů a polí v blízkosti poštovních cest *kongsusidži* (公須柴地). Pracovníci stanic tuto půdu obdělávali se svými rodinami a sklizená úroda sloužila nejen pro vyplácení jejich mzdy, ale i jako zdroj surovin staniční kuchyni, kde se připravovalo jídlo pro úředníky na pracovních cestách, kteří na stanicích přespávali. Avšak vše, co se na tomto poli vypěstovalo a nebylo použito na provoz stanice si lidé pracujícím na stanicích a jejich rodiny, kterým se říkalo *jōngmin* (驛民), nechat nemohli. Navíc, vláda vymáhala po všech, komu byl tento kus pole přidělen, naturální daně. Pro tyto obyčejné lidi tak tato povinnost starat se o projíždějící úředníky či zahraniční posly a platit daně představovalo obrovskou zátěž. K tomu byli navíc často terčem vykořisťování vlivných rodin, které jim vypěstovanou úrodu brali.⁵²

Vedle stanic byly během období Korjō zřizovány po celé zemi v těsné blízkosti buddhistických klášterech tzv. *wōny* (院) sloužící jako odpočinkové zastávky určené především pro cestující obchodníky a buddhistické věřící, kterým zde nabízeli přístřeší na přespaní. Tyto *wōny* byly provozovány soukromě přímo kláštery, které k tomu ale byly povinni získat předem povolení od státu. Provozovatelé wonů nejen, že nabízeli přístřeší pro pocestné, ale obchodovali i s potravinami, které klášter vyprodukoval. Místo, kde se původně jen stravovali a přespávali pocestní, se tak postupně stávalo více komerčním a v druhé polovině období Korjō již plnil *wōn* stejnou funkci jako *jōk*.

Ke konci dynastie japonští piráti často přepadávali lodě převážející naturální daně a sklady s obilím umístěné u vodních přepravních cest, a tak vznikla nutnost řešit otázku možnosti přepravy daní do hlavního města jinak než po moři. Vláda tak podnikla kroky potřebné k zavedení pozemní trasy a roku 1357 nechal král Kongmin (恭愍, 1351-1374) dokonce zřídit na každé dopravní cestě do Kägjōngu v určených úsecích tzv. *wōngwany* (院館), které přepravě daní měly pomoci. A ačkoliv se tímto způsobem zbavili hrozby japonských pirátů, kvůli množství hor a řek, které bylo třeba ve vnitrozemí obejít, se dalo těžko mluvit o úspěšné alternativě.⁵³

---

⁵² Ibid.

⁵³ Ibid.

V období mongolské nadvlády prošel poštovní systém mnohými změnami. Došlo k rozvoji vodní dopravy⁵⁴, organizační změny zaznamenal i systém *jŏgwŏn*. Během panování krále Wŏndžonga (元宗, 1259-1274) se také poprvé v Koreji objevil systém pečetí *mapchä* (馬牌), kterým se bude tato práce věnovat podrobněji v souvislosti s fungováním systému *pchabal* (擺撥) v období Čosŏn.

Obrázek 4 – Mapa zobrazující 22 dopravních cest království Korjŏ⁵⁵

⁵⁴ Převážně lodím se říkalo *jŏksŏn* (驛船), systém stanic u vodních břehů se nazýval *sujŏk* (水驛) nebo *sučcham* (水站).

⁵⁵ KIM Junmi, *Čŏngŭndä urinara kuktcho mit čijŏkčhegejeü tchükčinggwa pjŏnhwagwadžŏng* [online] *Hanguk dosi hängdžŏng hakhŏ*. (24)2. 2011.6., 149-172. [cit. 2016-05-12] Dostupné z: <http://www.dbpia.co.kr/Journal/ArticleDetail/NODE01657317>, str. 160

2 KOMUNIKACE V OBDOBÍ ČOSŤN

2.1 Reorganizace a podoba poštovních stanic za dynastie I

S nástupem nové dynastie přišla i spousta změn v organizaci státní správy. Vzhledem ke skutečnosti, že dopravní a komunikační systémy tvořily jak základy vojenské obrany státu tak poměrně důležitou součást diplomatických vztahů s Čínou, byla jejich reorganizace nezbytná. V průběhu několika desítek let se nová vláda pokoušela napravit chyby, které v minulosti přispívaly k selhání v přenosu informací, či hledala možnosti na jejich vylepšení. Celý systém poštovních cest a stanic samozřejmě nebylo možné začít budovat opět od základů a tak dynastie I pochopitelně navázala na to, co se zachovalo z doby jejího předchůdce, Korjŏ.

Z celkových zhruba 520 stanic existujících za Korjŏ jejich počet podle záznamů *Sedžong sillok* (世宗實錄) z roku 1454 klesl na 480 a o zhruba dvě desítky let později záznamy Velkého zákoníku správy státu *Kjŏngguk tädžŏn* (經國大典), který určoval finální podobu struktury tohoto systému, uvádí opětovný nárůst na celkových 540 míst.⁵⁶ Z období Korjŏ se dochovalo zejména mnoho stanic soustředěných kolem tehdejšího hlavního města Kägjŏng (開京). Nicméně v počátcích nově založené dynastie I, která rychlým a poměrně nenásilným převratem generála I Sŏnggjeho (李成桂) převzala vládu nad zemí, bylo mnoho stanic v severních oblastech považovaných za nadbytečné uzavřeno. Naopak se jejich počet navyšoval v oblasti hraničních měst Ůidžu, Kjŏnghŭng, podél hlavní trasy směřující z těchto lokací do hlavního města včetně, které bylo přestěhováno z dosavadního Kägjŏngu směrem více na jih do Hansŏng, a na území provincií Kangwŏn (江原). V provinciích na jih od hlavního města jejich počet také vzrostl, i když je fakt, že primárně bylo využíváno sítě stanic dochované již z období přechozí dynastie. V druhé polovině období Čosŏn tak v oblasti Samnam (三南)⁵⁷ panovala rušná dopravní situace spojená s prosperující obchodní činností. Existence stanic byla pro efektivní správu státu vskutku nezbytná, neboť včasné informace podávající zprávu o událostech ve vnitrozemí a hraničních oblastech byly jedny

---

⁵⁶ Reálný počet stanic se přirozeně často měnil, a tak jsou uvedená čísla samozřejmě pouze orientační pro dané období. Nelze opomenout, že některé stanice byly časem opuštěny a chátraly, a naopak se místo nich poté dostavovaly nové. Další důležitou skutečností je, že ačkoliv se počet pohybující se kolem 500 stanic může zdát dost nízký, státní poštovní stanice *jŏk* doplňovala již dříve zmíněná hostinská zařízení zvaná *wŏn*. Tento typ ubytovacího/odpočinkového zařízení byl ve skutečnosti mnohem populárnější a rozšířenější než státní stanice, které byly určeny jen pro oficiální a vojenské účely. *Wŏny* byly provozovány v období Korjŏ buddhistickými kláštery a nabízely stravu a prostor k odpočinku i prostému obyvatelstvu. S příchodem dynastie I, která jako státní náboženství prosazovala neokonfucianismus, byly *wŏny* zestátněny a staly se tak podružnou součástí státního dopravně-komunikačního uspořádání. CH'OE, Yŏng-jun. *Land and Life: A Historical Geographical Exploration of Korea* [online]. Jain Publishing Company, 2005, str. 192-193 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z https://books.google.cz/books?id=N_6m7jyVypgC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

⁵⁷ Souhrnný název pro provincie Čchungčchŏng (忠淸), Čŏlla (全羅) a Kjŏngsang (慶尙).

z nejdůležitějších. Naopak na území jižně od hlavního města byly stanice zachovávány netknuté z předchozího období a zřizování stanic nových v blízkosti poštovních cest bylo ještě více podporováno, díky čemuž v jižních oblastech prosperoval obchodní průmysl a panovala tam rušná dopravní situace a počet stanic se vyšplhal až na zmíněných 520.⁵⁸

Záznamy o polohách stanic ve Velkém zákoníku správy státu z roku 1485 a Kompendia Velkého zákoníku (*Tädžön hötchong*, 大典會通) z roku 1865 se sice mírně liší, co se ale jejich počtu a rozmístění týče, záznamy se téměř shodují. Jistě nelze popřít fakt, že stanice hrály v oblasti pozemní dopravy a komunikace v Koreji jednu z nejdůležitějších rolí až do období počátku modernizace komunikačních prostředků v 80. letech 19. století.

V zákoníku *Kjōngguk tädžön* je uvedeno dělení cest na velké, střední a malé podle jejich účelu. Použití cest bylo regulováno a případní narušitelé byli nahlášeni provinčnímu správci, který jim za nedodržení nařízení udělovali tresty. Podle novelizované verze Velkého zákoníku (*Soktädžön*, 續大典) z roku 1746 tvořilo provincii Kjōnggi (京畿) 12 stanic⁵⁹ na cestách velkých a 9 stanic na cestách středních. Provincie Čchungčchōng (忠淸) disponovala 24 stanicemi na dopravních cestách střední kategorie. Dále se nacházely 4 stanice na středních cestách v provincii Čōlla (全羅), 5 v provincii Kjōngsang (慶尙), 6 v provincii Kangwōn (江原), 11 v provincii Hwanghā (黃海), 13 v provincii Pchjōngan (平安) a 37 v provincii Hamgjōng (咸鏡). Zbýlých cca 400 stanic se nacházelo na cestách malých. Byly také určeny trasy, kterých měla pro přesun využívat poselstva.⁶⁰ Všechny tyto oficiální cesty jsou známe pod termínem *jōkto* („poštovní cesta“, 驛道). Každá cesta byla spravována nižším úředníkem *čchalbangem* (察訪) či *jōksūngem* (驛丞)⁶¹. Ve vzdálenosti 4 ri za bránou Hūnginmun (興仁之門)⁶² se nacházela stanice Nowōn (蘆源驛) spojující cesty směrem

---

⁵⁸ Čosōnsidāūi juksangkjotchong pupchāwa čchakčchūi kkūnidži anattōn jōkčedo [online]. In: 2004.01.12 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.carlife.net/bbs/board.php?bo_table=cl_4_1&wr_id=2485

⁵⁹ Stanice Jangdžä, Naksang, Kuhūng, Jōngsō, Pjōkče, Masan, Tongpcha, Čchōnggjo, Sanje, Nokjang, Anki a Jangmun. Při výběru hlavní cesty se brala v úvahu míra administrativní, diplomatická a vojenské důležitosti. Například cesty *Ůidžuro* a *Tongnāro* byly důležité pro pohyb vyslaneckých misí z Číny a Japonska. *Kjonghūngno* zase po stránce vojenské obrany.

⁶⁰ KO, Tonghwan. *Hangukčōn kūdä kjotchongsa* [online]. Dulnyouk Publishing, 2015, s. 85-86 [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=HVOUCwAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

⁶¹ Rozdíl mezi těmito dvěma úřady byl hlavně v hodnosti. *Čchalbang* byl úředník nižšího 6. stupně a *jōksūng* pouze nižšího 9. stupně. Důvod pro rozdíl v hodnosti bude nejspíše souviset s mírou důležitosti cest a stanic, které tyto úředníci v období Čosōn spravovali. Souhrnně pro obě tyto funkce existuje termín *ugwan* (郵官). Roku 1535 byl úřad *jōksūnga* zrušen a všechny cesty spravoval už jen *čchalbang*. Tento úřad často vykonávali příbuzní vysokých úředníků, kteří neprošli státními zkouškami. Ti ale své povinnosti nevykonávali zrovna poctivě, protože funkce *čchalbanga* neměl příliš velkou prestiž.

⁶² Běžnější název Tongdāmun („Velká východní brána“, 東大門)

od severovýchodu, ve vzdálenosti 3 ri za branou Sungnjemun (崇禮門)⁶³ pak stanice Čchöngpcha (靑坡驛), kde se spojovaly cesty z jihu. Obě tyto stanice představovaly strategicky velmi důležitá místa a tak jejich správa spadala přímo pod dozor ministerstva vojenství (*pjöngdžo*, 兵曹).⁶⁴

2.1.1 Správa a skutečný stav stanic v druhé polovině období Čosön

Stanice sloužily nejen jako odpočívadla či přepražní stanice během dopravy úředních dokumentů a státních zásob, ale i jako instituce mající na starosti přijetí poselstev, kterým bylo na stanicích zajišťováno ubytování a strava. Vedle toho ještě měl vojenský personál za úkol kontrolu procházejících poutníků a zadržování zločinců. Stanice tak tvořily nedílnou součást systému udržujícího stabilitu centralizované moc v zemi. Avšak po zavedení nového oficiálního přepravního systému vojenských posílů na koních po vzoru čínské dynastie Ming na konci 16. století stanice ztratily svůj význam vojenské informační služby a jejich funkce se omezila na přepravu darů pro královský palác, daní v naturáliích, vládního zásobování, na zajišťování zábavy pro příchozí a odchozí poselstva a dalších aktivit spojených spíše než s funkcí komunikační s funkcí přepravní.⁶⁵

Ve většině případů byly státní zásoby přepravovány za pomoci staničních koní. Nicméně kvůli vážnému nedostatku koní byli muži i ženy zastávající práci na stanicích vystavováni velkému stresu, neboť v případě že nebyl k dispozici žádný nákladní kůň ani jiný typ tažného dobytka, na kterého se zboží mohlo naložit, nezbylo jim nic jiného, než obstarat přepravu vlastními silami, což samozřejmě mnohdy představovalo obrovskou fyzickou zátěž. Právě nedostatek staničních koní byl jedním z hlavních problémů, se kterými se musely stanice potýkat během celého období existence tohoto systému. Jako pokus o řešení tohoto problému se roku 1608 za vlády Kwanghäguna (光海君, 1608-1623) objevily systémy zvané *swämagorip* (刷馬雇立) a *jöngmagorip* (驛馬雇立). První z nich byl jednoduše řečeno pronájem koní od soukromých chovatelů, v druhém případě stát skupoval za velkou sumu najednou větší množství koní, které následně přerozdělil mezi stanice. Časem ale úředníci začali finance spojené se zajišťováním staničních koní zneužívat a působili tak škodu chovatelům z řad prostého obyvatelstva. Podle zápisu ve Sbírce záznamů Ministerstva pro obranu hranic *Pibjönsadüngnok* (備邊司謄錄) byla roku 1731 králi Jöngdžoovi (英祖)

⁶³ Běžnější název Namdämun („Velká jižní brána“, 南大門)

⁶⁴ Čosönsidäüi juksangkjotchong pupchäwa čchakčchüi kkünidži anattön jökčedo [online]. In: 2004.01.12 [cit. 2016-04-05].

⁶⁵ Ibid

předložena zpráva od prvního ministra Hong Čidžunga (洪致中), ve které apeloval na skutečnost, jak je v oblasti Kojangu (高陽), Pchadžu (坡州) a Čangdanu (長湍) těžce zneužíváno státních koní, kvůli čemuž trpí obyčejní poddaní, protože jejich koně v případě potřeby zabírají státní poslové, kteří jim za náhradou za koně platí čím dál méně.⁶⁶

2.1.2 Personál a struktura poštovních stanic

Na každé stanici byl určitý počet zaměstnanců, majících na starosti jednotlivé úkony spojené s provozem stanice. *Jőkčang* (驛長) byl vedoucí stanice zodpovědný za práci místního personálu, administrativní záležitosti obstarával tzv. *jöngni* (驛吏). Dále personál stanice tvořili jezdečtí vojenští poslové v pohotovosti *jőkčong* (驛丁), několik ozbrojených vojáků *jőkčol* (驛卒), asistent *ilsu* (日守), staniční otroci *jöngnobi* (驛奴婢)⁶⁷, pár záložních neprofesionálních vojáků *poin* (保人) a několik sluhů pro všechno *sorin* (率人). *Jőkčangové* byly jen na velkých stanicích, kde zároveň vykonávali i funkci *jöksünga* nebo *čchalbanga*. Za správný chod malých stanic nesl zodpovědnost *jöngni*, který sice pocházel z jangbanských kruhů, nicméně jeho funkce na stanici neměla nijaký respekt a bylo o něm smýšleno stejně jako o lidech z nižších vrstev.⁶⁸

V polovině období Čosön byl počet lidí na stanicích odhadem následující: na stanicích vyšší třídy 121 a nižší třídy 71. V pozdějším období se mezi nimi začaly stírat rozdíly, nejspíše kvůli jejich vzrůstajícímu množství. Například na stanici Samnje (參禮驛) v provincii Čölla bylo podle spisu *Čűngbomunhönpiġo* (增補文獻備考)⁶⁹ 971 lidí a na stanici Anki (安奇驛) v provincii Kjöngsan dokonce 1 326. S ohledem na to, že stanice nebyly pouze místem určeným k potřebě vládních úředníků na pracovních cestách, ale byly také důležitou součástí přepravního systému přepravy naturálních daní, musely být stanice vybaveny dostatečným počtem tažných zvířat, zejména koní. Podle *Čűngbomunhönpiġo* byly již dříve zmíněné stanice Čchöngpcha a Nowön v blízkosti hlavního města vybaveny po 80 kusech poštovních koní. Na těchto stanicích se využívalo stále se střídajících 25 koní, z nichž ty nejlepší kusy byly vyhrazeny pro potřebu krále či vysokých státních úředníků, během jejich

⁶⁶ *Pibjösatűngnok* svazek 89, 7. rok panování krále Jöngdžoa (1731) 4. měsíc 14. den *Hanguksa deitchöbeisű* [online]. Kjönggido Kwačchön-si [online]. [cit. 2016-05-06] Dostupné z: http://db.history.go.kr/item/level.do?levelId=bb_089r_001_04_0260

⁶⁷ Staniční otroci se dělili na 2 typy: *kűpčunobi* (急走奴婢) poslíčci vyřizující pochůzky a *čönnobi* (轉運奴婢), kteří nosili náklad.

⁶⁸ *Jőkčham*. In: *Ligűbedawiki* [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://rigvedawiki.net/w/역참#s-3>

⁶⁹ Zrevidovaný a rozšířený kompletní přehled záznamů a dokumentů dynastie Čosön z roku 1908

pracovních návštěv po království, či do čela královských procesí, kdy nesli královský dračí prapor *kjorjonggi* (交龍旗). Koně střední třídy sloužili pro běžnou přepravu státníků a vojáků, koně nižší třídy byli určeni pro přepravu nákladu. Celá země, vyjma oblasti hlavního města, disponovala asi 5 380 koňmi rozmístěnými po 535 stanicích. V průměru tak na jednu stanicí připadalo 10 koní, o které se staral podkoní *maho* (馬戶).⁷⁰

Výdaje spojené s chovem staničních koní, měly být pokryty prostřednictvím pozemku *maidžön* (馬位田), který byl státem přidělován každé stanici. Úrodou získanou z obdělávání této půdy se zajišťovaly prostředky potřebné pro krmení či se za ně nakupovali koně noví. Nicméně zajišťování koní a těžká práce spojená s jejich chovem odrazovala prosté pracovníky, kteří od této práce utíkali či se vyhýbali plnění svých povinností. Nedostatek jak koní, kteří byli častým cílem zlodějů a nepoctivých úředníků, tak i potřebného personálu vedl bohužel k destabilizaci a pomalému chátrání tohoto systému.⁷¹

---

⁷⁰ *Hanguksa, Čosön sidä, 24kwön Čosön čchogiüi kjöngdžegudžo V. Kjotchong, unsu, tchonsin* In: *Urijoksanet* [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mfront/nh/view.do?levelId=nh_024_0060_0020_0020

⁷¹ *Čosönsidäüi juksangkjotchong pupchäwa čchakčchüi kkünidži anattön jökčedo* [online]. In: 2004.01.12 [cit. 2016-05-05].

2.1.3 Systém *mapchä*

Více než cokoliv jiného bylo za dynastie I pro plynulost a správnou funkčnost přepravního vojenského a diplomatického systému potřeba zajistit zásobování koní. Od roku 1410 byl v zemi kvůli administrativě a zásobování staničních koní v platnosti zákon *pchomagibalpöp* (制馬起發法). Na všech stanicích byly pro případ potřeby připraveny ve stájích koně, za které mohli úředníci na pracovních cestách vyměnit svého unaveného koně poté, co se prokázali tzv. *mapchä* (馬牌). Koně opět na další stanici vyměnili za nového a tak byl zaručen nejen rychlý průběh přepravy ale i výdrž a životnost koní.

Mapchä byla kulatá pečeť o průměru zhruba 10 cm opravňující svého držitele k rekvírování staničních koní. Zpočátku se vyráběly se ze dřeva, ale to bylo náchylné k rychlému poškození a tak se od roku 1434 začalo vyrábět ze železa, o několik let později z mědi. Na přední straně byla rytina 1 až 5 kusů koní, což byl prvek, který určoval, kolik koní si může dotyčný dle svého statusu během plnění pracovních povinností půjčit. Na zadní straně bylo vyryto čínskými znaky místo, rok, měsíc a den vydání. Na *mapchä* určených pro královnu matku, krále, korunního prince či korunní princeznu či další členy královské rodiny byl na zadní straně *mapchä* vyryt jen čínský znak pro koně *ma* (馬) a byl stylizován do podoby přívěsku. *Mapchä* se potvrzovaly a vydávaly na úřadu pečetí a insignií (*sangsöwön*, 尙瑞院) poté, co o jeho vydání požádalo ministerstvo vojenství. Úředníci se soudní pravomocí z provinčních oblastí, dostali *mapchä* po podání žádosti do paláce. V případě přepravy extrémně důležitých armádních listin se vypravily koně dva, ke koňské výstroji se připevnila vlajka s nápisem *kingupsa* (緊急事) a posel cestoval dnem i nocí, aby zprávu co nejrychleji doručil.⁷²

Historie pečetí *mapchä* sahá až do období dynastie Korjō do doby panování krále Wöndžonga (元宗, 1259-1274), kdy byl roku 1274 poprvé vyhlášen zákon o *pchomaböp* (鋪馬法), který určoval pravidla pro využití staničních koní. Během nadvlády mongolské dynastie Yuán nad korejským územím došlo roku 1276 k zavedení *pchomačchadžasäk* (鋪馬箭子色), a prostřednictvím oblastního vládního komisaře yuánské vlády *darugačiho*⁷³

⁷² IM, Mantchäk, Pak Söngha, Čosön sidäüi kjotchong, tchongsin sisüteme kwanhan jöngu, Journal of Advanced Engineering and Technology, Vol. 4, No. 3 (2011) pp. 341-353

⁷³ Korjō ve druhé polovině 13. století přešlo pod správu 72 mongolských provinčních vládců zvaných *darugači* (達魯花赤), umístěných na strategických místech tak, aby korejské území měli pod dohledem. O tento typ administrativní správy se mongolská vláda pokusila již na začátku 30. let 13. století, ale tento pokus se setkal s neúspěchem Darughachi. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Darughachi>

se poprvé začal vydávat *pchomačchadža* (鋪馬筭子), přímý předchůdce *mapchä*, které se užívalo až do zavedení zákona *pchomagibalpöp* roku 1410. V rámci v té době probíhající reorganizace bylo *pchomačchadža* nahrazeno *mapchä* a jurisdikce spojená s jejich vydáváním přešla z úřadu *kongjökso* (供譯署)⁷⁴ na *sangsöwön*, který byl součástí ministerstva vojenství.⁷⁵

Výhody, které vlastnictví *mapchä* poskytovalo, byly však často zneužívány úředníky, kteří tím v systému působili zmatky a nepořádek. Jako prevence tohoto zneužívání byly od začátku stanoveny přísné tresty pro ty, kteří by snad regulace chtěli porušovat, avšak tato protopatření zdá se nebyla příliš efektivní vzhledem k nemalému počtu těch, kteří se na těchto výhodách chtěli osobně obohatit, a přitom se jim nějak podařilo vyhnout se trestu.⁷⁶

Obrázek 5 – *Mapchä*⁷⁷

⁷⁴ Úřad mající na starosti správu poštovních koní v období Korjō

⁷⁵ *Čosönsidäüi juksangkjotchong pupchäwa čchakčchü kkünidži anattön jökčedo* [online]. In: 2004.01.12 [cit. 2016-08-04]. Dostupné z: http://www.carlife.net/bbs/board.php?bo_table=cl_4_1&wr_id=2485

⁷⁶ Jako pokus o zastavení tohoto zneužívání byly od roku 1762 na příkaz krále Jöngdžoa k *mapchä* jako dodatek vydáván dokument obsahující dodatečné informace, například přibližnou délku trasy do cílového města po vzoru jakéhosi čínského vstupního víza *pchamun* (霸璠). Toto oficiální povolení se nazývalo *nomun* (路文) a úředníci na pracovních cestách ho museli mít bezpodmínečně u sebe. Nicméně spousta těchto úředníků či posílů si nechávala vyrobit plagiáty a aktivně tak přispívali k postupnému úpadku celého systému trvajících až do pozdního období dynastie I. Mezi učenci probíhaly debaty o neúčinnosti a neefektivnosti tohoto systému a množily se návrhy na to nahradit koně dřevěnými vozy. Případy, kdy úředníci *mapchä* záměrně poškozovali či ztráceli, nebylo nic neobvyklého. Bez ohledu na status takového viníka bylo jako trest ukládáno například 90 ran holí a 2 roky zákazu používání koní pro přepravu. Ti, kteří se opovážili i přes přísná nařízení vozit na poštovních koních, byli nahlášeni odpovědným *čchalbangem* na místní úřady a společně s člověkem, který jim koně poskytl, jim byl uložen odpovídající trest. Vzhledem k tomu, že poštovní koně pro přepravu úředních listin nebyli malí poníci, ale statní váleční koně, bylo jejich použití omezeno pouze na pověřené osoby, nemluvě o snadném odhalení porušení zákona v případě, kdy by se na koni vezla například *kisäng* nebo někdo jiný z prostých vrstev obyvatelstva. Za tyto přestupky byly udělovány přísné tresty, jelikož časné informace byly vždy nezbytné pro spravování státu a jeho bezpečnost a tak situace, kdy by na stanici nebyl připraven kůň za krizové situace, byla nepřijatelná.

⁷⁷ *Čosönsidäüi juksangkjotchong pupchäwa čchakčchü kkünidži anattön jökčedo* [online]. In: 2004.01.12 [cit. 2016-05-05]. <http://www.koreanhistory.org/webzine/read.php?pid=28&id=429> [cit. 2016-05-12]

2.1.3.1 Tajní inspektoři *amhāngōsa*

Amhāngōsa (暗行御史) byla funkce tajného královského inspektora v období Čosŏn v letech 1509-1892. Tito svého druhu inspektoři byli vysíláni na misi zhruba jednou za dva roky a jejich úkolem bylo po dobu minimálně 2 až 3 měsíců inkognito cestovat a kontrolovat správu a dění v náhodně určené oblasti, odhalovat a trestat zkorumpované úředníky⁷⁸, napravovat nespravedlivé soudy a přispívat tak k blahobytu obyvatelstva, díky čemuž si tato funkce získala mezi nižšími vrstvami značnou oblibu.⁷⁹ V kontextu komunikace tito inspektoři fungovali jako zprostředkovatelé informací pro panovníka o reálné situaci v provinciích. Vybrané úředníky⁸⁰ jmenoval vždy král osobně, načež byl dotyčnému předán s královským rozkazem dokument o jmenování (*pongsŏ*, 封書), spis ve kterém byla uvedena cílová oblast pro inspekci a instrukce (*samok*, 事目)⁸¹, dvě mosazná pravítka zvaná *jučchŏk* (鑰尺)⁸² a *mapchä* (馬牌)⁸³. *Mapchä* opravňovalo tajné inspektory k mobilizaci koní a vojáků státních poštovních stanic *jŏk*, a zároveň bylo jejich symbolem, kterým se také v případě nutnosti identifikovali a občas ho použili i jako pečeť.⁸⁴ Počet koní vyrytých na přední straně *mapchä* určoval, kolik těchto zvířat mohl *amhāngosa* využít při plnění své mise. Nicméně reálně této možnosti nevyužívali, vzhledem k tomu, že by tím prozradili svou identitu inspektora. Kvůli tajnosti mise museli jmenovaní úředníci často cestovat v prostém oděvu, přespávat v nuzných hospodách či dokonce žebrot, protože jim přidělené zásoby a finance vydržely jen na relativně krátkou dobu. Největší hrozbou však byla skutečnost, že jejich identita obvykle nezůstala v utajení příliš dlouho a *amhāngosa* často čelili ohrožení na životě

⁷⁸ Po prokázání své identity inspektor pečlivě zkontroloval záznamy a sklady úřadu, v případě nesrovnalostí důkazní materiály zabavil, vstupní dveře skladů zapečetil a daného úředníka nahlásil králi či ho ve velmi vážném případě odvolal z funkce na místě osobně. Amhāngōsa čchultu. In: *Kamsawŏn* [online]. Sŏul, 2014 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: http://kids.bai.go.kr/child/html/sub03/sub03_5.do?mdex=child18

⁷⁹ Díky své popularitě se *amhāngōsa* stali často součástí lidových příběhů, přičemž k nejznámějším patří úředník jménem Pak Munsu (朴文秀)⁷⁹. Jako *amhāngōsa* působila i spousta učenců, například I Hwang (李滉, inspektorem 1542), Kim Mandžung (金萬重, 1671), Čŏng Jagjong (丁若鏞, 1794) a mnoho dalších. Informace o průběhu pracovní cesty tajného královského inspektora se nám dochovaly skrze Pak Mandžŏngŭv (朴萬鼎)⁷⁹ deník *Häsŏamhāngilgi* (海西暗行日記) z roku 1696. http://people.aks.ac.kr/front/tabCon/pos/posView.aks?posId=POS_6JOS_3KJ_000670

⁸⁰ Pocházeli z *tanghagwanu* (堂下官), tedy pouze státní úředníci od třetího nižšího do devátého hodnostního stupně.

⁸¹ Na instrukce se směli podívat až za branami hlavního města či na místě určení – kvůli zachování tajnosti úkolu

⁸² Jedno z pravítek *jučchŏk* sloužilo k přeměrování míru trestů ukládaných zločincům, aby stát držel pod kontrolou případnou nadměru trestů a k ujištění se, zda ve všech provinciích dodržují výši trestů danou státním trestním zákoníkem. Druhé bylo pro kontrolu správnosti výměry daní. SIM, Jae-woo. Amhaeng-eosa: secret royal inspector in Joseon Kingdom. In: *THE KOREA TIMES* [online]. Sŏul, 2014 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2016/02/628_154998.html

⁸³ Jak už bylo v jedné z předchozích kapitol zmíněno, *mapchä* nebylo jen záležitostí tajných inspektorů, ale běžně bylo vydáváno i ostatním státním úředníkům vyslaným na pracovní cestu mimo hlavní město

⁸⁴ *Amhāngōsa ijagi*. In: *Hangukjŏksajŏnguhŏ* [online]. Sŏul, 2004 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.koreanhistory.org/webzine/read.php?pid=24&id=291>

ze strany zkorumpovaných úředníků obávajících se trestu. Po skončení mise podávali *amhāngosa* králi hlášení *sōgje* (書啓) s dodatkem *pjōldan* (別單). *Sōgje* obsahovalo soupis provinění či zásluh současných i bývalých úředníků dané oblasti, *pjōldan* byl záznam osobních poznatků tajného inspektora popisující stav provincie, nálady obyvatelstva či zmínky o oddaných synech a ctnostných ženách, jejichž výjimečnost byla hodna odměny. Tento systém byl zdá se velmi efektivní v boji s korupcí v provinčních oblastech a upevňování disciplíny mezi vládními úředníky.⁸⁵

Obrázek 6 – Pongsŏ, mapchä a jučchök⁸⁶

Obrázek 7 – Ilustrace: *amhāngŏsa* s *mapchä*⁸⁷

⁸⁵ SIM, Jae-woo. Amhaeng-eosa: secret royal inspector in Joseon Kingdom. In: *THE KOREA TIMES* [online]. Soul, 2014 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2016/02/628_154998.html

⁸⁶ http://www.kasto.or.kr/06_ass/ass_01_2.asp [cit. 2016-05-12]

⁸⁷ <http://blog.naver.com/PostView.nhn?blogId=office3000&logNo=220513001152> [cit. 2016-05-12]

2.2 Vojenská komunikace

2.2.1 Systém signálních ohňů období Čosön

Jak bylo vysvětleno v první části této práce, signální stanice *pongsu* tvořily spolu se systémem poštovních stanic a cest již od doby Tří království základní kostru celostátní informační sítě, klíčové zejména pro šíření oficiálních dokumentů a vojenských informací. Narozdíl od pěších posílů či jezdeckých kurýrů byl systém *pongsu* finančně a hlavně časově úspornější a očekávala se od něj velká efektivita. *Pongsu* byly nepostradatelnou součástí obranného systému země a udržování stability centralizovaného státu. Z toho důvodu byla správe a organizaci tohoto systému věnována velká pozornost a na konstrukci a údržbu vybavení byla mobilizována stálá potřebná hlídka a pracovní síla.

Na konci 14. století došlo v Koreji k vojenskému převratu, po kterém následovalo založení nové vládnoucí dynastie I. Vládcem nově založeného království Čosön se stal jeden z hlavních iniciátorů převratu, generál I Sönggje (král Tchädžo, 太祖, 1392-1398), s jehož vládou započala v zemi celá řada změn. Jednou z nich bylo i přestěhování hlavního města roku 1394 z dosavadního Käsöngu (開城) směrem více na jih do města Hanjang (漢陽), následujícího roku přejmenovaného na Hansöng (漢城). Na počátku období Čosön nebyla organizace *pongsu* ještě dostatečně systematizovaná a strážní majáky nebyly vybaveny dostatečnými obrannými prvky, které by zaručili delší životnost těchto kamenných staveb. Týkalo se to obzvláště *pongsudä* nacházejících se v hraničních oblastech, které plnily úlohu ochranných opatření na obranu severních hranic před útoky džürčenských kmenů a jihovýchodních částí země proti nájezdům japonských pirátů, kteří plenili korejské území stejně jako za předchozího království Korjō. Pro posílení těchto strategicky důležitých staveb byla jejich konstrukce přizpůsobena terénu a okolí místa, kde se nacházely tak, aby byly schopné co nejvíce odolat při útocích. Plně funkční a stabilní systém signálních kouřů a ohňů se ale podařilo definitivně vybudovat až během vlády čtvrtého panovníka dynastie I, krále Sedžonga (世宗, 1418-1450).⁸⁸

Ještě za vlády krále Tchädžonga (太宗, 1400-1418), byli v okrese Kjöngwön (慶源郡) v provincii Hamgjöng (咸鏡) do té doby rozptýleně žijící obyvatelé svoláni a shromážděni do zemědělských osad založených v blízkosti horských tvrzí. Na vysoko položených bodech,

---

⁸⁸ ČO, Pjöngno, Kim Čuhong, Hanguküi pongsu: jetnal uri čosangdulüi kunsatchongshin netchüwökchü, Noonpit Publishing Co. 2003, str. 59-60

odkud bylo dobrý výhled na případné obhlížení pohybu nepřátelských vojsk, byly dodatečně dostavěny další signální stanice, odkud hlídky střežily hranice. V upevňování hranic úspěšně pokračoval i Tchadžöngův dědic, jeho třetí syn, známý jako král Sedžong. Za jeho vlády byla jako podpurná složka obrany u severních hranic zřízena hraniční obranná oblast. V povodí řeky Tumangang (豆滿江) bylo postaveno 6 vojenských pevností a v povodí řeky Amnokkang (鴨綠江) 4 předsunuté základny. Dohromady se celá tato oblast nazývala *sagunjukč'in* (四郡六鎮, doslova „4 základny a 6 pevností“) a měla posílit obranu hranic a pomoci vojenským jednotkám v jejich úkolu zahnat nájezdné džürčenské kmeny na území na sever od těchto řek. Aby zajistil, že oblast zůstane i nadále korejským územím, nechal ho král Sedžong mezi lety 1431 až 1447 celé obsadit Korejci a to zejména z hustě osídleného jihu. Hranice, které tímto vznikly, zhruba odpovídají dnešním⁸⁹.

2.2.1.1 Druhy a struktura *pongsu*

Po přesídlení do nového hlavního města Hanjangu bylo potřeba najít i nové umístění pro centrální *pongsu*. Tím se místo hory Songak (松嶽山) v Käsöngu stal vrcholek hory Mokmjöksan (木覓山), dnes známé jako Namsan (南山), kam byl dobrý výhled z královského paláce Kjöngbokkung (景福宮). Od prvních let vlády krále Sedžonga se pracovalo na zdokonalení obranného systému země. Roku 1422 započala na Sedžongův příkaz velká reorganizace systému *pongsu*, díky čemuž začala houstnout síť hraničních a pobřežních signálních věží, zejména u severních a jižních hranic. Následujícího roku bylo na žádost ministerstva vojenství na Mokmjöksanu zřízeno 5 signálních komínů a spolu s tím i 5 hlavních tras. Kolem roku 1438 byla konečně formálně stanovena nová forma a dělení *pongsu*.⁹⁰ *Pongsu* byly rozděleny podle svého umístění a úlohy, kterou plnily, rozděleny na 3 typy. Středem signální sítě, kam byly směřovány veškeré informace z ostatních *pongsu*, byl již od přestěhování hlavního města Mokmjöksan. Tomuto typu centrálního *pongsu* se říkalo *kjöngbongsu* (京烽燧) či *mokmjöksanbongsu* (木覓山烽燧) a každý z pěti tamních centrálních komínů přijímal signály z jednoho z pěti směrů. Signálním majákům v pobřežních oblastech a stanicím v severních hranicích se říkalo *jönbjönbongsu* (沿邊烽燧) a kromě signalizace fungovaly zejména jako pohraniční hlídka. Pro tyto uměle vytvořené kamenné

⁸⁹ SETH, Michael J. *A history of Korea from antiquity to the present* [online]. Lanham: Rowman, 2011, s. 144-145 [cit. 2016-4-13]. ISBN 9780742567177. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=WJtMGXyGIUEC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

⁹⁰ *Pongsudä*. In: *Nunnop täbäkkwa* [online]. 2008 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://newdle.noonnoppi.com/xmlView.aspx?xmlid=31050>

vyvýšeniny s ohništěm (*jōndžo*, 煙竈) uprostřed, postavené na kopcích v těsné blízkosti mořského pobřeží, je častý i termín *jondä* (烟臺). Posledním typem byly tzv. *nädžibongsu* (內地烽燧) jinak zvané také *pongribongsu* (腹裏烽燧), které propojovaly hraniční a centrální *pongsu* a logicky tak byly ze všech 3 typů nejpočetnější. Rozděleny byly i trasy *pongsu* a to na 2 typy, hlavní trasy *čikpong* (直烽) a vedlejší pomocné trasy *kanbong* (間烽)⁹¹. Ostrov Čedžudo měl svou vlastní kruhovou trasu tvořenou 25 *pongsu* a 38 *jondä*.⁹² Jedním z významných historických dokumentů poskytující přehled umístění signálních věží *pongsu* na území Koreje je mapa z druhé poloviny 17. století *Hädong pchaldo ponghwa sanak čido* (海東八道烽火山岳地圖).⁹³ Některé z korejských zdrojů zmiňují další druh jakýchsi „provizorních“ *pongsu*, takzvané *kwönsölpongsu* (權設烽燧), které fungovaly jen v rámci určité oblasti. Tento typ se zdá být záležitostí až pozdního období dynastie I.⁹⁴

Nedaleko každého *pongsu* byl postaven přechodný sklad pro uchovávání zásob a zbraní určených pro potřeby stanice a místní hlídka a často malý příbytek pro hlídku. Tvar *pongsu* nebyl ve všech případech jednotný, nejčastější byla ale stavba oválného typu. Od roku 1475 byly na všech *pongsudä* i *jondä* dostavovány komíny (*jōntchong*, 煙筒), jednak jako prevence proti vyhasnutí ohniště, ale také k zabránění rozptýlování kouře, který naopak pomáhaly usměrnit⁹⁵. *Pongsu* byly stavěny na vrcholcích hor v sobě navzájem viditelné vzdálenosti několika desítek ri. Při výběru lokace pro stavbu *pongsudä* se braly v úvahu faktory zohledňující strategičnost místa a přírodní geografické a klimatické podmínky. Hraniční oblasti byly pro efektivnější obranu propleteny hustou sítí *jōnbjōnpongsu* vzdálených od sebe jen 3 ri v případě nejkratší vzdálenosti a 10 až 15 ri v té nejdelší.

---

⁹¹ *Kjōngho čchedže-pongsu*. In: *Munhwa kchontchenčchūdatkchōm* [online]. Čollanamdo Nadžu-si, 2013 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_THE&search_div_id=&cp_code=cp0227&index_id=cp02270123&content_id=cp022701230001&search_left_menu=5

⁹² ČO, Pjōngno, Kim Čuhong, Hanguküi *pongsu*: jetnal uri čosangdulüi kunsatchongshin netchüwökchü, Noonpit Publishing Co. 2003, str. 63

⁹³ *Hädongpchaldobonghwasan čido*. In: *Kdata.kr* [online]. 2008 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://data.kdata.kr/page/Map_of_Beacon_Mounds_and_Mountains_in_Eight_Provinces_of_Korea. V současnosti je mapa majetkem archivů Univerzity Korjō v Söulu.

⁹⁴ O, Munsu. *Pongsu, künse idžönüi hatlain*. In: *OhmyNews* [online]. Soul, 2006 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: http://www.ohmynews.com/NWS_Web/view/at_pg.aspx?CNTN_CD=A0000375508

⁹⁵ *Kunsa kjotchonggwa tchongsin*. In: *Munhwa kchontchenčchūdatkchōm* [online]. Čollanamdo Nadžu-si, 2013 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_THE&search_div_id=CP_THE009&cp_code=cp0405&index_id=cp04050125&content_id=cp040501250001&search_left_menu=

Nejkratší vzdálenost mezi vnitrozemními pongsu byla 10 ri, běžná vzdálenost 20-30 ri, ta nejdelší až 70 ri.⁹⁶

Vzhledem k tomu, že po invazi cizích vojsk byly hraniční *pongsu* často poškozeny, jejich vylepšení bylo více než žádoucí, a tak bylo 29. roku vlády krále Sedžonga rozhodnuto o zavedení opatření k jejich posílení. Tak byly hraniční *pongsu* opraveny, případně i nově postaveny, jejich výška dosahovala 7, 5m, obvod 21 metrů. Kolem toho byl vykopán 3 metry široký a hluboký příkop, kolem kterého byly jako oplocení do země zasázeny ostře ořezané kůly. Vnitrozemní a centrální *pongsu* nebyly v tak velkém ohrožení jako *jondä*, a tak se příkopy či ochranné valy stavěly jen v místech, kde to bylo považováno za nutné.

Ve dne probíhala signalizace kouřovými signály, v noci zapálenými pochodněmi. Pokud se naskytly komplikace, nejčastěji kvůli nepřízni počasí, musel voják zodpovědný za předání signálu doběhnout na další místo *pongsu* a předat zprávu o situaci osobně. Jako alternativa signalizace sloužily i vystřely ze zbraní na bázi střelného prachu, například *sinpcho* (信砲)⁹⁷, obdoba dnešní signální zbraně, nebo takzvaný *sinkidžön* (神機箭)⁹⁸.

Po celé Koreji jsou části dochovaných *pongsudä*, mezi nejautentičtější dochované patří *kjõngpongsu* na Namsanu a *pongsudä* pevnosti Hwasõng v Suwõnu (*Suwõn hwasõng pongdon*, 水原華城烽墩). Pevnost Hwasõng utrpěla rozsáhlé škody během korejské války, ale díky stavebním záznamům pevnosti Suwõn (*Hwasõng sõngjõküigwe*, 華城城役儀軌) z roku 1801 byla opět zrekonstruována do původní podoby. Pevnost Hwasõng je také jediné místo, kde jsou signální komíny přímou součástí obranných hradeb.⁹⁹ Vzdálenost mezi

---

⁹⁶ ČO, Pjõngno, Kim Čuhong, *Hangukũ pongsu: jetnal uri čosangdulũ kunsatchongshin netchũwõkchũ*, Nunpit Publishing Co. 2003, str. 60

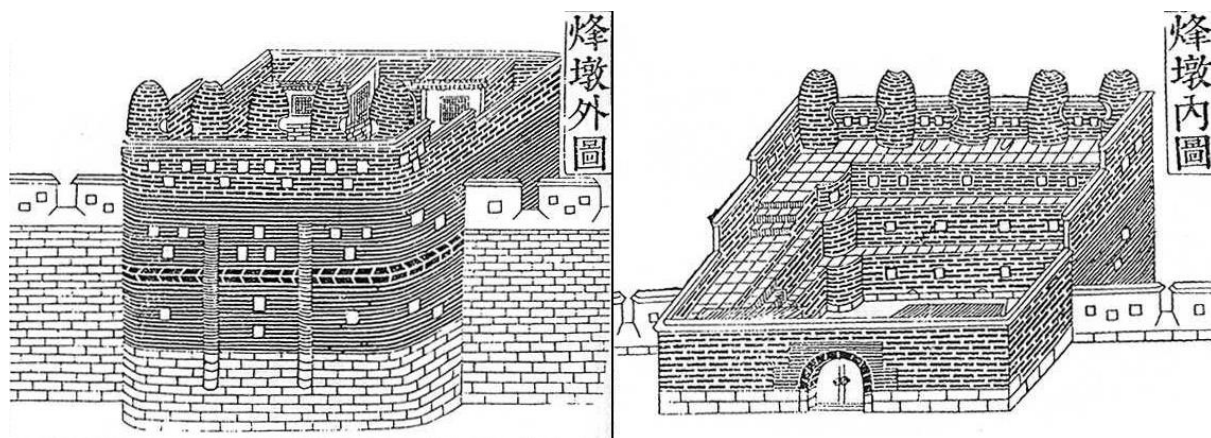
⁹⁷ *Sinpcho*. In: *Čosõn wangdžo sillok sadžõn* [online]. [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: http://encysillok.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=00004191#

⁹⁸ typ korejské lukostřelné zbraně, je údajně také odvozen od signálních ohňů a bylo ho využíváno jako alternativy pongsu k vojenské komunikaci, s tím rozdílem, že jen na krátkou vzdálenost. Podle počtu vypálených šípů, jejich trajektorii, době vystřelení a barvě kouře, byly dle předem smluvených znamení předávány různé druhy informací ve velmi krátké době. V hlášení generále I Sunsina z vítězné bitvy u Okpcho (Okpcho hãdžõn sũngdžõn čangje, 玉浦海戰勝捷狀啓) je pasáž, kde je uvedeno, že k vyzvidání o pohybu nepřítele bylo využito zbraně zvané *pangsinki* (放神機), což je jen jiný název pro *sinkidžõn*. Ten byl však i mocnou zbraní k zabíjení nepřátel, a jeho hrozivá účinnost je známa především v pořadí třetí z imdžinských válek, bitvě o pevnost Hãngdžu roku 1593.

Hangukčõngbotchongsinjõksahakhõ. Kundamunhwajusan - čõngi tchongsin punja: mongnokhwa čosa pogoso [online]. Munhwačačchong, 2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: 116.67.40.25/NEW_PDF/근대문화유산_전기통신분야_목록화_조사_보고서.pdf

⁹⁹ MILLER, Steve. Exploring Korea's historic Hwaseong Fortress. In: *CNN Travel* [online]. Seoul, 2015 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://travel.cnn.com/seoul/visit/citypulse/suwons-hwaseong-fortress-510555/>

jednotlivými signálními komíny pevnosti Hwasöng je údajně 3-4 metry, aby byl jasně rozpoznatelný počet ohňových či kouřových signálů do okruhu až 10 km.¹⁰⁰

Obrázek 8 – Pongdon (烽墩), *Hwasöng söngjöküigwe* (1801)¹⁰¹

Většina sítě *pongsu* v Čosönu byla převzata po předchozí dynastii, která se postarala o to, aby signální stanice byly umístěny na nejstrategičtějších zeměpisných bodech země. Stejná se uchovávala i vzdálenost mezi jednotlivými *pongsu*. Hlavních tras bylo celkem pět a všechny se scházely v centrálním bodě na Mokmjöksanu.

První trasa začínala v na severovýchodně provincie Hamgjöngdo v oblasti Kjönghüng a do hlavního města vedla přes Hörjöng, Kildžu, Jönghüng, Čchörwön v provincii Kangwöndo, Jangdžu v provincii Kjönggido až na Ačhasan odkud byl signál předán na Mokmjöksan. Druhá, jihovýchodní trasa měla počáteční bod v Tongnä a dál vedla přes Kjöngdžu, Jöngčchon, Čchungdžu v provincii Severní Čchungčhöngdo, *pongsu* na hoře Čchöllimsan v Söngnamu a dál na Mokmjöksan. Třetí trasa vedla z oblasti Kanggje v severní části provincie Pchjöngando do Sakču, Andžu, Pchjöngjangu, Hwangdžu v provincii Hwanghädo a městem Käsöng až do hlavního města, kde signál přijímalo východní *pongsu* (東烽燧) hory Muaksan (母岳山). Čtvrtá trasa začínala na severozápadě ve Ůidžu (provincii Pchjöngando) a pokračovala přes Sönčchön, Hädžu (provincie Hwanghädo), Kojang (provincie Kjönggido) a přes západní *pongsu* (西烽燧) hory Muaksan. Hora Muaksan byla tedy spojovacím bodem třetí a čtvrté trasy hlídajícím signály přicházející jak z vnitrozemní, tak přimořské trasy provincií Pchjöngando a Hwanghädo. Poslední trasa měla počáteční bod

¹⁰⁰ *Pongsudä*. In: *Čungang čönpcha kwalliso* [online]. Soul, 2015 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: http://www.cmo.go.kr/museum/history/mu_history1.do

¹⁰¹ Hwaseong fortress. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Hwaseong_Fortress#/media/File:Uigwe-bongdon.jpg

Sunčchönu v provincii jižní Čölla odkud vedla nejprve směrem na západ přes Posöng a Kangdžin, poté severně přes Okku na severu téže provincie a Hongčchön v jižním Čchungčchöngu a nakonec přes horu Kähwasan až na Mokmjöksan.¹⁰²

2.2.1.2 Způsoby signalizace

Ačkoliv za království Korjö existovaly smluvené signály celkem čtyři, na počátku období Čosön byl systém dočasně omezen jen na jednoduchý jedno a dvou-komínový typ signálu. Hned na počátku prvního roku vlády krále Sedžonga bylo rozhodnuto, že bude signalizace rozšířena na použití pěti věží, přičemž jednotlivý význam vysílaných signálů se lišil dle povahy konfliktu – pozemní nebo námořní. Toto rozdělení bylo podle zákoníku *Kjöngguk tädžön* ale zrušeno za krále Söngdžonga, a obecně platilo, že jeden signál značí mírový stav, dva signály nepřítele v dohledu, tři signály nepřátelská vojska blížící se k hranicím, čtyři signály když vojska překročila hranice a pět signálů pro přímý vojenský konflikt.¹⁰³ V případě, kdy nedošlo k žádnému konfliktu ani invazi nepřátelskou armádou, se jednou denně v určenou dobu vyslal kouřový signál z jednoho pongsu do hlavního města.

	1 signál	2 signály	3 signály	4 signály	5 signálů
pozemní	klidový stav	nepřítel v dohledu od hranic	nepřítel se blíží k hranicím	nepřítel překračuje hranice	přímý střet s nepřátelskou armádou
námořní	klidový stav	lodstvo nepřítele v dohledu	nepřítel se blíží k břehům	námořní konflikt s nepřítelem	vylovení nepřátelských vojsk

Tabulka 1 – kódy signalizace pongsu v raném období Čosön¹⁰⁴

Jak již bylo řečeno, jednou z velkých nevýhod systému *pongsu* byla jeho nepoužitelnost při nepříznivém počasí, například když padla hustá mlha, během bouřek či silných dešťů. V těchto případech se varovné signály předávaly zvukovou cestou, konkrétně trubením na roh, vlajkovou signalizací, výstřelem z děla a podobně. Při výstřelu z děla bylo samozřejmě používáno střelného prachu, který po výstřelu zanechal stopy v podobě dobře

¹⁰² KIM, Sangun. *Höri kkünkin Čosön pongsu tasi iödžilkka*. In: *Donga.com njusu* [online]. Soul, 2009 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://news.donga.com/3/all/20141023/67375171/1>

¹⁰³ *Kongwön sogä*. In: *Namsan kongwön* [online]. Soul, 2010 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://parks.seoul.go.kr/template/common/park_info/park_intro.jsp?park_id=namsan&fclass_num=794&mclass_num=1230

¹⁰⁴ *Pongsu sinho*. In: *Munhwa kchontchenčhüdatkchöm* [online]. Čollanamdo Nadžu-si, 2013 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_THE&search_div_id=CP_THE009&cp_code=cp0505&index_id=cp05050010&content_id=cp050500100001&search_left_menu=

viditelného černého kouře. Nemálo ale bylo i případů, kdy v případě neschopnosti předat signál prostřednictvím komínů, se někdo ze strážní hlídky buď pěšky, nebo na koni vydal co nejrychleji k dalšímu *pongsudä*, kde podal zprávu o situaci osobně. Jak již byl řečeno, největším kladem tohoto systému měla být krátká doba potřebná k přenosu informací z hranic do hlavního města. Zpočátku neexistoval předepsaný časový limit pro doručení, avšak častá nezodpovědnost a lenost stráží s jejich laxním přístupem k práci měla za následek, že signál z *pongsu* v blízkém okolí byl přehlédnut a zpráva tak byla přerušena v půli cesty. Tak byla určena doba 12 hodin, během které měly signály dorazit do hlavního města z jakéhokoliv koutu země. Signál tak někdy putoval rychlostí až 100 km za hodinu.¹⁰⁵

Materiál na podpal byl v Koreji podobný jako v Číně s tím rozdílem, že v Koreji vlčí a liščí trus nebyl příliš dostupný a tak se jako jeho alternativa používal trus koňský nebo kraví. Kromě zvířecího trusu se zápalná směs skládala z chrastí, trávy, rákosy, borovicového jehličí, pelyňku, a otrub, tedy směsi, které byla ideální pro kouřové signály.¹⁰⁶

Mužům, jejichž pracovní náplní bylo starat se o *pongsudä* se obecně říkalo *pongsugun* (烽燧軍). Toto označení se ale poprvé objevuje až v zákoníku *Kjōngguk tādžōn*, do té doby byla běžná vedle jiných i označení *pongdzol* (烽卒), *ponghwagan* (烽火干), *kanmanggun* (看望軍), *humangin* (候望人) či *jondägun* (煙臺軍). Co se jejich statutu týče, oficiálně tito hlídači patřili do nejnižší postavené skupiny třídy svobodných obyvatel *jangin* (良人) vykonávajících jako svou živnost práci na úrovni otroků. V korejštině se tato vrstva nazývala *kančchök* (干尺).¹⁰⁷ Hlídku u *pongsu* tvořili zpravidla jedinci, mající bydliště v jedné z nedalekých vesnic. Práce, kterou vykonávali, byla téměř srovnatelná s prací otroků a stejně o nich bylo i smýšleno, což právě nepřispívalo k popularitě této „funkce“. Jedním z důkazů o nelehkém údělu stráží u *pongsu* je zpráva několika poddaných králi Čungdžongovi z roku 1514: „Mezi vojáky v *Janggje* (*Pchjōngando a Hamgjōngdo*) není nikdo, kdo by na tom byl finančně dobře. Nejchudší a nejhorší práci ale odvádí hlídka u signálních ohňů. Ať už pod

---

¹⁰⁵ ČO, Pjōngno, Kim Čuhong, *Hangukūi pongsu: jetnal uri čosangdulūi kunsatchongshin netchūwōkchū*, Nunpit Publishing Co. 2003, str. 83-84

¹⁰⁶ *Ibid.*, str. 82-83

¹⁰⁷ *Ibid.*, str. 66-67

*nápořem vedra ři v zimě, musí stát povinně hlídku majíc na sobě pouze oblečení z pytloviny, a tak je jejich práce několikanásobně namáhavější než ostatních....*¹⁰⁸

Práce u *pongsudä* byla velmi náročná a vyčerpávající. Umístění *pongsudä* nebylo v mnoha případech příliš vhodně pro stavbu obydlí, ve kterém by stráže mohly přebývat. Navíc kromě stálého nedostatku potravinových zásob nebyly stráže často vybaveny ani vhodným oblečením pro hlídku v mrazivém zimním počasí. Stráže většinou ze služby odcházely po dovršení věku 60 let, ale v případě *pongsu* se stávalo, že zůstávaly déle kvůli nedostatku „personálu“. Pro osoby vysokého věku bylo každodenní zdolávání vysokého terénu samozřejmě dost náročné. Práce *pongsuguna* tak nebyla právě atraktivní a lidé se jí snažili pokud možno vyhnout. Naopak se množily případy, kdy vojáci utíkali nebo alespoň hledali způsob, jak práci co nejvíce ošidit. Tento problém byl také jedním z důvodů, proč v období imdžinských válek systém *pongsu* zkolaboval a Koreji nezbylo nic jiného než inspirovat se čínskou dynastií Míng a zavést nová podpůrná opatření v podobě systému spěšných posílů *pchabal* (擺撥).¹⁰⁹

2.2.1.3 Kontrola, hlášení, personál a správa signálních stanic

Podle popisu ve Velkém zákoníku správy státu *Kjōngguk tādžōn* (經國大典) spadala správa signálního systému *pongsu* v hlavním městě pod kontrolu úřadu *mubisa* (武備司)¹¹⁰. V provinčních krajích se hlášení o situaci podávalo každý den oblastnímu vojenskému správci místního vojenského velitelství (*čindžang*, 鎮長) a to prostřednictvím krajského úředního správce *surjōnga* (守令). *Surjōng* krom jiného dohlížel na plnění pracovních povinností vojáků a jejich dozoru přidělených k *pongsu*, přičemž kontroloval nesrovnalosti a chyby ve vybavení signálních stanic a vyřizoval jejich případné opravy. Od dozorčího velitele stanice dostával *surjōng* v případě nutnosti obvykle hlášení ihned, ale když se nedělo nic neobvyklého, jednou za měsíc podával hlášení provinčnímu místodržícímu (*kwančchalsa*, 觀察使), odkud se jednou za čtvrt roku posílal soupis hlášení na úřad *mubisa* do hlavního

---

¹⁰⁸ *Pongsugunūro čchačchultwen Päk Tongsu - čōngmal irittongūl tchäwössŭlka?* In: *Pchurŭnkäbi* [online]. 2011 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: http://muye24ki.com/zb41p18/zboard.php?id=qna&page=2&sn1=on&divpage=1&sn=on&ss=off&sc=off&keyword=%C7%AA%B8%A5%B1%FA%BA%F1&select_arrange=subject&desc=asc&no=794

¹⁰⁹ Ibid

¹¹⁰ Úřad pro vyzbrojování, spadal pod ministerstvo vojenství *pjōngdžo* (兵曹) a dohlíželo na správu veškerých záležitostí spojených s armádou a armádním vybavením, výcvikem vojáků atd. http://encysillok.aks.ac.kr/Contents/index?Contents_id=00002109#

města. V případě, že došlo k přerušení přenosu signálu, musel důvod a příčinu tohoto problému *surjŏng* nahlásit a vysvětlit na ministerstvu vojenství.¹¹¹

Na každé signální stanici byla umístěna stálá hlídka a další personál, jejichž počet se lišil podle typu *pongsu*. U centrálních *pongsu* na Mokmjöksanu byli ke každému z pěti komínů přiděleni 4 vojáci (*pongsugun*, 烽燧軍) a 2 dozorčí (*owŏn*, 五員), tedy celkem 30 lidí. Úkolem stráže na Mokmjöksanu bylo jen hlídat a byla zproštěna jakýchkoliv jiných povinností. U hraničních *pongsu* tvořilo osazenstvo 10 vojáků a 2 dozorčí (*odžang*, 伍長 neboli *kamgo*, 監考), dohromady 12 lidí. U vnitrozemních šlo o 6 vojáků a 2 dozorčí, tedy 8 lidí. Všichni museli bezpodmínečně bydlet v blízkosti *pongsudä*. Hlídaní *pongsu* bylo jejich jedinou povinností a jiné vojenské povinnosti se jich netýkaly. Hlídači *pongsu* se pokud možno vybírali z řad obyvatelstva žijícího poblíž signálních stanic, aby se eliminovaly komplikace s docházením do a z práce. Aby byli hlídači motivováni k lepší výkonnosti a rychlejšímu a přesnějšímu předávání zpráv, bylo nabízeno hned několik odměn, například povýšení. Naproti tomu ale za zanedbávání povinností, falešné signály, zhárství a další byli přísně potrestáni, často spolu se svým nadřízeným *odžangem* či *surjŏngem*. Například v případě, že nebyl vyslán signál o napadení nepřítelem, byl *pongsugun*, který měl toho selhání na svědomí, bez milosti popraven.¹¹²

Obrázek 9 – *Pongdon* v Suwŏnu (po korejské válce)¹¹³

¹¹¹ *Pongsu* [online]. In: . 2002 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://mtcha.com.ne.kr/korea-term/sosun/term169-bongsu.htm>

¹¹² Vzhledem k důležitosti plynulé komunikace byly tresty za selhání velmi přísné. Navíc měli tresty hlídku odrazovat od lenosti. Nejčastějším trestem byl vysoký počet ran holí, ale ve vážných případech se uděloval i trest smrti stětím. Soupis těchto trestů lze nalézt například v sebraných ediktech *Sugjočimnok* (受教輯錄, 1698)

¹¹³ <http://m.ggdaily.kr/a.html?uid=60721> [cit. 2016-05-012]

Od kompletní reorganizace systému králem Sedžongem již nedocházelo k žádným větším změnám. Od počátku měl však systém jakožto vojenský komunikační prostředek jeden velký nedostatek. Od krále Söngdžonga (成宗, 1469-1495) opět začal sílit nápor nájezdů ze strany japonských pirátů na jihu země, čímž se zvýšila i potřeba posílit tamní vojenskou obranu a informační systém. Piráty zamořený jih nestíhal efektivně udržovat *pongsudä* v použitelném stavu a jejich úloha jakožto obranných hradeb tak pomalu ale jistě ztrácela svou funkci. V druhé polovině 16. století byly v částečně zpustošeném stavu i *pongsudä* na severních hraničních. Nejčastějším problémem bylo kromě hustého deště či mlhy i časté přerušování předávaného signálu. Jedním z hlavních problémů byla lenost a nedostatek motivace stráží, které samozřejmě nebyly dost ochotné v případě přerušování dobíhat k dalšímu *pongsudä* umístěnému na vrcholku hory vzdálené často i několik desítek kilometrů. I přesto, že s výjimkou několika strategických míst byla pravděpodobnost invaze nepřátelské armády velmi nízká, musely být strážě neustále na pozoru, což nejspíše nebylo zrovna lehké. Příliš nepomohl ani systém odměn a přísných trestů za porušení kázně a pracovních povinností. Stát nedisponoval finančními prostředky, které by vynaložil na zlepšení podmínek potřebných k provozu signálních stanic a k motivování stráží, což nakonec vedlo k tomu, že se systém stával pouhou formální a zastaralou složkou vojenské obrany. Roku 1597, v době druhého napadení Koreje Japonskem, se zpráva o postupu armády Hidejoši Tojotomiho (豊臣秀吉) na sever přerušila v půli cesty úplně a celý systém se zcela dezorganizoval a zkolaboval.¹¹⁴

---

¹¹⁴ *Čosön čöngiüi tchongsindžedo töuk pparün tchongsinböbi kábaltönda*. In: *Čadongdžasänghwal* [online]. 2003 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.carlife.net/bbs/board.php?bo_table=cl_4_1&wr_id=2488

Obrázek 10 – Čindžu Jönbjönbonsu¹¹⁵

Obrázek 11 – Wöndžöksan pongsudä¹¹⁶

---

¹¹⁵ http://www.forest.go.kr/newkfsweb/cmm/fms/getImage.do?atchFileId=FILE_000000000425160&fileSn=1 [cit. 2016-05-12]

¹¹⁶ <http://cfile6.uf.tistory.com/image/1420EF364D6780A10B1D15> [cit. 2016-05-12]

Obrázek 12 – Mapa poštovních cest a hlavních pěti tras pongsu v raném období dynastie I¹¹⁷

¹¹⁷ *Čosŏn čŏngi jŏngnowa pongsu* [cit. 2016-05-012] Dostupné z: <http://mahan.wonkwang.ac.kr/mahan1/kmap.htm>

2.2.2 Systém *pchabal*

Když se v 16. století začaly ukazovat nedostatky signálních ohňů pongsu, byl jako jejich posila roku 1584 zaveden systém běžeckých kurýrů zvaný *pobal* (步撥). Spěšný kurýr doručující velmi důležité státní dokumenty a zprávy se nazýval *pobalkun* (步撥軍). Roku 1592 k němu byl na návrh I Wōnika (李元翼)¹¹⁸ v provincii Kjōngsan zaveden další způsob přepravy oficiálních dokumentů, *kibal* (騎撥), tedy dopravaspěšnými jízdními posly¹¹⁹.

Pchabal (擺撥制) se jako komunikační systém rozvinul v Číně za dynastie Sōng (960-1279), která ho používala jako součást obranného systému proti vpádům říše Jīn (金, 1115-1234). Podle způsobu přepravy se dělil na *počche* (步遞), *kūpgakčche* (急脚遞) a *mačche* (馬遞). První dva z nich byla peší přeprava, při *mačche* se používalo rychlých koní, a tak vzdálenost dosahovala dokonce 400 až 500 ri za den. Tento systém se dál vyvíjel i za dynastií Yuán a Míng, pod jejichž vlivem se posléze dostal i do Koreje v době imdžinských válek, kde působila spojenecká vojska Míngů jako podpora v bojích proti Japonsku.¹²⁰

Během imdžinských válek se Korea inspirovala čínskou dynastií Míng a po jejím vzoru byl od roku 1597 na návrh několika členů vládního kabinetu v čele s Han Čungjōmem (韓浚謙) oficiálně zaveden vylepšený systém vojenské komunikace doplňující nedostatky signálních majáků pongsu. Hlavní úlohu v novém systému hráli vojáci na rychlých válečných koních.¹²¹

Zmínka o tomto systému a jeho obou variantách se objevuje například ve spisu *Manki joram* (萬機要覽)¹²², kde se dále uvádí, že dle oblasti a tamního terénu se stejně jako trasy signálních majáků dělily trasy pro spēšné posly na hlavní *čikpal* (直撥) a pomocné *kanbal* (間撥). Podél cest byly každých 25 ri pro *kibal* a každých 30 ri pro *pobal* postaveny stanice

¹¹⁸ Žil 1547-1634, jeden z ministrů za vlády krále Sōndžoa, více o jeho životě dostupné z: Yi Won-ik, a Man of High Integrity. In: *KBS World Radio* [online]. Soul, 2012 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://world.kbs.co.kr/english/archive/program/program_koreanstory.htm?no=111091

¹¹⁹ Z dostupných zdrojů je nejasné, jak přesně se od sebe liší *pchabal* z roku 1597 a systémy *pobal* a *kibal* z let 1584 a 1592 od předchozích přepravních způsobů. Pravděpodobně ale půjde o způsob organizace.

¹²⁰ *Pchabal*. In: *Munhwa kchontchenčchūdatkchōm* [online]. Čollanamdo Nadžu-si [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: https://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_AGE&search_div_id=CP_AGE004&cp_code=c_p0411&index_id=cp04110026&content_id=cp041100260001&search_left_menu=3

¹²¹ Ibid.

¹²² Doslova „*Kniha desetitisíců metod vládnutí*“, ale známější spíše jako „*Manuál pro panovníka o záležitostech státu*“ z roku 1808.

palčcham (站), kde v pohotovosti čekali záložní běžci či jezdcí. Stanici tvořili jeden správce *paldžang* (撥將), jeden administrativní úředník *sängni* (色吏), 5 záložních jezdců *kibalgun* (騎撥軍) a 5 vojenských koní (撥馬). Stanice pro běžce tvořil jen správce *paldžang* a dva náhradní běžci *pobalgun* (步撥軍). Podle *Manki joram* čítal celkový počet *palčchamů* v zemi 194, nicméně v geografickém spisu z 19. století *Tädongčidži* (大東地志) se uvádí, že aktuální počet byl dokonce 213. Stejně jako u systému *pongsu*, i *pchabal* měl 3 hlavní trasy, severní, jižní a západní. Na koni trvalo projet celou západní trasu 2 dny, severní 4 až 5 dní a jižní 1 až 2 dny.¹²³

V *Tädongčidži* je zakreslena mapa sítě cest, po nichž spěšní poslové cestovali. Západní trasa *söbal* (西撥) propojovala Ůidžu a Hansöng a po 1 050 ri dlouhé hlavní trase bylo umístěno 41 *kibal* a na vedlejších cestách 45 *pobal palčchamů*. Severní trasa *pukpal* (北撥) táhnoucí se od města Kjöngghüng byla dlouhá 2 300 ri a bylo na ní 64 *pobal palčchamů* na hlavních cestách a 32 na pomocných. Jižní trasa *nambal* (南撥) propojující Tongnä a hlavní město měla 920 ri a hlavní cestu lemovalo 31 *palčchamů*.¹²⁴

Podle *Manki joram* hlavní cestu západní trasy tvořilo 38 *palčchamů*, z toho 7 v provincii Kjönggido, 13 v provincii Hwanghädo a 18 v provincii Pchjöngando. Dalších 48 se nacházelo na vedlejších cestách (Pchjöngsan až Hädžu 5, Päkčchon až hraniční oblast řeky Amnokkang 43. Na severní hlavní cestě bylo 64 čchamů - 3 v provincii Kjönggido, 6 v Kangwöndo, 55 v Hamkjöngdo), na vedlejších cestách jich bylo 10 (od Pukčchongu do Samsu). Na jižní trase bylo *palčchamů* dohromady 34 (9 Kjönggido, 5 Čchungčchöngdo, 20 Kjöngsangdo). Mezi těmito třemi trasami byla jen západní přizpůsobena pro *kibal*, což je přisuzováno její důležitosti v oblasti korejsko-čínských vztahů. Ostatní cesty byly zdá se vyloženy jen pro pěší *pobal*. Důležitým prvkem provozování *pchabalu* bylo zajišťování potřebného počtu koní a poslů. Koně byli většinou staniční, armádní či ze státních rančů, ale často byli zabíráni i koně poddaných.¹²⁵

Hlavním úkolem *pchabalu* byla přeprava oficiálních listin a dalších důležitých dokumentů, nicméně ve výsledku plnil funkci podobnou té, co měly stanice *ujök*. Tajné

---

¹²³ *Pongsudžewa pchabalče*. In: *K-Stamp* [online]. Soul, 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.kstamp.go.kr/board/board.jsp?site=&id=spsw0101&mode=view&idx=6094>

¹²⁴ *Pchabal*. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0059563

¹²⁵ *Ibid*.

zprávy se přepravovali zapečetěné v obálce. Zpoždění při doručení či jejich ztráta byla přísně trestána, nicméně k oběma případům docházelo velmi často, jak jinak než ve spojitosti s nedostatkem koní způsobeným zkorumpovanými úředníky, kteří posly využívali pro doručování osobní pošty. V naléhavých situacích uháněl spěšný posel dnem i nocí bez přestávky. Vzdálenost, kterou za 24 hodin urazil, byla asi 300 ri, což je sice v porovnání s 400 až 500 v Číně poměrně pomalejší, nicméně je to přisuzováno převážně hornatému korejskému terénu.¹²⁶

Jezdectví kurýři si údajně podle stupně důležitosti zprávy přivazovali k pasu rolničky (*hjölljōng*, 懸鈴)¹²⁷, jednu, když šlo o běžnou zprávu, a dvě až tři v případě urgency. Pro obranu před případnými zloději, kteří by mohli způsobit výraznější zpoždění při doručování zprávy, byl kurýr na svou obranu vyzbrojen kopím a štítem. Pro kontrolu splnění povinností s sebou musel nosit zápisník *hōrjōk* (廻歷), kam se zaznamenával čas odeslání a přijetí dokumentu, případně fakt o jeho ztrátě. Záznamníků byly dva typy: velký, *tārjōk* (大歷) a malý, *sorjōk* (小歷). *Tārjōk* byl skladován v prostorách *čchamu*, kdežto *sorjōk* s sebou posel vozil jako důkaz o odvedení zadané práce.¹²⁸

Finanční výdaje a čas potřebný k doručení zprávy byly u *pchabalu* mnohonásobně vyšší než u *pongsu*, ale to bylo zdá se jediné negativum systému jako takového. Na druhou stranu existovalo hned několik faktorů, které komplikovaly hladký průběh doručování zpráv. Nejmarkantnějším z nich byl ovšem nedostatek koní způsobený ilegálním zneužíváním státních koní bohatými úředníky.

V druhé polovině období Čosŏn fungoval systém *pongsu* a *pchabal* společně, což trvalo až do druhé poloviny 19. století, kdy byly tyto systémy v rámci modernizace země nahrazeny moderními komunikačními přístroji, jmenovitě telegrafem, poštovním systémem západního stylu a později telefonem. Během modernizačních reforem *kabo* (甲午, 1894-1896) bylo jejich používání roku 1895 zrušeno definitivně.¹²⁹

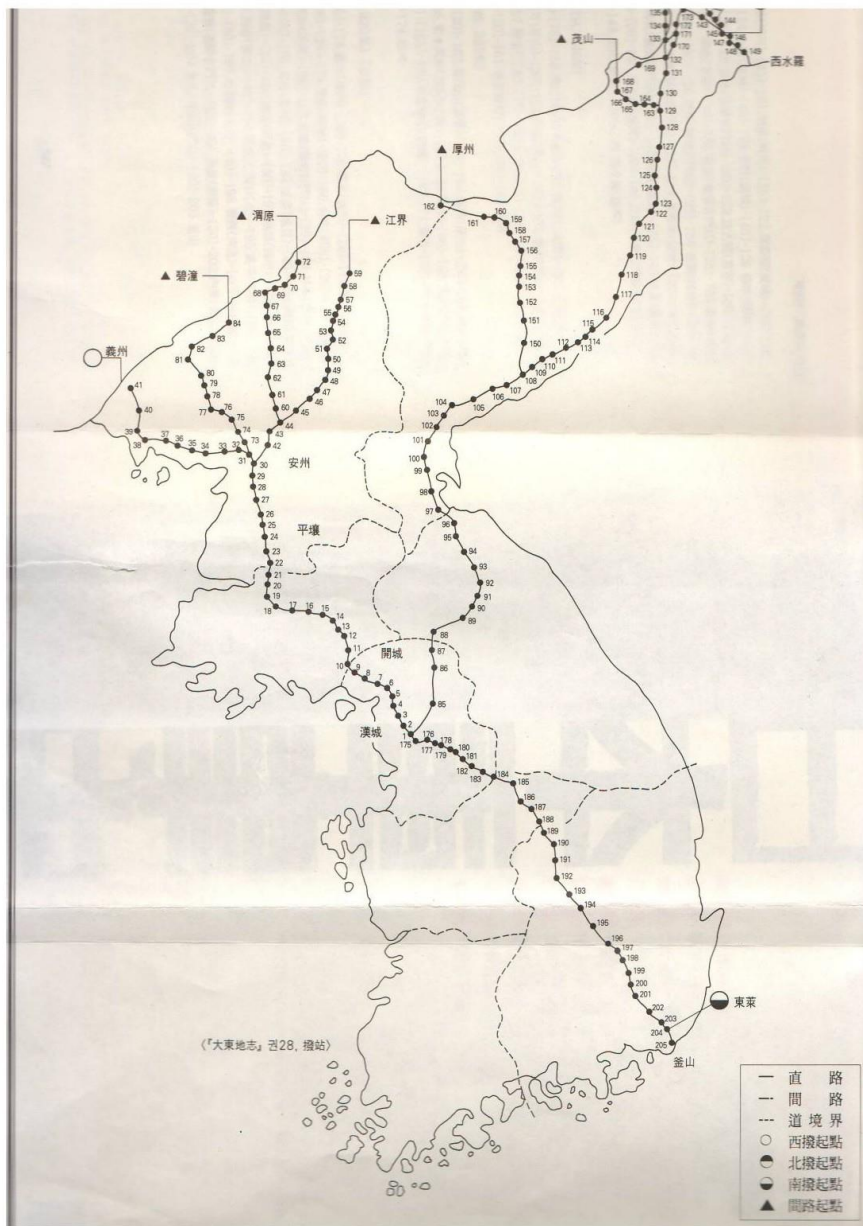
---

¹²⁶ ČIN, Jōngok. Ujōkčedowa čcchalbang kūrigo pchabal. In: *Sinhangukmunhwasinmun* [online]. Sōul, 2013 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.koya-culture.com/news/articleView.html?idxno=91698>

¹²⁷ Informace se liší, některé zdroje uvádějí, že šlo o skutečné rolničky, jiné že o 1 až 3 vtisky kruhového tvaru na obálce, do které byl dokument vložen.

¹²⁸ ČIN, Jōngok. Ujōkčedowa čcchalbang kūrigo pchabal. In: *Sinhangukmunhwasinmun* [online]. Sōul, 2013 c. Dostupné z: <http://www.koya-culture.com/news/articleView.html?idxno=91698>

¹²⁹ KIM, Handžong. *Kwagoūi tāpchjo tchongsinsudan jōkčcham, pchabal*. In: *Hankjōre* [online]. Sōul, 2006 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://legacy.www.hani.co.kr/section-005006002/2004/01/005006002200401181811246.html>

Obrázek 13 – Mapa tří hlavních tras pro pchabal¹³⁰

¹³⁰ Čo, Bjongno. *Čosŏn sidä jökčhamkwa pchabal* [online] *Ŭnpchjŏng jöksa hanok pangmulgwan*, 2015.11.21. str. 66. [online] Dostupné z: http://museum.ep.go.kr/ShareEtc/download.asp?Filepath=Fboard_10&Filename=%C0%BA%C6%F2_%BF%AA%BB%E7%C7%D1%BF%C1%B9%DA%B9%B0%B0%FC_%C1%B6%BC%B1_%BF%AA%C1%A6%BF%CD_%C6%C4%B9%DF_.pdf.

2.2.3 Komunikace za imdžinských válek

Ačkoliv bylo v Japonsku i v Koreji do dnešního dne napsáno mnoho studií zaměřujících se na dobu imdžinských válek, materiálů zabývajících se armádním zpravodajstvím a komunikací v tomto období je velmi málo. Z doposud zmíněných komunikačních prostředků, tedy signálních ohňů *pongsu* a poštovních stanic, nebyl během imdžinských válek svou funkci dostatečně schopen plnit ani jeden z nich, a to převážně z důvodu organizačního selhání, nedostatečného vybavení a zkorumpovanosti tehdejších státních úředníků.

Systém *pongsu* se vypořádával se spoustou nedostatků už od počátku dynastie a jeho klíčová role ve vojenské komunikaci začala být podmětem vážné diskuze až v období mezi první a druhou japonskou invazí. Japonská vojska umístěná na jihu poloostrova, hrozba útoku z ostrova Cušima (対馬) a nejistota ohledně úmyslů nepřítelů pro to byla dostatečným podnětem. Základem vojenské komunikace se ale aktivně *pongsu* staly společně se systémem *pchabal* až o několik let později. Systém spěšných válečných posílů na koních *pchabal* byl v Koreji během války představen jako součást informační sítě spojenecké míngské armády a roku 1597 byl podle jeho vzoru zaveden v Koreji systém identický¹³¹. Stejně tak i vedení poštovních stanic se potýkalo s vážnými problémy, nejčastěji spojenými s nedostatkem koní, což měla za války na svědomí částečně jak míngská armáda, která jich požadovala od korejské strany příliš velké množství, tak ziskuchtiví úředníci, kteří poštovní koně v provinciích zabírali k osobnímu využití, často například pro přepravu zpronevěřeného majetku. Někdy se stalo, že kůň v průběhu převozu pošel či se ztratil, z čehož se ale úředníci vykroutili za pomoci úplatků. Na jihu si koně pro své potřeby zabavovali japonští vojáci. Tak či onak byl jejich nedostatek výrazný, což vedlo ke značné finanční zátěži státu.¹³²

Jedním z dalších způsobů šíření informací byly v počátečních letech války oficiální písemné zprávy úředního věstníku *Čobo*, nicméně i distribuce informací touto cestou byla kvůli bezpečnosti držena stále více jen na minimální úrovni. *Čobo* se bude tato práce věnovat později detailněji v kapitole o veřejné komunikaci, považují však za vhodné zmínit alespoň pár informací vážících se k období imdžinských válek. Z období imdžinských válek se údajně nedochoval žádný originál ani kopie tohoto věstníku, nicméně díky poměrně detailním

---

¹³¹ Pro více informací o obecném fungování systému viz kapitola *pchabal*

¹³² KIM, Mundža, *Čongbo-tchongsinkwa imdžin wāran, Hanil kwangjesa jongu če 22 čip*, 2005.4, [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.dbpia.co.kr/Journal/ArticleDetail/NODE01877305>. str. 39-40

zápisům deníku *Swämirok* („*Zápisky uprchlíka*“, 瑣尾錄)¹³³ autora O Hūimuna (吳希文) si lze roli a rozsah užití tohoto věstníku v posledním desetiletí 16. století ověřit. Dle jednoho z mnoha záznamů například trvalo doručení několika vydání do důležitých provinčních úřadů (okolo 300 různých míst) v období války přibližně 15 až 20 dní. Autor však aktuální zprávy o dění v zemi zjišťoval i jinou cestou, například přes signální stanice, kam posílal pro informace na výzvědy otroky či mnichy. Čobo bylo jediným oficiálním zdrojem podávajícím obyvatelstvu celkem podrobné zprávy o dění v království nepocházející z doslechu. Bohužel v situaci, kdy v hlavním městě kromě místních obyvatel sídlily dočasně i jednotky čínské armády, bylo považováno za příliš riskantní veřejně dávat k dispozici lehce zneužitelné státní informace a vláda se tak snažila jeho publikování omezit.¹³⁴

Primárním poskytovatelem detailních informací se za imdžinských válek stali, ať už dobrovolně nebo z donucení, kromě uprchlých korejských zajatců¹³⁵ i vyzvědači z řad překupníků a Japonců, kteří se rozhodli vzdát se. Prostřednictvím těchto zvědů měli korejští armádní velitelé přehled o vybavení, pohybu, stavu a plánech japonské armády a špionáž se tak stala jedním z faktorů majícím podíl na vývoji válečného stavu. Bohužel pro obě strany bylo mezi vyzvědači i mnoho jedinců v roli dvojitého agenta¹³⁶ a s nabytými informacemi tudíž bylo třeba nakládat s rezervou. Otázkou zůstávala věrohodnost těchto svědectví, nicméně Korea si nemohla dovolit brát jakoukoliv z výpovědí místních obyvatel na lehkou váhu. Naopak na výpovědi Japonců nahlíželi podezřívavě, protože si nemohli být jistí jejich úmysly. Největší nepřijemnosti s únikem informací však státu působili pašeráci, kteří si v období šesti let vytvořili s Japonci obchodní svazky a za peníze jim tajně prodávali cenné informace. Špionáž mnohdy představovala snadnou cestu k přivýdělku a uchylovalo se k ní

---

¹³³ Deník čítající celkem 7 svazků a obsahující zápisky z potulného života v období od 11. měsíce roku 1591 do 2. Měsíce roku 1601, tedy 9 let a 3 měsíců.

¹³⁴ KIM, Mundža, *Čongbo-tchongsinkwa imdžin wāran, Hanil kwangjesa jōngu če 22 čip*, 2005.4, [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.dbpia.co.kr/Journal/ArticleDetail/NODE01877305>. str. 20-21

¹³⁵ Počet Korejců zajatých či dokonce odvečených do Japonska během japonské invaze se pohyboval v řádu desetitisíců. Muži odvečeni za první invaze se zpět do Koreje dostali často jako vojáci japonské armády nuceni bojovat proti svojí vlasti, ženy byly nuceny pracovat na polích, kde pěstovaly zásoby pro japonskou armádu, ale ve většině případů byly násilně odvečeny do Japonska, odkud se už nevrátili. Více se tímto tématem zabývá kniha *A Korean War Captive in Japan, 1597-1600: The Writings of Kang Hang*. Edited and translated by JaHyun Kim Haboush and Kenneth R. Robinson, Columbia University Press, 2013

¹³⁶ Jako příklad lze uvést případ dvojitého agenta z Cušimy jménem Jošira (要時羅). Ten podal roku 1597 lživou informaci o útoku chystaném japonským vojenským velitelem Kató Kijomasou (加藤清正), na jejímž základě král vydal příkaz útok zarazit. Admirál I Sunsín (李舜臣) Joširovi nevěřil a tušil, že se jedná o lest a rozhodl se královský rozkaz neuposlechnout, načež byl zbaven hodnosti, uvězněn, krutě mučen a poté jako řadový voják přidělen pod velení ne tak schopného generála Wōn Kjuna (元均). Ten byl ale poražen a královský dvůr shledal, že pro vítězství nad japonskou flotilou bude třeba opět jmenovat do funkce vrchního námořního velitele (*samdo sugun tchongčesa*, 三道水軍統制使) I Sunsína. SZCZEPANSKI, Kallie. Admiral Yi Sun Shin. In: *Abouteducation* [online]. [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://asianhistory.about.com/od/southkorea/fl/Admiral-Yi-Sun-Shin.htm>

nemálo obyvatel nejen z hlavního města, ale i těch, kteří žili na jihu okupovaném Japonci. Údajně se též pořádaly výměnné trhy a obchodníci měli volný vstup do nepřátelských táborů.¹³⁷

---

¹³⁷ KIM, Mundža, *Čongbo-tchongsinkwa imdžin wäran, Hanil kwangjesa jongu* č. 22 čip, 2005.4. Autorka se bohužel o tématu dvojitých agentů a vyzvědačů ve své práci příliš nerozepisuje a jiné studie jsem neměla k dispozici. Detailnější informace tak případně budou předmětem mého výzkumu v budoucnosti.

2.2.4 Signální létající draci

Historie papírových draků v Koreji sahá až do roku 647 n. l., prvního roku vlády sillské královny Čindök. Podle *Samguk sagi sangdädüng*¹³⁸ Pidam (上大等 毗曇), který měl výhrady proti tomu, aby Sille vládla žena, vyvolal povstání proti nové královně Čindök, která nastoupila na trůn po zesnulé královně Söndök. Desátý den povstání údajně z nebe spadla hvězda, čehož Pidam využil a vyložil tento tradičně příznivě vykládaný jev jako špatné znamení, které předznamenávalo pád královniny vlády. Královna ale měla podporu generála Kim Jusina, který v noci na oblohu vypustil létajícího draka s připevněným strašákem, kterého zapálil a vyvolal tak iluzi, že padlá hvězda opět stoupá na nebesa, tj. na své původní místo. Tato strategie zafungovala velmi dobře, vojáci i obyvatelstvo se uklidnili a Kim Jusin během krátké doby Pidama i jeho vojska porazil. Pidam byl spolu s ostatními povstalci na královnin rozkaz popraven.¹³⁹

Dalším z těch, co papírové draky používali, byl slavný korjöský generál Čchö Jöng. Ten podle záznamů *Tongguk sesigi* (東國歲時記)¹⁴⁰ za pomoci létajících draků potlačil povstání posledních mongolských osadníků na ostrově Tchamna roku 1374. Ti si stavěli opevnění na těžko dostupných místech a útok tak vůbec nebyl lehký, nicméně generál nechal sestrojít velké draky, na kterých údajně přepravoval do těžko přístupného nepřátelského tábora své vojáky. Dále prý nechal kolem trnitých keřů přivázat váčky se semínky rákosu, které pak v období sucha za pomoci draků zapálil a nakonec si tak podmanil povstalecké jednotky a dobyl zpět dlouho okupovaný ostrov.¹⁴¹

V průběhu válečného konfliktu probíhala vedle systému poslů komunikace také prostřednictvím signalů, které se v zásadě dělily na dva druhy, zvukové a vizuální. K zvukové signální komunikaci sloužily například výstřely z děla, bubny, roh, velký gong *čing* a malý gong *kkwänggwari*. Mezi vizuální patřili zejména prapory (*kičchi*, 旗幟) a již zmíněné

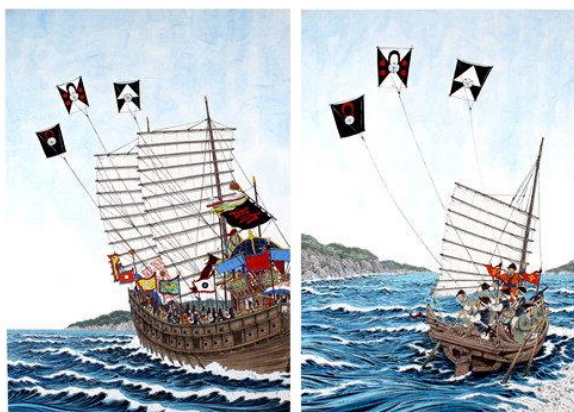
¹³⁸ *Sangdädüng* (上大等) byla jedna z nejvyšších politických funkcí království Silla, nejvyšší představitel rady starších *Hwabäk* (和白).

¹³⁹ *Uri jöksa čchöčchoui jöwang, söndökjöwang: Pidamüi nan*. In: *Munhwa kchontchenčchüdatkchöm* [online]. Čollanamdo Nadžu-si, 2013 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: https://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_THE&search_div_id=CP_THE003&cp_code=cp0607&index_id=cp06070156&content_id=cp060701560001&print=Y

¹⁴⁰ Kniha obsahující zápisy o sezónních zvyklostech v Koreji z roku 1849.

¹⁴¹ NEFF, Robert. Did you know that...: Kites: an unlikely Korean weapon. In: *THE KOREA TIMES* [online]. Soul, 2012 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/culture/2016/02/362_103566.html

signální ohně *pongsu*¹⁴². Tyto prostředky byly údajně během imdžinských válek doplňovány rovněž signálními papírovými draky. Podle dostupných, převážně však internetových zdrojů je použití létajících papírových draků jakožto komunikačního prostředku nejznámější z období imdžinských válek na konci 16. století. Jejich autorství se v Koreji přisuzuje generálu I Sunsini osobně¹⁴³, nicméně v dostupných materiálech neexistuje jediný odkaz na věrohodné historické prameny, které by toto tvrzení dokládaly, a je tak dost možné, že celý tento příběh vznikl v rámci obecné lidové tvořivosti. I z tohoto důvodu je v této práci zmíním jen okrajově.

Obrázek 14 – Signální létající draci¹⁴⁴

Typ draka, který I Sunsini údajně pro své strategie používal byl takzvaný *pangpcha* (防牌鳶). Jedinečnost tohoto korejského typu létajícího draka spočívala v jeho obdélníkovém tvaru s kruhovým otvorem uprostřed, který snižovala odpor větru a zajišťovala tak snazší ovládnutí a stabilitu draka ve vyšších polohách. Rozměr jednotlivých draků byl 90 cm na šířku a 120 cm na výšku, což se zdá dostatečně velké k tomu, aby byl typ draka rozpoznatelný okem i na větší vzdálenost a mohl tak fungovat jako prostředek vizuální komunikace mezi jednotlivými flotilami jak na otevřeném moři, tak s oddíly spojenecké armády umístěných na pevnině či na přilehlých ostrovech. Odhaduje se, že během imdžinských válek existovalo na více než 50 typů vzorů, každý z nich pro jiný druh rozkazu, jejichž význam byl přísně tajným státním tajemstvím. Vzor a barva draka byly prvky udávající znění předem

¹⁴² *Imdžin wāran sinhočhegje*. In: *Munhwa kchontchenčhidatkhōm* [online]. Čollanamdo Nadžu-si, 2013 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_THE&search_div_id=CP_THE009&cp_code=cp0505&index_id=cp05050082&content_id=cp050500820001&search_left_menu=

¹⁴³ Další názvy pro tyto draky jsou například *čchungmujōn* (忠武鳶), *čchungmučōnsulbijon* (忠武戰述秘鳶), *čōnsulsinhōjōn* (戰術信號鳶). První dva používají v první části názvu posmrtného titulu admirála I Sunsina.

¹⁴⁴ In: *Inčchōnilbo* [online]. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.incheonilbo.com/?mod=news&act=articleView&idxno=534546>

smluveného rozkazu či instrukcí, bráníc nepříteli snadno odhalit chystaný útok či taktiku boje. Barvy vzorů na dracích byly zvoleny podle pěti základních elementů a každá z pěti barev představovala jinou světovou stranu – bílá barva symbolizovala západ, černá sever, červená jih, modrá východ a žlutá střed. Kombinací jednotlivých draků pak údajně vznikaly kódy obsahující poměrně detailní rozkazy, kterým ale rozuměli pouze jednotky pod velením admirála I Sunsina.¹⁴⁵

---

¹⁴⁵ *Sinjojŏnsinho*. In: *Munhwa kchontchenčchŭdatkchŏm* [online]. Čollanamdo Nadžu-si, 2013 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?content_id=cp050500090001

2.3 Veřejná a soukromá úroveň komunikace

Jedním ze zajímavých aspektů písemné kultury období Čosŏn je koexistence různých stylů záznamu. Nejběžnějším prostředkem zápisu individuálních psaní byl rukopis. Na druhé straně stál tisk za pomoci pohyblivých kovových typů, jehož použití bylo ale vyhrazeno jen pro orgány státní správy. Když vláda potřebovala rozšířit důležitý dokument, nechala do provinčních úřadů rozeslat kovové otisky, podle kterých byly následně vyrobeny dřevěné desky, s jejichž pomocí vznikaly další kopie, které se rozvážely do dalších měst a okresů.¹⁴⁶

Šíření a doručování listin probíhalo dvojí cestou - oficiální a soukromou. První z nich využívala rozsáhlý systém vládních poštovních cest a stanic vybavených poštovními posly a koňmi. Touto cestou byly z hlavního města do provinčních úřadů a vice versa doručovány důležité úřední dokumenty a vládní listiny, například úřední informační bulletin *Čobo*¹⁴⁷. Královská oznámení, jejichž obsah byl určen nejen pro státní úředníky, ale pro všechny poddané v království, se vyhlášovala jinou cestou, a to tak, že jejich kopie byly vylepovány na frekventovaných místech, jako byla tržiště a vstupní brány do měst. Kromě toho bylo na stanovených místech velkých měst jejich znění předčítáno. Soukromá pošta byla založena na vlastním způsobu přepravy, který spoléhal na otroky, sluhy a nájemné kurýry. Je možné, že se tyto dva způsoby přepravy navzájem překrývaly. Podle převahy dochované literátské korespondence lze soudit, že soukromá poštovní síť fungovala velmi efektivně.¹⁴⁸

2.3.1 Komunikace mezi panovníkem a jeho poddanými

Nejrozšířenějším typem veřejné písemné komunikace za dynastie I byly podle dostupných informací královské edikty, které obsahem oslovovaly všechny poddané v království. Stejně jako královské výnosy i podání a žádosti jednotlivců směrem k panovníkovi byly za Čosŏnu běžnou součástí politického života. Občas byly žádosti a podání jednotlivců zkompileovány do jednoho velkého spisu, který následně fungoval jako hromadný prostředek kolektivního protestu. Široký záběr účastníků veřejných debat je jedna z věcí, které je třeba zdůraznit, zejména proto, že z účasti na nich nebyl nikdo vylučován. Dokonce i část obyvatelstva obvykle znevýhodňovaná kvůli třídnímu postavení, jmenovitě ženy či otroci,

---

¹⁴⁶ HABOUSH, JaHyun Kim. *Epistolary Korea: letters in the communicative space of the Choson, 1392-1910*. New York: Columbia University Press, c2009., str. 4-5

¹⁴⁷ viz kapitola „Oficiální úřední věstník Čobo (朝報) a jeho distribuce“

¹⁴⁸ HABOUSH, str. 4-5

měla povoleno předložit petici vlastním jménem, a ostatně to také často dělala, k čemuž přispěl zejména vznik korejského písma.¹⁴⁹

V období Čosŏn bylo vydávání královských ediktů spojeno se důrazem, který nová dynastie kladla na šíření neokonfucianismu jako státní ideologie. Během dlouholeté vlády dynastie I byl tento žánr stále užíván k ohlašování významných událostí a jako prostředek komunikace, který měl umožnit kontakt mezi panovníkem a jeho poddanými. Podle povahy výnosů bylo známo několik názvů těchto dokumentů. První z nich, *kjosŏ* (敎書), byly královské pokyny určené obyvatelstvu, ve kterých monarcha vyjadřoval své, tedy státní politické názory. Druhým typem byla rozhodnutí o odměnách či trestech pro úředníky zvaná *čondži* (傳旨). Dále existovaly dekrety *čongjo* (傳敎), sepsané králem osobně, a *junŭm* (綸音), prohlášení, ve kterých panovník vyjadřoval kromě jiných hlavně svou starost o poddané či jim objasňoval politickou či ekonomickou situaci v obtížných dobách.¹⁵⁰

Jednou z pozoruhodností je série ediktů krále Sŏndžoa za imdžinských válek psaných korejským písmem. Tyto edikty jsou výjimečné tím, že narušují běžnou zvyklost užívání klasické čínštiny v oficiálních písemnostech a navíc jsou obsahem směřovány pouze na specifickou skupinu obyvatelstva, tedy korejské zajatce vězněné v nepřátelských táborech. Přesný způsob doručení kopií těchto ediktů do rukou korejských zajatců není bohužel znám. V následujících letech se tento způsob komunikace s nižšími vrstvami obyvatelstva, až na pár výjimek, neuchytil.¹⁵¹ Jako příklad, ve kterém se uvádí způsob šíření zpráv, bych ráda uvedla překlad části *junŭm* krále Čongdžoa (正祖, 1776-1800) z roku 1783, který byl mezi obyvatelstvo šířen jak v klasické čínštině, tak i v psané korejštině:

„...Tímto se nařizuje Úřadu pro hraniční záležitosti, aby zajistil potřebné množství kopií této zprávy a rozeslal je do šesti provincií co možná nejrychleji. Všichni místodržící a okresní správcové jsou tímto formálně žádáni, aby tato zpráva byla rozšířena do všech koutů světových stran tak, aby žádnému muži ani

---

¹⁴⁹ HABOUSH, str. 6-7

¹⁵⁰ HABOUSH, str. 17-19

¹⁵¹ Ibid.

*ženě neunikla má touha podělit se se všemi mými poddanými o tuto velkou radost.*¹⁵²

Žánry, které spíše než mezi úrovněmi hierarchie diverzifikovaly komunikační spojení v rámci jedné sociální skupiny, byly například oběžníky (*tchongmun*, 通文) a otevřené dopisy (*kjõngsõ*, 檄書 nebo *kjõngmun*, 檄文). Oběžníky si mezi sebou posílali hlavně členové soukromých institucí. Jejich obsahem byly zpravidla pohled na aktuální sociální a politické záležitosti, což někdy mohlo vést k následnému vzniku hromadných podání. Oproti tomu otevřený dopis byl formou individuálního projevu jednotlivce k větší skupině ve snaze přimět její členy ke změně stanoviska či k jednání. Jako příklad otevřených dopisů lze uvést ty psané za imdžinských válek vedoucími představiteli tzv. „armád spravedlnosti“ (*ũibjõng*, 義兵), šířené s cílem získat finanční podporu či naverbovat do svých řad dobrovolníky z řad civilistů. Tyto písemné zprávy jsou adresovány jak obyvatelům jednotlivých provincií, tak celému národu s výzvou bránit a bojovat za svou vlast. Ovšem ne všechny otevřené dopisy byly vlasteneckého charakteru. Formát těchto dopisů shledali pro své využití vhodným i skupiny buičských rebelů, kteří se jejich prostřednictvím snažili přesvědčit veřejnost o správnosti jejich jednání a úmyslů.

Stejně jako v případě královských ediktů, se i podání královskému trůnu klasifikovala do několika typů. Tři základní kategorie byly jmenovitě *so* (疏), nejformálnější a nejběžnější forma podání (žádosti a dovolání), méně formální záznamy *čcha* (箚) a *sõ* (書), typ žádosti, která se ale nepředkládala pouze panovníkovi, ale například i státní radě *Ůidžõngbu* (議政府)¹⁵³. Systém podání byl sice pevně institucionalizován již za Korjõ, jeho využití ale dosáhlo vrcholu od doby 16. století, kdy se podání stala hlavním médiem politických rozprav. Nejvíce jich pravděpodobně využíval úřad nejvyššího cenzora (*Saganwõn*, 司諫院), jehož rolí bylo kritizovat současnou politickou situaci a morální zásadovost všech státních úředníků, ministrů i krále. Dále je využívali úředníci pro vyjádření politického názoru, který například nemohli sdělit při formálních setkáních, a později i učenci. Postupem času se podání rozšířila i o sociální a etická témata. Ke zvýšení popularity podání přispěl velkým dílem způsob jejich organizace a šíření, které měl na starosti, jako u mnoho dalších dokumentů, Královský

---

¹⁵² volný překlad posledního odstavce anglického překladu „*King's Chongjo's Yunim to the People of Six Provinces (1783)*“ v knize *Epistolary Korea*, HABOUSH., str. 26 (onou šťastnou událostí jsou 1. narozeniny krále prvorozeného syna)

¹⁵³ Vzhledem k jejich nepřebornému množství se ne všechny žádosti se dostaly do rukou krále. V některých případech nebyl tím, který měl faktickou moc a autoritu ani tak král, jako spíš vysoko postavení ministři státní rady.

sekretariát. Ten všechna podání přijímal a předkládal králi, od kterého se očekávalo, že vše přečte a odpoví na ně. Dále dokumenty třídil a uchovával přístupné pro úředníky. Cirkulace informací se samozřejmě neomezovala jen na královský dvůr. Významná podání měla své místo v úředním věstníku rozesílaném i mimo hlavní město do úřadů všech provincií a komunit učenců, kteří po přečtení reagovali podáním vlastním a tak dali vzniknout diskurzu zapojujícímu jak úředníky na dvoře, tak učence mimo něj.¹⁵⁴

V počátcích dynastie I král či dvorní rada obecně neakceptovali podání učenců jako vhodný způsob pro vyjádření jejich názorů. Teprve za panování krále Söngdžonga (成宗, 1469-1494) bylo povoleno konfuciánským učencům předložit podání související s politikou a v první polovině následujícího století se jejich účast na jednáních ohledně správy státu stala dokonce žádoucí. Úředníci bez oficiálních povinností jako kolektiv zveřejňovali svá společná politická stanoviska, která předkládali sepsaná v podobě hromadného podání (*jönmjōng sangso*, 聯名上疏) panovníkovi. Vytvoření těchto hromadných podání spočívalo na vzájemnou spolupráci skupin učenců. Poté co se jedna skupina rozhodla k předložení hromadného podání, vypracovala jeho hrubou verzi, kterou poté rozeslala jako oběžník (*tchongmun*, 通文)¹⁵⁵ na všechna místa kam učenci pravidelně docházeli, tedy do dalších vzdělávacích institutů. Skupina z nich následně vytvořila jakousi komisi, která dala před odevzdáním podání finální podobu, včetně potřebných podpisů. Vybraní jedinci poté odcestovali do hlavního města předložit podání královskému sekretariátu, v některých případech na svoje vlastní náklady. Podání bylo bráno jako vážná záležitost, ale pokud bylo u obsahu některého z podání shledáno, že zpochybňuje vládnoucí autoritu či působí politické zmatky, mohli být jeho autoři podrobeni výslechu, mohla jim být odepřena účast na úřednických zkouškách či jim dokonce hrozil o vyhnanství. K tomu ale téměř nedocházelo a tak byl tento způsob hojně užíván v celém průběhu trvání dynastie jako efektivní prostředek komunikace mezi skupinami učenců a králem osobně.¹⁵⁶

Založení systému petic roku 1401 dovolilo i nižším, negramotným vrstvám, a to včetně žen, aktivně využít možnosti vyjádřit svou nespokojenost či nahlásit bezpráví, kterého

---

¹⁵⁴ HABOUSH, str. 42-43

¹⁵⁵ Jiným termínem *hōmun* (回文) či *hōtchong* (回通), odpověď na oběžník se nazývala *taptchong* (答通). Tím, že byl oběžník rozeslán jménem instituce, ale podepsán jednotlivci, v sobě zahrnuje prvky jak individuálního, tak kolektivního vyjádření názoru. Oběžníky se staly rozšířeným typem dokumentace v 16. století, kdy se staly typem korespondence *jangbanů* (兩班) na vesnicích, ojediněle byly využívány i prostými obyvateli, při povstáních v 17. a 18. století. Signatáři se v těchto případech podepisovali na dokument do tvaru kruhu za použití misky (*sabal*, 沙鉢) s účelem skrýt identitu vůdce povstání. Tento typ dokumentu se nazýval *sabaltchongmun* (沙鉢通文).

¹⁵⁶ HABOUSH, str. 56-57

se na nich dopustili zkažení úředníci. Petice byly dvojího druhu, písemné (sangön, 上言) a ústní (*kjökčchäng*, 擊錚)¹⁵⁷. Gramotná část obyvatel ve většině případů preferovala podání petice písemnou formou. Písemně bylo možné předložit žádost pouze dvakrát, kdežto pro ústní petice žádný limit neexistoval. Ačkoliv nebylo státem striktně určeno, jakým jazykem má být petice psána, obecně se předpokládalo, že zápis bude v klasické čínštině. Jednu z nejpočetnějších skupin autorů petic tvořily ženy, které byly primárními uživateli korejského písma¹⁵⁸. Jak jejich počet rostl, ustupoval i stát ve své neochotě přijímat petice psané korejským písmem. Ačkoliv se podle sociální třídy žen obsah petic lišil, sdílely většinou společný námět – manžela. Ženy všech sociálních vrstev aktivně podávaly petice na podporu svých manželů, kteří byli dle jejich názoru neprávem odsouzeni nebo mučeni.¹⁵⁹

V provinciích a okresech se našly případy, kdy místní obyvatelé předkládali petice hromadné, psané v korejštině, a to přímo zodpovědnému správci na jeho cestách, čímž se vymykali normám zavedeného systému. S postupem času se regulace petičního systému stávaly flexibilnějšími, což dokazuje stupeň ochoty vlády komunikovat s obyvatelstvem. Osobně se o situaci, ve kterých žili jeho poddaní, zajímal například král Jöngdžo (英祖, 1724-1776), který podnikal časté inspekční cesty mimo královský palác, nebo vysílal na kontrolu tajné královské inspektory.¹⁶⁰

2.3.2 Oficiální úřední věstník *Čobo* a jeho distribuce

Čobo (朝報) byl informační bulletin období Čosön, jenž byl distribuován mezi jednotlivými vládními úřady v hlavním městě i v provinciích, shrnující zejména aktuální informace a diskutované vládní záležitosti. Samotné označení „*Čobo*“ bylo zavedeno až za krále Sedžoa (世祖), neoficiálních názvů ale existovalo mnohem více.¹⁶¹ Institucí vydávající *Čobo* byl Královský sekretariát *Süngdžöngwön* (承政院), pod jehož administrativu spadaly i královské edikty a rozkazy. Obsahem zpráv byly povětšinou královské rozkazy či přeložené žádosti konfuciánských učenců a úředníků z předchozího dne, jmenování nových

---

¹⁵⁷ K ústním peticím měl speciálně sloužit buben *sinmungo* (申聞鼓), který byl ale spíš jen symbolem vyjadřování veřejného mínění. KIM, Jin-kook. Missing a beat. In: *Korea Joongang Daily* [online]. 2007 [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2875934>

¹⁵⁸ Písmu *hunminčöngüm* (訓民正音, původní název pro korejskou abecedu hangül) se také často říkalo „ženské písmo“

¹⁵⁹ HABOUSH, str. 68-69

¹⁶⁰ Ibid., str. 77-78

¹⁶¹ Synonyma: *kibjöl* (奇別), *kibjöldži* (奇別紙), *čodži* (朝紙), *čobo* (邸報), *čodžang* (邸狀), *čödži* (邸紙), *nanbo* (爛報), *hankjöngbo* (漢京報). *Čobo*. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. Kjönggido Söngnam-si [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0051818

členů úřadů, a jiné, které byly utříbeny a sepsány písařem píšícím oznámení spojenými se záležitostmi dvora. Ten tyto zprávy kopíroval a rozesílal mezi dané úřady. Zveřejňovaly se každý den dopoledne.¹⁶²

Distribuci *Čobo* měl v oblasti Hansöngu na starosti voják *kibalkunsa* (奇別軍士), občas se ale stávalo, že věstník doručoval sám sepisovatel (*kibjolsöri*, 寄別書吏). Na každém úřadu se dále dělala další počet kopií podle jejich potřeby a rozděloval se mezi tamní personál a úředníky. Mimo hlavní město putovalo *Čobo* prostřednictvím *kjöngdžuinů*, kteří sídlili v hlavním městě, a tyto zprávy doručovaly do svých příslušných provincií. *Čobo* bylo takto určený jen pro elitní vyšší třídu a prostě obyvatelstvo k němu nemělo žádný přístup.¹⁶³

Přesné datum, od kdy se *Čobo* začalo vydávat nelze s přesností určit, avšak první zmínka o tomto bulletinu pochází z roku 1413, kdy se v análech krále Tchädžonga (*Tchädžong sillok*, 太宗實錄) objevuje slovo *punbal* (分撥), což je termín označující proces¹⁶⁴ kdy byla vládní rozhodnutí a diskutované záležitosti zaznamenávána úředníkem centrálního státního archivu *Jemunčchunčhugwan* (藝文春秋館)¹⁶⁵ a následně distribuovány mezi jednotlivé úřady v hlavním městě i v provinciích. Za krále Tchädžoa byl *Jemunčchunčhugwan* rozdělen na dva samostatně úřady *Jemungwan* („Úřad pro královské dekrety“, 藝文館) a *Čchunčchugwan* („Úřad pro státní záznamy“, 春秋館) z nichž *Čobo* zpracovávali královští archiváři (*hallim*, 翰林) v prvním z nich, *Jemungwanu*. Od dob vlády krále Sedžoa (世祖, 1455–1468) byl pro tento úřední bulletin zaveden oficiální název *Čobo* a jeho zpracovávání dostal na starosti Královský sekretariát. *Čusö* (注書) – písař ze *Süngdžöngwönu* pověřený pro sestavování *Čobo* přes noc připravoval soupis zpráv, který pak předal nižším úředníkům *Süngdžöngwönu*, kteří do rána přepsali potřebný počet kopií.¹⁶⁶

---

¹⁶² *Čobowa kjöngdžuin*. In: *K-stamp* [online]. Soul, 2014 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.kstamp.go.kr/board/board.jsp?site=&id=spsw0101&mode=view&idx=6050>

¹⁶³ Ibid

¹⁶⁴ Z korejského překladu *Análů dynastie Čosön* (朝鮮王朝實錄); král Tchädžong (太宗), 13. rok 12. měsíc 16. den. *Täganeso üidžöngburül hjökpchahago jukčoe ömmuigwansikchil kösül könüihada*. In: *DB of Korean classics* [online]. [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://db.itkc.or.kr/itkcdb/text/nodeViewIframe.jsp?bizName=JO&jwId=kca_113&molId=120&daId=160&gaLid=kca_11312016_001&gaId=&yoId=&iId=&leId=

¹⁶⁵ *Jemunčchunčhugwan* (藝文春秋館) shromažďoval důležité státní záznamy a uchovával je v královském archivu *Kjudžanggak* (奎章閣) a Čtyřech historických archivech umístěných v odlehlých horských oblastech; roku 1401 byl úřad rozdělen na *jemungwan* a *čchunčchugwan*

¹⁶⁶ EBS Jöksa čchänöl©, Jöksa e 4: *sesangül kkäuin sidäüi kirok*, Pukhausü 2015 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=aL9NCwAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Obsahem, který byl určen jen pro oči vyšších vrstev, bylo kromě jiných zejména znění královských rozkazů, žádosti či protesty ze strany konfuciánských učenců a vládních úředníků, jmenování civilních úředníků do nových funkcí. Zveřejňovány byly apely ze strany poddaných a stejně tak králova odpověď (*pidap*, 批答). Veřejné byly i písemné zprávy a oznámení určená králi z úřadů centrální vlády i z vlád provinčních, poté co prošly kontrolou Královského sekretariátu. *Čobo* tak plnilo funkci komunikačního prostředníka mezi králem a poddanými. Vzhledem k obsahu věstníku bylo přirozené, že o publikování či zákazu některých jeho témat rozhodoval přímo král osobně. Obsah se ale neomezoval jen na státní záležitosti. Pro propagaci konfuciánské ideologie byly v *Čobo* často publikovány krátké příběhy vyzdvihující myšlenky poslušnosti a oddanosti k panovníkovi a rodičům. Neopomíjely se ani zprávy z bitev, ani novinky ze zahraničí, hlavně z Číny a Japonska. Uveřejňovala se i témata ve formě neobvyklých astronomických úkazů, například dne úplňku, pádu komety, ale i narození čtyřnohého kuřete. Svou formou obsahující takto širokou škálu informací od místního počasí přes informace z bitev až po zahraniční vztahy tak panují názory, že *Čobo* bylo vlastně prvními formou denních noviny¹⁶⁷, což ale narušuje skutečnost, že *Čobo* nebyl volně přístupný všem vrstvám obyvatelstva.¹⁶⁸

S postupem času byla distribuce *Čobo* zaměřována na stále větší skupinu čtenářů. V záznamech z roku 1520, za panování krále Čungdžonga (中宗, 1506-1544), se dochovala informace, že kopie *Čobo* byly přepisovány a následně šířeny mezi obchodníky. Roku 1577 se králi Sōndžoovi dostal do rukou výtisk *Čobo*, který se tou dobou již stal předmětem obchodní činnosti a informace z něj se tak šířily i mezi nižšími vrstvami obyvatelstva. Soukromí obchodníci *Čobo* kopírovali a tiskli za pomoci dřevěných typů, načež tyto kopie prodávali komukoliv, kdo byl ochotný za ně zaplatit. Tímto způsobem k informacím dostali přístup nejen nižší úředníci, ale i prostý lid, a *Čobo* tak v té době mělo formu blízkou dnešním novinám. Když se král dozvěděl o veřejném šíření úředního věstníku, který částečně obsahoval i citlivé státní informace, kterých mohl snadno využít nepřítele, velmi ho to rozzuřilo a všechny úředníky, kteří měli s tímto šířením jakoukoliv spojitost, dal vyslechnout a přísně potrestat či poslat do exilu. Distribuce *Čobo* tištěného dřevěnými matricemi bylo

---

¹⁶⁷ Dokonce *Čosōn wangdžo sillok* a další záznamy dynastie Čosōn odkazují na *Čobo* včetně datování; dále kniha "A History of News" od autora Mitchella Stephense prý uvádí, že prvními novinami bylo právě *Čobo*. *Jōksa čchānōl e – The history channel e Čosōnūi sinmun*. In: *Youtube* [online]. 02. 10. 2014 [cit. 2016-04-25]. Kanál uživateleEBSCulture (EBS kjojang). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=xUQjjhQbGMM>

¹⁶⁸ *Čobowa kjōngdžuin*. In: *K-stamp* [online]. Soul, 2014 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.kstamp.go.kr/board/board.jsp?site=&id=spsw0101&mode=view&idx=6050>

zastaveno. Zdá se ale, že více než únik informací nepříteli se mu přičilo jeho šíření mezi obyvatelstvem.¹⁶⁹

Styl, ve kterém bylo *Čobo* napsáno, se lišil podle toho, kdo jej přepisoval. Pro čtenáře v hlavním městě *Čobo* vydával jednou denně *Sūngdžongwon*. Zapisovalo se klasickou čínštinou za občasného využití písma *idu*. Vzhledem k tomu, že dost omezený počet lidí musel v omezeném časovém úseku přepsat co nejvíce kopií, bylo *Čobo* psáno v kurzívním stylu.

Jako součást reformy *kabo* bylo osmého měsíce roku 1894 *Čobo* nahrazeno oficiálním úředním deníkem *kwanbo* (官報).¹⁷⁰ Stejně jako jiné i *Čobo* mělo své kořeny v Číně, kde se inspirovalo tamním věstníkem. Za dynastie Táng v Číně existovalo tzv. *dībào* (邸報) obsahující oficiální nařízení, informace o jmenování úředníků do funkcí a jiné zprávy a stejně jako později v Koreji i zde bylo k jeho tisku zpočátku používáno dřevěných matic.

V době kdy v Koreji nebyla ještě perfektně vyvinuta doprava a komunikace bylo potřeba instituce, která by zprostředkovala vzájemný kontakt mezi jednotlivými úřady. Na rozdíl od hlavního města, kde se o kopírování a distribuci *Čobo* mezi úřady starali úředník *kibjolsöri* (奇別書吏) a voják *kibjolkunsa* (奇別軍士), rozvoz do provincií probíhal trochu odlišně. S ohledem na skutečnosti, že cesta z hlavního města do jedné z provincií trvala i desítky dnů, nebylo každodenní předávání *Čobo* příliš proveditelné z hlediska nedostatku personálu, a tak byly doručovány kopie za 5, 10 či 30 dní najednou. Za využití systému poštovních stanic, se o jeho přepravu ve většině případu staral tzv. *kjōngdžuin* (京主人). *Kjōngdžuin* byla funkce oblastního zástupce zajišťujícího vzájemný kontakt mezi centrálními a provinčními vládními úřady zastávaná úředníkem nižší hodnosti. Tento systém byl zaveden již od poloviny období Korjō a přetrval až do konce Čosōnu. Do zavedení daňových reform *tādongpōp* (大同法) v 17. století to fungovalo tak, že *kjōngdžuin* do hlavního města dojížděl v určený čas a po splnění povinností byl vystřídán. Každý provinční úřad měl v Hansōngu spojkovou pobočku *kjōngdžō* (京邸), jejímž administrátorem byl právě *kjōngdžuin*¹⁷¹.

---

¹⁶⁹ Ibid

¹⁷⁰ NO, Pjōngsōng. *Čosōn wangdžo čoga čisokkanūnghätton iju - ilgan sinmun (čobo)*. In: *Tadoktadok* [online]. 2016 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://dadoc.or.kr/1815#recentTrackback>

¹⁷¹ Synonyma: *kjōngčöri* (京邸吏), *čöri* (邸吏), *jōngčöri* (營邸吏) - varianta v provinciích, *čöin* (邸人), *kjōngdžočuin* (京邸主人) a další.

Po reformách se na pobočkách v hlavním městě zavedla stálá pracovní pozice a místnímu správci stát vyplácel pravidelnou mzdu.¹⁷²

Pracovní náplň *kjōngdžuinů* byla celkem rozličná, většinou spojená s organizací administrativních záležitostí. Jednou z nich bylo shromažďování a následná distribuce důležitých informací z úředního věstníku *Čobo* či oznámení o aktuálních závažných změnách z hlavního města mezi provinční úřady. Vedle toho ale také jakožto státní úředníci v zastoupení obstarávali například přepravu daní v naturáliích. Dále bylo jejich povinností řešit nesrovnalosti a nepříjemnosti spojené s případy, kdy se naskytly problémy s doručením dokumentů mezi úřady nebo v případě zpoždění zásilky daní. Poskytovat pomoc obyvatelům provincií a státním úředníkům putujícím do Hansōngu byla také jedna z jeho mnoha povinností. Práce se zdá náročná, ale během výkonu své si *kjōngdžuin* užíval i mnoha výhod. Například finanční rozdíl z daní, který některá ze správních oblastí nemohla z nějakého důvodu zaplatit, doplácet *kjōngdžuin* centrálnímu úřadu z vlastní kapsy. Částka mu byla následně okresem zpětně proplácena a nebylo málo případů, kdy toho *kjōngdžuin* využil a skutečnou výši částky zmanipuloval k vlastnímu prospěchu. Správní oblasti tak zbytečně přicházely o spousty peněz, nejvíce kvůli tomu však trpěli prostí zemědělci. Aby se tomu učinila přítrž, zavedla vláda v hlavním městě stálou pozici, a *kjongdžuinům* byla vyplácena pravidelná měsíční výplata *jōkka* (役價). To ovšem vedlo jen k tomu, že si místo v této funkci začali kupovat vysocí státní úředníci a vyšší třída byrokratů. Jednu dobu se cena za tuto pozici vyšplhala až na 10 000njangů¹⁷³. Jedním z odpůrců pravidelného systému výplat *jōkka* byl velký učenec Tasan Čōng Jakjong¹⁷⁴, který zdůrazňoval negativa, jež systém představoval a navrhoval jeho úplné zrušení. Sám Čōng připomíná, jak se vedení úřadu *kjōngdžuin* změnilo ze skromné a důstojné funkce na cíl chamtivých úředníků bažících po penězích a čím víc stoupala cena za tuto funkci, tím větší bylo strádání prostého obyvatelstva.¹⁷⁵

---

¹⁷² Čobowa *kjōngdžuin*. In: *K-stamp* [online]. Soul, 2014 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.kstamp.go.kr/board/board.jsp?site=&id=spsw0101&mode=view&idx=6050>

¹⁷³ *jang* (兩) je název jedné z platebních měn období Čosōn. Velmi zajímavý článek na téma historie korejských mincí je k dispozici na stránce Korean coins. In: *Primaltrek* [online]. 2016 [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://primaltrek.com/koreancoins.html>

¹⁷⁴ (1762 – 1836), jeden z největších konfuciánských učenců pozdního období Čosōn

¹⁷⁵ Čobowa *kjōngdžuin*. In: *K-stamp* [online]. Soul, 2014 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.kstamp.go.kr/board/board.jsp?site=&id=spsw0101&mode=view&idx=6050>

2.3.3 Dopisy válečných zajatců v Japonsku

Ačkoliv přesné číslo není známo, odhaduje se, že během imdžinských válek, zejména v průběhu druhé invaze v letech 1597-8, byly do Japonska odvečeny desítky tisíc korejských zajatců. Osudy těchto lidí se liší, někteří byli prodáni do dalších zemí, jiní uprchli a vrátili se zpátky do Koreje či byli po skončení války repatriováni po oficiálním vyjednávání mezi Koreou a Japonskem v následujících letech. Valná většina se jich ale nikdy domů nevrátila a museli se přizpůsobit životu v Japonsku, kde někteří z nich pravděpodobně přispěli kulturnímu vývoji, nicméně přesná míra těchto vlivů stále zůstává předmětem zkoumání.

Téměř ihned po skončení války roku 1598 se rozvinuly debaty o osudu zajatců v Japonsku. Velkou mírou příspěvků byla podání od navrátilivších se zajatců, všechna psaná vzdělanci klasickou čínštinu, z nichž nejznámějším je Kang Hangŭv (姜沆) *Kanjangnok* (看羊錄)¹⁷⁶. O dopisech od ostatních zajatců, které se do Koreje dostaly z Japonska pravděpodobně za pomoci úplatků, existují sice zmínky, do dnešního dne se však nedochoval ani jeden. I přesto existuje další zdroj dopisů tohoto typu. Po skončení války poslala korejská vláda při několika příležitostech do Japonska vyslance, kteří měli za úkol najít a vyjednat repatriaci co nejvíce korejských zajatců. První z těchto misí podnikla Korea roku 1605, kdy se do Koreje vrátilo na 3 500 zajatců. Také v letech 1607, 1617 a 1624 vypravila oficiální delegace zaměřené vyloženě na repatriaci zajatců, známé jako *hōdapkjōmswāhwansa* (回答兼刷還使). Hlavním způsobem, kterým se výpravy snažili najít v Japonsku korejské zajatce, byla veřejné rozšíření jejich itineráře s nadějí, že se o nich zajatci dozvědí a přijdou se jim nahlásit s vyjádřením své touhy se vrátit zpět do vlasti. Zdá se, že části z nich se podařilo vyslance kontaktovat písemně, což umožnilo jednání s japonskou stranou o jejich osvobození. I přes dohodu obou zemí ale někteří Japonci projevovali neochotu válečně zajatce propustit. Obsahy některých z dopisů, většinou psaných korejským písmem, které korejská výprava

---

¹⁷⁶ dílo *Kanjangnok* (看羊錄, „Zápisky z roku ovce“) korejského státního úředníka-učence Kang Hanga (1567-1618) je rozpracováno do 5 částí a mapy Japonska. První dvě části byly předloženy králi Sōndžoovi, třetí část je tvořena veřejným psaním pro spoluzajatec v Japonsku, které sepsal na japonském ostrově Cušima při svém návratu zpět do Koreje, čtvrtá část je podrobná zpráva o jeho zkušenostech během pobytu na Cušimě a informacích o životě v Japonsku, kterou sepsal po svém návratu pro Královský sekretariát. Pátou část tvoří Kang Hangovy zápisky shrnující dobu, kterou strávil jako zajatec, tedy ode dne kdy byl zajat až po jeho návrat do Koreje. I přes některé chybné informace představovalo toto dílo pro Koreu zásadní zdroj informací o politice, kultuře či vojenské organizaci tehdejšího Japonska. Více informací o tomto tématu v knize *A Korean War Captive in Japan, 1597-1600: The Writings of Kang Hang*, Columbia University Press (2013) od autorů Ja-hyun Kim Haboush a Kenneth R. Robinson.

od zajatců obdržela, byly útržkovitě přeloženy do klasické čínštiny oficiálními diplomaty a zařazeny do záznamů jednotlivých misí.¹⁷⁷

---

¹⁷⁷ HABOUSH, str. 336-341

2.3.4 Úroveň soukromé komunikace

I přestože byly systémy *ujök* a *pchabal* během své existence často ne zcela legálně zneužívány i pro osobní účely, nejčastějším způsobem vyřizování soukromé korespondence a komunikace nejen mezi vyššími vrstvami, ale i mezi obyčejným obyvatelstvem zůstávalo doručování přes nějakého prostředníka. Nejčastěji jím byli příbuzní, sluhové či otroci, ale nejspíše také náhodní pocestní či podomní obchodníci, kteří na svých cestách měli například shodou okolností cestu kolem místa pobytu adresáta. Doručení ústní zprávy nebo psaného dopisu cizím člověkem samozřejmě nebylo ničím jistěno a odesílateli nezbývalo nic než jen věřit, že bude vzkaz předán v pořádku a v původním znění.

Vládou placení sluhové, kteří se ve společenské hierarchii řadili do nejnižší třídy, tedy mezi otroky, byli obecně nazýváni termínem *pangdža* (房子)¹⁷⁸. K dalším označením pro tyto poslíčky patřily dále například výrazy *sain* (使人) či *sadža* (使者). Jedním z příkladů, kde je jasně vidět funkce sluhy jako prostředníka pro komunikaci je například jeden z nejslavnějších korejských příběhů, *Vyprávění o Čchunhjang* (春香傳). Ze státních úřadů byly často vybírány ženské otrokyně *pinjo* (婢女), které byly následně přiděleny do paláce, kde zastávaly různé práce jako služebné (*sinjo*, 侍女) či jako osobní asistentky (*sidža*, 侍者).¹⁷⁹ Mezi palácovými služebnými se těm, kterým bylo svěřováno doručování vzkazů a korespondence říkalo *säkčangnain* (色掌內人), pro které dále pracovaly tzv. *külwöl*¹⁸⁰ *pidža* (글월婢子)¹⁸¹.

Vzhledem k vazalskému vztahu s Čínou nebyla písemná komunikace omezena pouze na Korejský poloostrov a zejména díky klasické čínštině, která byla v obou zemích oficiálním způsobem zápisu, nebyla korespondence mezi vzdělanými jedinci obou zemí ničím

---

¹⁷⁸ Označení jak pro muže, tak ženy, kteří pracovali jako osobní sluhové buď pro vysoké úředníky či palácové služebné vyššího postavení (*sanggung*, 尙宮 či *nain*, 內人), kterým například uklízeli či vařili v kuchyni jejich residence a plnily pro ně nejrůznější pochůzky uvnitř a vně paláce. Částka peněz, které jim vláda vyplácela, nebyla pevně daná, spíše záleželo na ekonomické situaci. Dalším označením pro ně bylo *kakšimi* či *pidža* (婢子). Ačkoliv se domnívám, že mezi jednotlivými označeními jsou menší rozdíly, vzhledem k irelevantnosti k původnímu tématu budu všechna označení považovat víceméně za synonymní. SIN, Mjôngho. *Kungnjö ühan kungnjö, kamčchal sanggungi čondžähässülkka?* In: *The Talking Cupboard* [online]. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://www.kostma.net/Contents/Dongyi/?Body=16>

¹⁷⁹ I Pjôngsöp, *Tchongsin jöksa*, CommunicationBooks 2013, str. 9-10, [cit. 2016-04-15] Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=JQSOAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

¹⁸⁰ Jiný termín pro dopis/psaní

¹⁸¹ *Pangdža*. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0021776. Systém palácových služebných je zajímavý, ale velmi komplikovaný. Přehledně obecně vysvětleno v anglickém jazyce na *Women of the Joseon Dynasty (Part 1)*. In: *The Talking Cupboard* [online]. 2014.06.15. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <https://thetalkingcupboard.com/2014/06/15/women-of-the-joseon-dynasty-part-1/>

neobvyklým. K setkání mezi korespondenty docházelo nejčastěji díky pravidelným tributárním poselstvům, které z Koreje do Pekingu cestovaly několikrát ročně.

Zajímavostí je, že nejspíše existovala určitá omezení pro komunikaci během zahraničních cest. V dopisech, které píše člen poselstva I Ponghwan (李鳳煥) cestou do Japonska své matce se uvádí, že jakmile dorazí do Japonska, nebude mu povoleno odesílat a přijímat dopisy psané v klasické čínštině. Zdá se, že tato omezení byla spojena se snahou korejské vlády o co možná nejmenší unik informací o Koreji cizím mocnostem, zejména Japonsku. Korejské písmo, ačkoliv nebylo až do konce 19. století nikdy uznáno jako možný oficiální způsob zápisu, tak očividně v několika případech hrálo důležitou roli jako „šifrovaný“ způsob záznamu srozumitelného pouze pro Korejce.¹⁸²

---

¹⁸² HABOUSH, Epistolary Korea, str. 298

3 DOBA MODERNIZAČNÍCH ZMĚN 2. POLOVINY 19 STOLETÍ

Všechny doposud v této práci zmíněné systémy plnily v průběhu dějin království Čosŏn více či méně nároky na potřebu komunikace, což se ale změnilo s příchodem modernizace v druhé polovině 19. století. Roku 1876 byla uzavřením tzv. Kanghwaské smlouvy s Japonskem prolomena politika izolace a Korea začala postupně od roku 1882 otevírat na základě tzv. nerovnoprávných smluv své přístavy i dalším zemím. S uzavíráním mezinárodních obchodních smluv přirozeně přicházelo i navazování prvních diplomatických styků s ostatními státy. Stále zvyšující se počet cizinců z USA, Evropy a Japonska v hlavním městě, ale také zájem o modernizaci země, začal vyžadovat zavedení moderního poštovního systému po západním vzoru, stejně jako tomu bylo Japonsku během reformy Meidži (*Meidži išin*, 明治維新).

3.1 Poštovní úřad

S primárním cílem obhlédnout, jak fungují výdobytky moderní doby, vyslala korejská vláda v průběhu několika let od otevření se světu do zahraničí několik výprav, které měly za úkol podat panovníkovi podat hlášení o jejich pobytu a o možnostech, které by Korea mohla využít pro posílení své pozice mezi velmocemi, jako byla právě Čína s Japonskem. Dva roky po dvorské „pozorovatelské misi roku *sinsa*“ (*sinsajuramdan*, 紳士遊覽團) do Japonska roku 1881¹⁸³ se uskutečnila další mise, tentokrát jako „opětovaná návštěva“¹⁸⁴ do Spojených států, tzv. *pobingsa* (報聘使)¹⁸⁵, kde součástí prohlídky byla krom jiného i návštěva newyorské pobočky poštovního úřadu. O jejich návštěvě se zmiňuje i článek v novinách New York Times ze dne 8. listopadu 1883: „...Korejci byli během svého pobytu

---

¹⁸³ Také *čosa sičchaldan* (朝士視察團). Cílem bylo načerpat v již „pozápadněm“ Japonsku inspiraci pro modernizaci Koreje. Jejich čtyřměsíční pobyt byl tehdy prvním vážným pokusem představit v Koreji západní technologie a zařízení použitím Japonska jako vzoru. HUH, D. a TIKHONOV, V., „*The Korean Courtiers' Observation Mission's Views on Meiji Japan and Projects of Modern State Building*“ [online]. 2005, Korean Studies 29.1, 30-54 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <https://muse.jhu.edu/article/196374/pdf>

¹⁸⁴ Král Kodžong delegaci vyslal jako výraz vděčnosti za to, že při podepisování smlouvy (zprostředkované Čínou) roku 1882 odmítl americký admirál (další zdroje uvádějí, že komodor) Robert W. Shufeldt brát Koreu jako zemi podřízenou dynastii Qīng, ale uznal Koreu jako stát nezávislý na Číně a dále za velmi přátelské jednání prvního amerického vyslance L. H. Foota po jeho příjezdu do Koreje (pobýval tam v letech 1883-1885). The first delegation to the United States from Korea, the 'Bobingsa'. In: [Http://kusec.tistory.com](http://kusec.tistory.com) [online]. 2013 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://kusec.tistory.com/entry/대한-제국-최초-대미사절단-보빙사> The-first-delegation-to-the-United-States-from-Korea-the-Bobingsa

¹⁸⁵ *Pobingsa* byl název pro první zahraniční diplomatické korejské mise do západních států (USA a Evropy). Do USA cestovala výprava přes Japonsko, v USA strávila asi 40 dní, načež se rozdělila na 2 skupiny. První vedená Min Jōngikem pokračovala v cestě do Evropy, druhá pod vedením Hong Jōngsika zamířila zpět do Koreje, opět se zastávkou v Japonsku.

velmi pečliví pozorovatelé, a jako jeden z výsledků cesty bude po jejich návratu doporučení ke zřízení poštovního systému podle vzoru toho zdejšího.“¹⁸⁶

Při návštěvě obou těchto zemí se všichni členové delegace stali svědky obrovského technického pokroku, který by mohla modernizace přinést i do Koreje¹⁸⁷.

Účastník obou v této kapitole zmíněných zahraničních misí, Hong Jöngsik (洪英植)¹⁸⁸ navštívil Spojené státy americké a Japonsko s cílem prozkoumat tamní poštovní a telegrafní systém a jejich způsob provozu. Po svém návratu podal panovníkovi zprávu o poznacích ze svých cest, přičemž vyzdvihoval důležitost role poštovního systému. Na jeho návrh byl 22. dubna roku 1884 králem Kodžongem (高宗, 1863-1907) konečně vydán královský edikt s příkazem zřídit v budově starého Úřadu pro lékařství (Čönüigam, 典醫監)¹⁸⁹ generální ředitelství poštovního úřadu Udžöngčhongguk (郵征總局)¹⁹⁰.

Ve výnosu krále Kodžonga z roku 1884 stojí:

„Jelikož naše země obchoduje s různými státy, zahraniční i tuzemské vztahy, včetně obchodních dohod, jsou den od dne na vzestupu a tedy i komunikace úřadů a obchodníků prosperuje. Bohužel skutečnost, že země nedisponuje možností poštovních služeb, nemluvě o vzdálenosti, předávání zpráv ztěžuje. Tímto nařizují, aby bylo zřízeno generální ředitelství poštovního úřadu (Udžöngčhongguk). Dále, aby se distribuce poštovních zásilek neodehrávala

---

¹⁸⁶ Coreans preparing to go home; to spend all their time before their departure in shopping. *The New York Times* [online]. 8. 11. 1883 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z internetových archivů NY Times: <http://www.nytimes.com/ref/membercenter/nytarchive.html>.

¹⁸⁷ Například návštěva továrny Edison Electric Light Company fascinovala Korejce natolik, že to roku 1887 vedlo k zavedení elektrického osvětlení v paláci Kjöngbok. Více o této misi dostupné v *The Princeton Journal of East Asian Studies* [online]. 2012, (spring), st. 36-52 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <https://issuu.com/pjeas/docs/volume2>.

¹⁸⁸ Hong Jöngsik (žil 1856-1884) - hostitel banketu na oslavu otevření nového poštovního úřadu, kde se také odehrál pokus o státní převrat roku na podzim roku 1884. V dnešní době často nazýván otcem moderního poštovního systému v Koreji.

¹⁸⁹ Direktoriát medicíny, jeden ze tří korejských lékařských úřadů *samüisa* (三醫司) v období Čosön.

¹⁹⁰ Ve skutečnosti byl již roku 1882 jako součást nově zřízeného Úřadu pro zahraniční záležitosti (*tchongni kjosöp tchongsang samu amun*, 統理交涉通商事務衙門) založen i poštovní úřad Udžöngsa (郵程司), který měl spravovat záležitosti spojené s dopravou a komunikací, ale Do jeho vedení král dosadil mladého úředníka Hong Jöngsika, syna tehdejšího prvního ministra vlády Hong Sunmoka (洪淳穆). Nejpravděpodobněji založení úřadu souviselo s tehdejší absencí Ministerstva zahraničí a Celního úřadu, a že s jeho zřízením měl co dělat tehdejší poradce pro zahraniční vztahy, německý lingvista a diplomat Paul Georg von Möllendorff (1847-1901), který se do Koreje dostal na doporučení ze strany Číny téhož roku. Möllendorff si jakožto schopný lingvista v krátké době osvojil základy korejštiny a získal důvěru krále, který ho pověřil také zavedením korejského celního systému. Möllendorff se brzy stal vlivnou osobností korejské politiky, což se ale nelíbilo Číně, která zařídila jeho rezignaci, po které se vrátil do Číny, kde také zemřel. Z úřadu *udžöngčhongguk* se do dnešní doby zachovala jen jedna budova úřadu, která v současnosti slouží jako menší poštovní muzeum a v omezené míře poskytuje i běžné poštovní služby.

pouze v přístavech, ale aby byly postupně služby rozšířeny i do vnitrozemí a systém tak byl prospěšný pro všechny obyvatele.“¹⁹¹

Hong, tehdy ve funkci druhého vojenského ministra, byl jakožto nejpověřenější osoba jmenován generálním ředitelem nově zavedeného poštovního úřadu, který byl pod jeho vedením zorganizován po vzoru západu. Informace jako cena poštovního a poštovní regulace byly uvedeny v poštovních směrnicích velkého Čosönu (*Tädžosönguk udžöng kjudžik* (大朝鮮國郵征規則)¹⁹² ¹⁹³.

Dne 18. listopadu 1884 byla společně s oficiálním zahájením provozu úřadu vydána i série prvních korejských poštovních známek. Znamky měly nominální hodnotu 5, 10, 25, 50 či 100 tzv. *munü* (文)¹⁹⁴ a jejich tisk měl na starosti tiskařský úřad japonského ministerstva financí¹⁹⁵. Do dne slavnostního otevření úřadu však do Koreje z Japonska dorazily jen známky dvou nejnižších nominálních hodnot. Zbylé známky byly sice již vytištěny, jejich odeslání z Japonska se však zpozdlilo a vzhledem k nečekanému ukončení provozu pošty se ani nikdy nedostaly na veřejnost.¹⁹⁶

Poštovní služby byly v té době k dispozici pouze v rámci území Koreje, na možnost mezinárodních zásilek si Korejci museli počkat až do roku 1900¹⁹⁷. První pobočky poštovního úřadu byly postaveny v hlavním městě Hansöngu a přístavním městě Čemulpcho (濟物浦, dnešní Inčchön). Není známo, kolik poštovních doručovatelů v té době na úřadě pracovalo či jaké množství zásilek roznášeli, ale ví se, že ve svých začátcích byla ranní odchozí pošta v Hansöngu sbírána okolo desáté hodiny dopoledne a poté dodatečně ještě jednou v odpoledních hodinách. Pošta ve svých počátcích zajišťovala doručování pouze ve směru Hansöng-Čemulpcho či obráceně. Odhaduje se, že zákazníci byli pravděpodobně

---

¹⁹¹ Vlastní hrubý překlad korejského překladu deníků Královského sekretariátu (*Süngdžöngwon ilgi*, 承政院日記) ze dne 27. dne třetího lunárního měsíce 21. roku panování krále Kodžonga (datum dle lunárního kalendáře), Diary of the Royal Secretariat. DB of Korean classics [online]. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://db.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MS>

¹⁹² Dostupné z: www.postmuseum.go.kr/images/me/showroom/20121019.pdf [cit. 2016-05-06]

¹⁹³ *Sidärül täpchjohanün kirokmul*, upchjo, Cultural Heritage Administration, 2011-06-14 [cit. 2016-05-03] Dostupné z: http://www.cha.go.kr/cop/bbs/selectBoardArticle.do?nttId=6195&bbsId=BBSMSTR_1008&nm=NS_01_10

¹⁹⁴ Pojmenované po tehdejší peněžní měně, která se používala v letech 1633-1892.

¹⁹⁵ Na spodní straně archu známek byl vytištěn nápis „Vytlačeno Tiskařským úřadem Velkého japonského císařství“ (大日本帝國政府 大藏省印刷局製造) [cit. 2016-05-06] Dostupné z: <http://koreastamp.epost.go.kr/sp/eg/speg0303.jsp>

¹⁹⁶ Všechny tyto známky jsou dnes velkou raritou a mezi filatelisty mají velmi vysokou hodnotu.

¹⁹⁷ 23. března 1900 byla Korea přijata do Světové poštovní unie.

spíše než místní obyvatelé cizinci přebývající tehdy v Koreji či zahraniční delegace, a to zejména díky počtu dochovaných známek.¹⁹⁸

Bohužel tento pokus o moderní poštovní systém měl jen krátkodobé trvání. V Koreji panovalo čím dál větší napětí mezi konzervativně založenými úředníky, pročínsky orientovanou frakcí rodu Min a projaponsky orientovanou reformní skupinou, která chtěla co nejrychleji v zemi prosadit reformy vedoucí k modernizaci a nezávislosti země. Dne 4. prosince byl u příležitosti oslav otevření nového korejského moderního poštovního úřadu a zahájení provozu jeho služeb pro veřejnost naplánován banket, kterého se mělo účastnit mnoho důležitých politiků a zahraničních hostů. Při této příležitosti Hong, hostitel banketu, společně s Kim Okkjunem (金玉均)¹⁹⁹ a dalšími členy reformního hnutí naplánovali za souhlasu a pomoci japonských autorit státní převrat, při kterém chtěli svrhnout dosavadní pročínsky orientovanou vládu a prosadit svůj 14 bodový program reform. Toto spiknutí známé jako „převrat roku *kapsin*“ (*kapsin čöngbjön*, 甲申政變)²⁰⁰ se ale nesešlo s úspěchem a po pouhých 3 dnech bylo potlačeno. Při nepokojích, které toto povstání vyvolalo, byla navíc budova poštovního úřadu vyrabována a zapálena, což je hlavní příčinou nedostatku dochovaných informací o vybavení pošty té doby.²⁰¹ Hong Jöngsik odmítl hledat azyl v cizí zemi jako někteří jeho kolegové „reformisté“ a během potlačení povstání byl zajat čínskými jednotkami vyslanými se se vzpourou vypořádat, načež byl popraven. Ostatní spiklenci za pomoci japonského konzula uprchli do Japonska. Politický chaos způsobený tímto převratem si vynutil zrušení poštovního úřadu pouhých 20 dní po jeho otevření, dne 8. prosince 1884.²⁰² Sílící politická nestabilita a také čínsko-japonská válka bránily znovuzavedení poštovních služeb na dobu několika následujících let. V tomto mezidobí byl pro poštovní účely obnoven systém jezdeckých posílů.

Jedním z důkazů dokládajícím krátkodobou existenci poštovního úřadu i následné přerušení jeho služeb nám poskytují písemné zprávy jednoho z protestantských misionářů,

---

¹⁹⁸ NEFF, Robert. Korea's first modern postal service started in 1884. In: <http://www.koreatimes.co.kr> [online]. 2010.11.21. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z :http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2012/01/113_76706.html

¹⁹⁹ Kim Okkjun (金玉均, 1851-1894) byl jedním z čelních představitelů reformního hnutí propagující zavedení západních vzorů v Koreji.

²⁰⁰ Povstání iniciované pro-japonsky orientovanou skupinou reformátorů, jehož cílem bylo prosazení modernizačních změn v Koreji

²⁰¹ NEFF, Robert. Korea's first modern postal service started in 1884. In: <http://www.koreatimes.co.kr> [online]. 2010.11.21. [cit. 2016-05-01].

²⁰² Ibid

který v Koreji na konci 19. století působil jako lékař a diplomat USA, Horace Newton Allena. Ve své zprávě do USA z 28. července roku 1892 píše:

„[...] informovat Vás, že Korea nemá svůj vlastní poštovní systém, vnitrostátní korespondence je doručována přímo soukromými posly. V přístavech ale zásilky vyřizuje poštovní oddělení Japonského císařství, které má pobočky zde v hlavním městě. Výše poštovného je stejná jako za vnitrozemské zásilky v Japonsku. Roku 1884 už byl v Koreji jednou poštovní úřad zřízen, ale v den slavnostního otevření jeho hlavní pobočky v Söulu, na kterém byl přítomen i americký vyslanec generál Foote²⁰³, vypuklo povstání a někteří z oficiálních hostů banketu byli zavražděni. První a v té době jediná pošta tak byla ztracena a upuštěno bylo i od všech obdobných plánů.“²⁰⁴

23. července 1895 začal poštovní úřad opět fungovat na trase Hansöng-Čemulpocho pod vedením tehdejšího ministra zemědělství, obchodu a průmyslu (*nongsangkongbu*, 農商工部) Kim Kadžina (金嘉鎮) a postupně své služby úspěšně rozšiřoval i do odlehlejších oblastí, kde se nabíral a trénoval nový personál.²⁰⁵ Dále byla vydána nová série známek nesoucí design národního symbolu *tchägŭk* (太極), tentokrát v nominálních hodnotách 5, 10, 25 a 50 *pchunŭ* (分). Jejich tisk si vzala na starost americká firma Andrewa H. Grahama, specializující se na tisk bankovek ve Washingtonu D. C.. Centrální úřad tohoto systému se nacházel v hlavním městě Hansöngu, přičemž po celém území tehdejšího Korejského poloostrova se nacházelo podél hlavních silnic 37 poštovních stanic a 326 podstanic. Tyto stanice byly rozšířeny o 747 dodatečných poštovních schránek každodenně kontrolovaných poštovními kurýry. Poštovní zásilky se mezi stanicemi doručovaly třikrát denně pěší cestou, přičemž každý poštovní kurýr přepravoval maximálně 20 kilo, a během jednoho dne měl

---

²⁰³ Lucius Harwood Foote (1826-1913), první vyslanec USA v Koreji, od roku 1883 do 1885

²⁰⁴ PALMER, Spencer J. (ed.), *Korean-American Relations, the Period of Growing Influence, 1887-1895* [online], Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1963, Volume 2, str. 176 [cit. 2016-05-01] Dostupné z https://books.google.cz/books?id=9qiBgBv2eE4C&dq=korean+first+postal&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²⁰⁵ K prvním pokusům znovu zavést poštovní služby došlo ve skutečnosti již roku 1893 za podpory USA. V srpnu toho roku byl telegrafní úřad *Čönbočchongguk* (電報總局) přeorganizován na telegrafně-poštovní úřad *Čönučchongguk* (電郵總局), ale provoz tohoto úřadu byl narušen Japonsko-Čínskou válkou. *Tchongsin*. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0059346

překonat vzdálenost minimálně 40 kilometrů. Pokud byl váhový limit 20 kilogramů převýšen, bylo nutné vypravit jako doprovod ještě jednoho kurýra nebo nákladního koně.²⁰⁶

Podle *Korean Repository*²⁰⁷ z roku 1894 začal poštovní úřad svůj provoz velmi úspěšně. Jen za první měsíc bylo údajně orazítkováno celkem 616 dopisů. Sběr pošty v Čöngdongu (眞洞)²⁰⁸ probíhal v 7 hodin ráno a ve 4 hodiny odpoledne, do Čemulpcho pošta vyrazela v 9 hodin a v opačném směru přicházela na 5. hodinu odpolední. Poštovné za dopis v rámci hlavního města bylo jedna známka v hodnotě 10 *pchunů*.²⁰⁹

Obrázek 15 – První korejské poštovní známky (1884)²¹⁰

Obrázek 16 – Poštovní úřad Udžöngčongguk (rok 1906)²¹¹

²⁰⁶ NUGENT, John T. *The Postal History of Dynastic Korea*. [online] Transactions of the Royal Asiatic Society, Korea Branch (1900-1983) LI (Vol. 51) : str. 56-64. 1976 [cit. 2016-05-07] Dostupné z: www.raskb.com/transactions/VOL51/VOL51-2.docx

²⁰⁷ Měsíčník věnovaný Koreji, který vycházel v Koreji v letech 1892 a 1895-8. Všechny díly dostupné z: *The Korean Repository in monthly installments* [online]. [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/Repository/index.html>

²⁰⁸ Oblast Söulu v blízkosti královského paláce Töksugung (德壽宮), kde tehdy přebývala většina cizinců.

²⁰⁹ *The Korean Repository: Volume II: January-December 1895* [online]. The Trilingual Press, Seoul, Korea, 1895, str. 359, [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/Repository/VOL02.pdf>

²¹⁰ Sidarul tapchjohanun kirongmul, upchjo. In: *Munhwadžečchong* [online]. 2011 [cit. 2016-05-12].

²¹¹ *Udžöngčongguk sadžin*. In: *Koreapost* [online]. 2014 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.koreapost.go.kr/kpost/uploadfiles/8011b327-56ae-429d-8c0f-efb5b448adb7.jpg>

3.2 Telegraf

Kromě nepříliš úspěšného pokusu o zavedení moderních poštovních služeb představoval v polovině 80. let 19. století další snahu o modernizaci komunikací telegraf. Ambice zavést telegrafní spojení na území Korejského poloostrova však neměla pouze Korea, nýbrž i Čína, Japonsko a později Rusko. Tyto země si rozšířením sféry vlivů a ovládnutím správy komunikačních spojů na Korejském poloostrově však chtěly zajistit pevný základ pro své plány na jeho pozdější ovládnutí.²¹²

V přímé návaznosti na Kanhwaskou smlouvu byl do Japonska roku 1876 vyslán Kim Kisu (金綺秀) jako zvláštní vyslanec první ze tří diplomatických misí známých jako *susinsa* (修信使)²¹³. V Japonsku na Kima udělaly hluboký dojem zejména dvě novinky modernizace, a to železniční doprava a telegraf, o jehož existenci se ale nejspíše vědělo již před jeho odjezdem. Své postřehy a informace, které načerpal během pobytu, popisuje Kim ve svém záznamu z cesty do Japonska (*ildong kiju*, 日東記游). Předložené informace nebyly ale nejspíše dostačující, a tak král Kodžong vyslal o 4 roky později druhou delegaci v čele s Kim Hongdžipem (金弘集)²¹⁴, který z Japonska přivezl spis *Čosön čhāngnjak* (朝鮮策略), poukazující na nutnost dobrých diplomatických vztahů s Japonskem, Čínou a USA.²¹⁵

Důležitým krokem směřujícím k realizaci velkých plánů na modernizaci komunikací v Koreji bylo roku 1883 podepsání smlouvy o zavedení podmořského telegrafního spojení mezi Koreou a Japonskem (*čoil hädžö čönsöbusöl čojak*, 朝日海底電線敷設條約), na jejímž základě byla následujícího roku telegraficky propojena města Pusan (釜山) a Nagasaki (長崎). Negativum této smlouvy představoval ale fakt, že byla iniciována a uzavřena na nátlak Japonska, které ostatně tuto telegrafní linku mělo zcela pod kontrolou.²¹⁶

---

²¹² Kill the Queen to Control Korean Telegraph Line. [online] Korea Focus; Autumn 2011, Vol. 19 Issue 3, str. 56 [cit. 2016-04-28] Dostupné z: http://www.koreafocus.or.kr/design3/BookReview/view.asp?volume_id=112&content_id=103647&category=I

²¹³ Celkem se cesty uskutečnily tyto mise tři - v letech 1876, 1880 a 1882

²¹⁴ Kim Hongdžip (金弘集, 1842-1896), projaponsky orientovaný politik, předseda vlády během reformy *kabo*.

²¹⁵ Návrh na diplomatickou strategii pro Čosön sepsaný poradcem čínského velvyslanectví v Japonsku jménem Huáng Zūnxiàn (黃遵憲), kde je doporučeno, aby Korea navázala přátelské vztahy s Čínou, Japonskem a USA a naopak se měla na pozoru před silicím vlivem Ruska. Kang, Jae-eun, and Suzanne Lee. *The Land of Scholars: Two Thousand Years of Korean Confucianism*. Paramus, N.J.: Homa & Sekey Books, 2006, str. 456 [cit. 2016-05-05] Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=XB4UYXNQK1wC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²¹⁶ *Čönsin*. In: *Čosön wangdžo sillok sadžön* [online]. [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: http://encysillok.aks.ac.kr/Contents/index?Contents_id=00008875.

Dne 28. září 1885 byl v návaznosti na červencové uzavření korejsko-čínské telegrafní smlouvy (*čočchöng čönsön čojak*, 朝清電線條約) zřízen centrální telegrafní úřad *Hansöng čönbočchongguk* (漢城電報總局)²¹⁷ a historicky poprvé byla v Koreji zavedena telegrafní linka mezi dnešním Söulem a Čemulpcho. Následujícího měsíce bylo spojení rozšířeno na sever přes Pchjöngjang do města Ůidžu, odkud se pak napojovalo na čínskou telegrafní síť. Nicméně obdobně jako v předchozím případě, ani tato linka nebyla spravována korejskou stranou.²¹⁸

Po nezdařeném převratu roku 1884 byl nesouhlas ohledně japonské účasti na zřízení telegrafního spojení příliš velký, a tak se Korea s prosbou o pomoc s jeho zřízením obrátila na dynastii Qīng (清, 1644-1912), se kterou již měla podepsanou smlouvu značící počátek expanze telegrafní sítě na území Koreje. Stavba linky byla svěřena dánské společnosti Great Northern Telegraph Company (GNTC)²¹⁹, která měla ostatně již smluvně zajištěnou stavbu spojení Pusan-Nagasaki z roku 1883. Zájem GNTC na realizaci telegrafního vedení v Koreji byl zejména kvůli strategické pozici Korejského poloostrova, ideální pro komunikační propojení s Čínou, Japonskem a Ruskem. Prvního spojení bylo dosaženo spoluprací poboček telegrafního úřadu v Hansöngu a Čemulpchu za použití tzv. „tiskařského telegrafu“²²⁰ importovaného z Šanghaje. Zprávy bylo ale možné posílat pouze v angličtině, francouzštině nebo čínštině a jejich poslání bylo pro prosté obyvatele příliš finančně náročné. Většina úředníků na telegrafních stanicích byli Číňané, technické zaučení Korejců obsluhujících telegraf měl na starosti specialista H. J. Muehlensteth z Dánska.²²¹

V březnu 1887 byl pro zkvalitnění správy telegrafních linek v Koreji otevřen centrální telegrafní úřad *Čönboguk* (電報局)²²², jehož ředitelem byl jmenován úředník Hong Čchöldžu (洪澈周). Úřad fungoval až do roku 1893, kdy byl reorganizován a přejmenován

---

²¹⁷ Jiný názvem také *hwadžönguk* (華電局)

²¹⁸ ROBINSON, Michal Edson a Shin Gi-wook, Colonial Modernity in Korea. In: *Googlebooks* [online]. Harvard Univ Asia Center, 1999, str. 163-164 [cit. 2016-05-05] Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=JMVgNnkZXAQC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

²¹⁹ Založena dánským průmyslníkem C. F. Tietgenem v roce 1869 jako Det Store Nordiske Telegrafskab A/S. Hlavním úmyslem společnosti bylo vytvořit rozsáhlou telegrafní síť spojující Evropou i Asii.

²²⁰ Sestrojen a patentován roku 1846 Royal E. Housem, klávesy podobné těm na pianu. Printing telegraph. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Printing_telegraph

²²¹ SON, Min Suh. Electrifying Seoul and the Culture of Technology in Nineteenth Century Korea. In: *Googlebooks* [online]. University of California, Los Angeles: ProQuest, 2008, str. 191 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: https://books.google.cz/books/about/Electrifying_Seoul_and_the_Culture_of_Te.html?id=i3eqrQGIVgYC&redir_esc=y

²²² Původní oficiální název byl *Čosön čönbo čchongguk* (朝鮮電報總局)

na Čönučchongguk (電郵總局), úřad spravující jak telegrafní, tak poštovní služby. Když vyloučíme západní linku ovládanou dynastií Qīng, spravoval tento úřad veškeré telegrafní spojení v Koreji. Po navázání spojení na lince Hansöng-Pusan v letech 1888 až 1891 korejská vláda začala opět alespoň částečně přebírat kontrolu nad vnitrostátní telegrafní sítí. Toto spojení bylo prvním umožňujícím přenos zpráv v korejštině za pomoci Morseovy abecedy²²³. Roku 1891 Korea podnikla snahu napojit svou telegrafickou síť přes provincii Hamkjöng do ruského Vladivostoku. Tento plán ale nebyl uskutečněn kvůli nesouhlasům ze strany Číny a Japonska a telegrafní linka nakonec končila již ve městě Wönsan (元山). Základní kostru telegrafního spojení v Koreji tak tvořily celkem tři linky, a to západní Čemulpcho-Hansöng-Ůidžu (*söročönsön*, 西路電信線), jižní Hansöng-Pusan (*namnočönsön*, 南路電線) a severní Hansöng-Wönsan (*pungnočönsön*, 北路電信線).²²⁴

Obrázek 17 – Telegrafní síť v roce 1890²²⁵

Ve válečném konfliktu mezi dynastií Qīng a Japonskem o nadvládu nad Korejským poloostrovem v letech 1894 až 1895 utrpěla Čína drtivou porážku. Japonci během konfliktu násilím převzali správu nad telegrafními spoji celé severní části Koreje, což svým dílem přispělo k plynulé a relativně snadné invazi Koreje v následujících letech. Nicméně během války se projevovaly pokusy rezistence proti japonské armádě, když armáda Tonghaků,

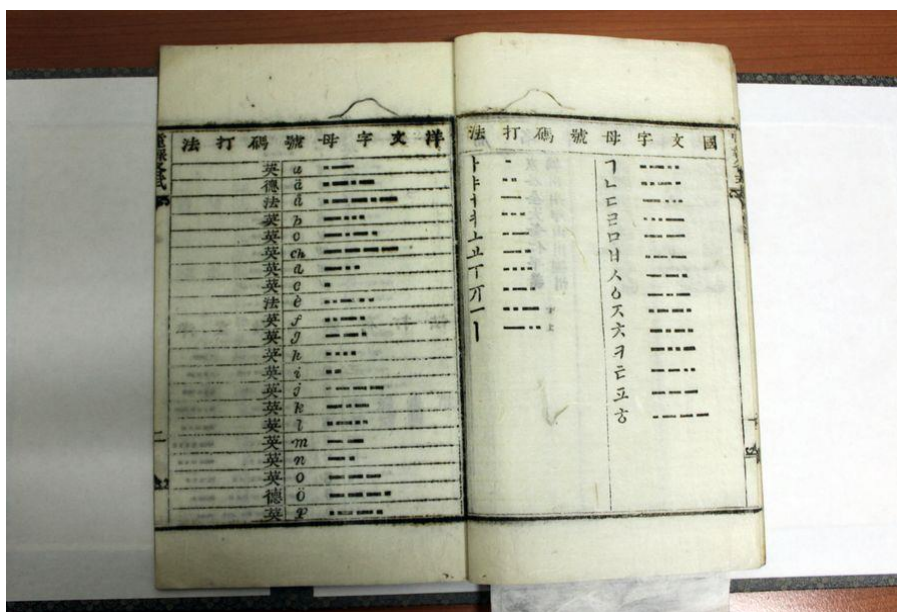
²²³ Kódy Morseovy abecedy v korejštině jsou uvedeny ve směnicích telegrafní komunikace *Čönbo čangdžöng* (電報章程)

²²⁴ SON, Min Suh. Electrifying Seoul and the Culture of Technology in Nineteenth Century Korea. In: *Googlebooks* [online]. University of California, Los Angeles: ProQuest, 2008, str. 191 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: https://books.google.cz/books/about/Electrifying_Seoul_and_the_Culture_of_Te.html?id=i3eqrQGIVgYC&redir_esc=y

²²⁵ Jen část původního obrázku [cit. 2016-05-12] Dostupné z: http://www.cha.go.kr/unisearch/imagefiles/newsfile/add_cate_1_sec_1/20120314184526737000.jpg.

později i tzv. armády spravedlnosti, začaly postupně ničit telegrafní linky po celé zemi s cílem znemožnit japonským jednotkám komunikaci.²²⁶

Jasně viditelné byly ale vlivy modernizace v Koreji především až na přelomu 19. a 20. století, kdy vedle založení komunikačního úřadu *Tchongsinwŏn* (通信院) došlo i k zřízení první železniční tratě, provozu tramvají, veřejné telefonní linky, již zmíněné mezinárodní poštovní služby a mnoha dalších, zejména za asistence USA a Japonska. Roku 1905 Japonci zabrali komunikační úřad a definitivně tak převzali správu nad komunikační sítí v Koreji. Ta se počínaje rokem 1910 stala formálně anektovanou součástí Japonska, které zde rozsah komunikačních spojů během následujících několika let dále rozšiřovalo, samozřejmě pro své vlastní potřeby.

Obrázek 18 – Čõnbo čangdžõng (Morseova abeceda)²²⁷

²²⁶ Ibid, str. 192

²²⁷ Čõnbo čangdžõng. In: *Umundži* [online]. 2014 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: http://www.woomunji.com/mobile/culture_01_detail.php?id=6700

Závěr

Cílem této práce bylo poskytnout základní přehled způsobů komunikace napříč korejskou historií až do jejich nahrazení komunikačními přístroji z dob počátků modernizace na konci 19. století. Tento rozsah a v zásadě syntetický přístup pramenil zejména z faktu, že k danému tématu existuje jen velmi málo studií v jiném jazyce než v korejštině, potažmo čínštině či japonštině. Při hledání informací jsem sice narazila na několik užitečných novinových článků či částí publikací v anglickém jazyce, téměř všechny však zpracovávají informace o době ne dřívější než 19. století.

K textu připojuji závěrem několik poznámek a shrnujících postřehů. V první části práce jsem jen stručně nastínila různé způsoby komunikace, které se podle dochovaných zmínek pravděpodobně prakticky využívaly již od dob Tří království, konkrétně vojenské hudební nástroje a létající draci, či dokonce ještě dříve, jako je tomu v případě šamanských *sottä*. Více rozvádím vznik systému signálních ohňů, jehož vývoji se podrobněji věnuji i dále v klíčové části práce o období dynastie I., dále vytyčování tras, které představovaly základ pro vojenskou komunikaci, a přepravu státních dokumentů, taktéž více rozvedenou v druhé části práce. Samotné téma infrastruktury v historii Koreje se ukázalo být velmi komplikované, z hlediska dostupných zdrojů i značně nepřehledné a nejednoznačně interpretované, přesto jsem se pokusila nabyté informace alespoň částečně a přehledně shrnout.

Informace z několika desítek zdrojů vedou k identickému závěru, a to že všechny historické vojenské komunikační systémy v Koreji vykazovaly zřetelné známky nedostatků, kvůli kterým byl jejich reálný stav i jejich používání dosti vzdálené původnímu účelu i formě. Tuto skutečnost si na královském dvoře během celé dynastie velmi dobře uvědomovali a v teoretické rovině probíhala spousta diskuzí ohledně jejich správy a organizace. I přesto se zdá, že král ani žádný z ministrů či úředníků nebyli schopni přijít s alternativou, která by ony existující komunikační problémy vyřešila.

Při sběru informací jsem narazila na některé opakující se mýty, které nejsou v dějinách doloženy. Za všechny zmíním vojenskou komunikaci za imdžinských válek a údajné použití létajících papírových draků k signalizaci rozkazů během námořních bitev. V Koreji je očividně toto téma prezentováno jako fascinující historický fakt dokazující důvtip jejich

předků²²⁸, nicméně na rozdíl od ostatních zde zmíněných prostředků neexistuje, pokud nebereme jako důkaz jejich existence rozličná folklorní vyprávění z *Imdžinnok* (壬辰錄), jediný věrohodný historický zdroj, který jejich užití potvrdil.

Veřejná a soukromá komunikace ve formě korespondence naopak probíhala velmi aktivně a zapojovaly se do něho téměř všechny vrstvy obyvatelstva, včetně žen. Samozřejmě, že ani v tomto případě neprobíhalo vždy vše hladce, i přesto systém komunikace mezi panovníkem a poddanými fungoval po celou dobu dynastie Čosön relativně úspěšně. Toto téma je z výše uvedených nejvíce podloženo samotnými texty, tudíž i nejlépe zpracované.

Období následující otevření Koreje v druhé polovině 19. století představovalo pro Koreu dobu radikálních modernizačních změn pro všechny vrstvy obyvatelstva. Zastaralé komunikační prostředky byly během modernizačních procesů definitivně zrušeny a nahrazeny tehdy moderními. Bohužel pro Koreu, novinky v komunikaci v Koreji byly budovány především jako prostředek expanzivní politiky mocností, jako byly Čína, USA, Rusko a Japonsko, a Korejci tak k jejich výhodám neměli přímý přístup. Tato část však pouze uzavírá mou práci a jejím cílem je demonstrace příchodu zcela jiného „cizího“ systému, který s původním nemá téměř nic společného.

Psaní této práce bohužel často komplikovala nepřehlednost a nejednotnost informací v jednotlivých zdrojích. V této fázi nebylo možné vše ověřovat do nejmenších detailů. Během magisterského studia mám v úmyslu se do tématu ponořit hlouběji a chtěla bych se vývoji a způsobu komunikace za Čosönu věnovat ještě podrobněji, a to zejména v prostředí královského paláce. Doufám však, že se i tato práce stane zajímavým a přínosným zdrojem základních informací pro případné zájemce o toto téma., neboť je v evropském koreanistickém kontextu zpracováváno poprvé.

---

²²⁸ „*Jönüi tosi*” *üisöngüro kugjöngghasejo* [online]. In: . 2016 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://cultureline.org/html/contents/focus/02.html?bseq=1&mode=view&cat=2&aseq=16943&page=1&sk=&sv=>

Použitá literatura

ČO, Pjŏngno, Kim Čuhong, *Hangukŭi pongsu: jetnal uri čosangdurŭi kunsatchongsin netchŭwŏkchŭ*, Noonpit Publishing Co. 2003, ISBN 9788974096038.

HABOUSH, JaHyun Kim. *Epistolary Korea: letters in the communicative space of the Choson, 1392-1910*. New York: Columbia University Press, c2009. ISBN 978-0-231-14802-3.

LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Jaroslav MALINA. *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: modulové učební texty pro studenty antropologie a "příbuzných" oborů*. Brno: Nadace Universitas, 2007. Scientia. ISBN 978-80-7204-441-2.

URINURI. *Sodžunghan uri kŏt čäminan uri jägi 40: Saramdurŭi kŏtchonggwa tchongsin*. Sŏul: Random House JoongAng, 2005. ISBN 89-5986-101-4.

Elektronické zdroje:

BISHOP, Kevin and Roberts Annabel. *China's Imperial Way: Retracing an Historical Trade and Communications Route from Beijing to Hong Kong*. [online] An Odyssey Book / the Guidebook Company Ltd, Hong Kong, 1997, str. 76 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=1c0UyPNF_I0C&vq=3oo+ri&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

EBS Jŏksa čchänŏl©, Jŏksa e 4: *sesangŭl kkäunŭn sidäüi kirok*, Pukhausŭ 2015 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=aL9NCwAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

Hangukčŏngbotchongsinjŏksahakhö. Kundamunhwajusan - čongi tchongsin punja: mongnokhwa čosa pogoso [online]. Munhwačchong, 2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: 116.67.40.25/NEW_PDF/근대문화유산_전기통신분야_목록화_조사_보고서.pdf

HUH, D. a TIKHONOV, V., „*The Korean Courtiers' Observation Mission's Views on Meiji Japan and Projects of Modern State Building*“ [online]. 2005, Korean Studies 29.1, 30-54 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <https://muse.jhu.edu/article/196374/pdf>

CH'OE, Yŏng-jun. *Land and Life: A Historical Geographical Exploration of Korea* [online]. Jain Publishing Company, 2005, str. 192-193 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z https://books.google.cz/books?id=N_6m7jyVypgC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

I Pjŏngsŏp, *Tchongsin jŏksa*, CommunicationBooks 2013, [cit. 2016-04-15] Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=JQSOAwAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

IM, Mantchäk, Pak Sŏngha, *Čosŏn sidäüi kŏtchong, tchongsin sisŭteme kwanhan jŏngu*, Journal of Advanced Engineering and Technology, Vol. 4, No. 3 (2011)

KANG, Jae-eun, Suzanne Lee. *The Land of Scholars: Two Thousand Years of Korean Confucianism*. Paramus, N. J: Homa & Sekey Books, 2006, str. 456 [cit. 2016-05-05] Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=XB4UYXNQK1wC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

KIM, Mundža, *Čöngbo-tchongsinkwa imdžin wäran, Hanil kwangjesa jöngu če 22 čip*, 2005.4, [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.dbpia.co.kr/Journal/ArticleDetail/NODE01877305>.

Kjöngnam čijöküi pongsu (慶南地域의烽燧), *Kungnip gaja munhwadža jönguso jöngučarjo*, vol.53, 2012. str. 21 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z <http://www.cch.go.kr/app/view/document/downloadFile.do?fileNo=20321&index=1>

KO, Tonghwan. *Hangukčön kündä kjotchongsa* [online]. Dulnyouk Publishing, 2015, [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=HVOUCwAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

NUGENT, John T. *The Postal History of Dynastic Korea*. [online] Transactions of the Royal Asiatic Society, Korea Branch (1900-1983) LI (Vol. 51) : str. 56-64. 1976 [cit. 2016-05-07] Dostupné z: www.raskb.com/transactions/VOL51/VOL51-2.docx

PALMER, Spencer J. (ed.), *Korean-American Relations, the Period of Growing Influence, 1887-1895* [online], Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1963, Volume 2, str. 176 [cit. 2016-05-01] Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=9qiBgBv2eE4C&hl=cs&source=gbs_navlinks_s.

Reconstructing the Postal Relay System of the Han Period. LIEN, Y. Edmund. *A History of Chinese Letters and Epistolary Culture* [online]. BRILL, 2015, s. 15-52 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=VTq2CAAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

RICHTER, Antje. *Letters and Epistolary Culture in Early Medieval China* [online]. [cit. 2016-05-14]. ISBN 0295804661. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=rPkUCgAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

ROBINSON, Michal Edson, Shin Gi-wook, *Colonial Modernity in Korea*. Harvard Univ Asia Center, 1999, str. 163-164 [cit. 2016-05-05] Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=JMVgNnkZXAQC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

SETH, Michael J. *A history of Korea from antiquity to the present* [online]. Lanham: Rowman, 2011, s. 144-145 [cit. 2016-4-13]. ISBN 9780742567177. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=WJtMGXyGIUEC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

SON, Min Suh. *Electrifying Seoul and the Culture of Technology in Nineteenth Century Korea*. University of California, Los Angeles: ProQuest, 2008, str. 191 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: https://books.google.cz/books/about/Electrifying_Seoul_and_the_Culture_of_Te.html?id=i3eqrQGIVgYC&redir_esc=y

The Korean Repository: Volume II: January-December 1895 [online]. The Trilingual Press, Seoul, Korea, 1895, str. 359, [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/Repository/VOL02.pdf>

The Princeton Journal of East Asian Studies [online]. 2012, (spring), st. 36-52 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <https://issuu.com/pjeas/docs/volume2>.

Internetové články:

V angličtině

A Legend about Beacon Tower. In: *ETeacherChinese* [online]. 2016 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://blog.eteacherchinese.com/chinese-tradition/a-legend-about-beacon-tower/>

Coreans preparing to go home; to spend all their time before their departure in shopping. *The New York Times* [online]. 8. 11. 1883 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z internetových archivů NY Times: <http://www.nytimes.com/ref/membercenter/nytarchive.html>.

HUO, Jianying. The colorful history of Chinese stamps. In: *China Insight* [online]. 2009 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.chinainsight.info/culture/chinese-3/248-the-colorful-history-of-chinese-stamps.html>

Kill the Queen to Control Korean Telegraph Line. [online] Korea Focus; Autumn 2011, Vol. 19 Issue 3, str. 56 [cit. 2016-04-28] Dostupné z: http://www.koreafocus.or.kr/design3/BookReview/view.asp?volume_id=112&content_id=103647&category=I

KIM, Jin-kook. Missing a beat. In: *Korea Joongang Daily* [online]. 2007 [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2875934>

MILLER, Steve. Exploring Korea's historic Hwaseong Fortress. In: *CNN Travel* [online]. Soul, 2015 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://travel.cnn.com/seoul/visit/citypulse/suwons-hwaseong-fortress-510555/>

NEFF, Robert. Did you know that..: Kites: an unlikely Korean weapon. In: *THE KOREA TIMES* [online]. Soul, 2012 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/culture/2016/02/362_103566.html

NEFF, Robert. Korea's first modern postal service started in 1884. In: <http://www.koreatimes.co.kr> [online]. 2010.11.21. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2012/01/113_76706.html

SIM, Jae-woo. Amhaeng-eosa: secret royal inspector in Joseon Kingdom. In: *THE KOREA TIMES* [online]. Sŏul, 2014 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2016/02/628_154998.html

SZCZEPANSKI, Kallie. Admiral Yi Sun Shin. In: *Abouteducation* [online]. [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://asianhistory.about.com/od/southkorea/fl/Admiral-Yi-Sun-Shin.htm>

The first delegation to the United States from Korea, the 'Bobingsa'. In: [Http://kusec.tistory.com](http://kusec.tistory.com) [online]. 2013 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://kusec.tistory.com/entry/대한-제국-최초-대미사절단-보빙사> The-first-delegation- to-the-United-States-from-Korea-the-Bobingsa

Wolf Smoke Signals War. In: *China Heritage Quarterly* [online]. 2015 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: http://www.chinaheritagequarterly.org/articles.php?searchterm=006_wolf.inc&issue=006

V korejštině

Amhängösa čchultu. In: *Kamsawön* [online]. Söul, 2014 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: http://kids.bai.go.kr/child/html/sub03/sub03_5.do?mdex=child18

ČIN, Jöngok. *Ujökčedowa čcchalbang kŭriġo pchabal*. In: *Sinhangukmunhwasinmun* [online]. Söul, 2013 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.koya-culture.com/news/articleView.html?idxno=91698>

Čobowa kjöngdžuin. In: *K-stamp* [online]. Soul, 2014 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.kstamp.go.kr/board/board.jsp?site=&id=spsw0101&mode=view&idx=6050>

Čosön čöngiüi tchongsindžedo töuk pparün tchongsinböbi kăbaltönda. In: *Čadongdžasänghwal* [online]. 2003 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.carlife.net/bbs/board.php?bo_table=cl_4_1&wr_id=2488

Čosönsidäüi juksangkjotchong pupchäwa čchakčchüi kkünidži anattön jökčedo [online]. In: 2004.01.12 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.carlife.net/bbs/board.php?bo_table=cl_4_1&wr_id=2485

Hanguksa, Čosön sidä, 24kwön Čosön čchogiüi kjöngdžegudžo V. Kjotchong, unsu, tchonsin In: *Urijoksanet* [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mfront/nh/view.do?levelId=nh_024_0060_0020_0020

I, Čongbong. *Pongsu*. In: *Pusanjöksamunhwadädžön* [online]. 2014 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://busan.grandculture.net/Contents?local=busan&dataType=01&contents_id=GC04202468

Jökčcham. In: Allimiüi jöksa kjosil. [online]. 2011. Dostupné z: http://arim.pe.kr/liguard_bbs/view.php?code=li_history2 &page=1&number=703&keyfield=&key=

Jökčcham. In: *Ligübedawiki* [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://rigvedawiki.net/w/역참#s-3>

KIM, Handžong. *Kwagoüi täpchjo tchongsinsudan jökčcham, pchabal*. In: *Hankjöre* [online]. Söul, 2006 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://legacy.www.hani.co.kr/section-005006002/2004/01/005006002200401181811246.html>

KIM, Sangun. *Höri kkünkin Čosön pongsu tasi iödžilkka*. In: *DongA.com njusu* [online]. Soul, 2009 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://news.donga.com/3/all/20141023/67375171/1>

Kküte andža innün sottäijagi. In: *Sinhangukmunhwasinmun* [online]. Soul, 2013 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.koya-culture.com/news/articleView.html?idxno=1319>.

Kongwön sogä. In: *Namsan kongwön* [online]. Soul, 2010 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://parks.seoul.go.kr/template/common/park_info/park_intro.jsp?park_id=namsan&fclass_num=794&mclass_num=1230

Korjöüi juksang kjotchong 22käüi jöngnomang wansönghago čangsüngül idžöngpchjoro. In: *Čadongdžasänghwal* [online]. 2003 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.carlife.net/bbs/board.php?bo_table=cl_4_1&wr_id=2478

K-Stamp. *Information on Korea Stamps: The first postage stamps in Korea* [online]. Seoul, 2006 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://koreastamp.epost.go.kr/sp/eg/speg0303.jsp>

NO, Pjõngsõng. *Čosõn wangdžo čoga čisokkanũnghätton iju - ilgan sinmun (čobo)*. In: *Tadoktadok* [online]. 2016 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://dadoc.or.kr/1815#recentTrackback>

O, Munsu. *Pongsu, kũnse idžõnũ hatlain*. In: *OhmyNews* [online]. Soul, 2006 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: http://www.ohmynews.com/NWS_Web/view/at_pg.aspx?CNTN_CD=A0000375508

Pongsu [online]. In: 2002 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://mtcha.com.ne.kr/korea-term/sosun/term169-bongsu.htm>

Pongsudä. In: *Čungang čõnpcha kwalliso* [online]. Soul, 2015 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: http://www.crmo.go.kr/museum/history/mu_history1.do

Pongsudä. In: *Nunnop täbäkkwa* [online]. 2008 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://newdle.noonnoppi.com/xmlView.aspx?xmlid=31050>

Pongsudžewa pchabalče. In: *K-Stamp* [online]. Soul, 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.kstamp.go.kr/board/board.jsp?site=&id=spsw0101&mode=view&idx=6094>

Pongsugunũro čhačchultwen Päk Tongsu - čõngmal irittongũl tchäwõssũlka? In: *Pchurũkkäbi* [online]. 2011 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: http://muye24ki.com/zb41pl8/zboard.php?id=qna&page=2&sn1=on&divpage=1&sn=on&ss=off&sc=off&keyword=%C7%AA%B8%A5%B1%FA%BA%F1&select_arrange=subject&desc=asc&no=794

SHIM, Čäu. *Amhängõsa ijagi*. In: *Hangukjõksajõnguhõ* [online]. Sõul, 2004 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.koreanhistory.org/webzine/read.php?pid=24&id=291>

Sidärũl täpchjohanũn kirokmul, upchjo, Cultural Heritage Administration, 2011-06-14 [cit. 2016-05-03] Dostupné z: http://www.cha.go.kr/cop/bbs/selectBoardArticle.do?nttId=6195&bbsId=BBSMSTR_1008&nm=NS_01_10

SIN, Mjõnggho. *Kungnjõ ühan kungnjõ, kamčchal sanggungi čondžähässũlka?* In: *The Talking Cupboard* [online]. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://www.kostma.net/Contents/Dongyi/?Body=16>

Sinsalli tokčamang (pongsudä). In: *Ko Jõng Čchõrũi joksakjosil* [online]. 2012 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://jejuhistory.co.kr/bbs/view.php?id=local&no=295>

SONG, Jõngdä. *Nangnangkongdžunũn Hodonwangdžaege ijonghässũlka?: piunũi jõin nangnangkongdžu, kũnjõũi kominkwa kjõlsimũi wõninũn?* In: *OhmyNews* [online]. 2009 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.ohmynews.com/NWS_Web/Mobile/at_pg.aspx?CNTN_CD=A0001104649

Slovníky, encyklopedie, databáze

Hanguksa deitchõbeisũ [online]. Kjõnggido Kwačchõn-si [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://db.history.go.kr/>

Munhwa kchontchenčhũdatkchõm [online]. Čollanamdo Nadžusi, 2013 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.culturecontent.com>

Korjõsamgjøng. In: *Kjogwasõ hanča sadžõn* [online]. 1993 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: http://hkpark.netholdings.co.kr/web/vocabulary/default/vocabulary_list.asp?menu_id=95058&id=5432&page_no=6&keyword=&from=&toto=

Wangsil tosŏgwan čangsŏgak didžitchŏl akchibŭ [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z:
<http://yoksa.aks.ac.kr/main.jsp>

Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžŏn [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z:
<http://encykorea.aks.ac.kr/>

Neibŏsadžŏn (Naver dictionary) [online]. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://dic.naver.com/#>

DB of Korean classics [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://db.itkc.or.kr/>

Čosŏn wangdžo sillok sadžŏn [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://encysillok.aks.ac.kr/>

Videa

Jŏksa čchänŏl e – The history channel e_Čosŏnŭi sinmun In: Youtube [online]. 02. 10. 2014 [cit. 2016-04-25]. Kanál uživatele EBSCulture (EBS *kjojang*), Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=xUQjjhQbGMM>

Sotdae, the Vanishing Deities In: Youtube [online]. 09. 012. 2012 [cit. 2016-02-13]. Kanál uživatele kcultureportal. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2NAnehowGys>

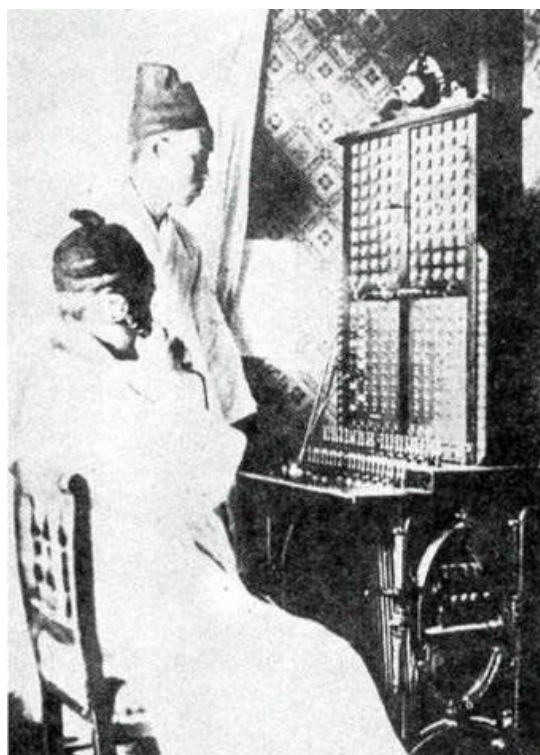
Seznam příloh

Tabulka 1 – kódy signalizace pongsu v raném období Čosön	40
Obrázek 1 – Sloupy <i>sottä</i>	11
Obrázek 2 – Signální věže Velké čínské zdi	13
Obrázek 3 – <i>Namsan pongsudä</i> v Pusanu (z období Korjō).....	16
Obrázek 4 – Mapa zobrazující 22 dopravních cest království Korjō	25
Obrázek 5 – <i>Mapchä</i>	32
Obrázek 6 – <i>Pongsö, mapchä a jučchök</i>	34
Obrázek 7 – Ilustrace: <i>amhängösa s mapchä</i>	34
Obrázek 8 – <i>Pongdon</i> (烽墩), <i>Hwasöng söngjöküigwe</i> (1801).....	39
Obrázek 9 – <i>Pongdon</i> v Suwönu (po korejské válce)	43
Obrázek 10 – Čindžu <i>Jönbjönbongsu</i>	45
Obrázek 11 – <i>Wöndžöksan pongsudä</i>	45
Obrázek 12 – Mapa poštovních cest a hlavních pěti tras pongsu v raném období dynastie I	46
Obrázek 13 – Mapa tří hlavních tras pro <i>pchabal</i>	50
Obrázek 14 – Signální létající draci	55
Obrázek 15 – První korejské poštovní známky (1884)	75
Obrázek 16 – Poštovní úřad Udžöngčchongguk (rok 1906)	75
Obrázek 17 – Telegrafní síť v roce 1890.....	78
Obrázek 18 – Čönbo čangžžöng (Morseova abeceda)	79
Obrázek 19 – Posel na koni, <i>pchabalkkun</i> (konec 19. stol.).....	89
Obrázek 20 – Korejci u telegrafického zařízení (rok 1886)	89
Obrázek 21 – Poštovní doručovatel s deštníkem, fajfkou a poštovní brašnou (rok 1910)	90
Obrázek 22 – Kresba zobrazující císaře Kodžonga jeho úředníky s telefonem a telegrafem	90

Dodatečná obrazová příloha

Obrázek 19 – Posel na koni, *pchabalkkun* (konec 19. stol.)²²⁹

Obrázek 20 – Korejci u telegrafického zařízení (rok 1886)²³⁰

---

²²⁹ In: *Hanguk muje sinmun* [online] 2011 [cit. 2016-05-12] Dostupné z: http://mooyenews.kr/sub_read.html?uid=4024&section=sc2

²³⁰ In: *Hanŭrŭl pora!* [online]. 2010 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://blog.daum.net/aqooa/18164500>

Obrázek 21 – Poštovní doručovatel s deštníkem, fajfkou a poštovní brašnou (rok 1910)²³¹

Obrázek 22 – Kresba zobrazující císaře Kodžonga jeho úředníky s telefonem a telegrafem²³²

²³¹ 1900njŏn čonhu Čosŏnmalgi uri čosangdŭlŭi pchungsok sadžin mjŏt čŏm [online]. In: . 2014 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://m.blog.naver.com/eclick/220035961767>

²³² In: *Turewŏldŭ njusŭ* [online]. 2015 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://sos24.co.kr/?p=4228>